

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

Навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

Навчальний посібник

Київ – 2007

УДК 81'243(076)

ББК 21.2-923

P58

Затверджено до друку Вченою Радою Військового інституту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 14 від 27 квітня 2006 року)

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор Купалова Г.І.,

доктор економічних наук, професор Ніколенко Ю.І.,

P58. Фінансове забезпечення військової частини. Навчальний посібник. – К.:
ВІКНУ, 2007. - 380 с.

Навчальний посібник підготовлено колективом Військового фінансово-
економічного факультету Військового інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка:

кандидат економічних наук, доцент Семеніхін І.М. – розділи;

підполковник Анохін В.М. – розділи.

Навчальний посібник висвітлює теоретичні та методичні основи і
організацію фінансового забезпечення військової частини, роль і місце в цих
питаннях відповідних командирів і начальників фінансових органів.

УДК 81'243(076)

ББК 21.2-923

ISBN 966-8188-40-3

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1. СУТНІСТЬ ТА ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ	6
1.1. Поняття фінансового забезпечення військової частини	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Завдання фінансово-економічної служби військової частини.....	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Фінансова дисципліна та вимоги до неї.....	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
1.4. Розпорядники бюджетних коштів за кошторисом МО України та їх фінансові органи	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
1.5. Система фінансових органів забезпечуючих Департаментів та управлінь в Збройних Силах України, їх структура та основні завдання....	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
1.6. Обов'язки посадових осіб військової частини з фінансово-економічних питань.....	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
<i>Схема № 1.</i> Розпорядники бюджетних коштів МО України та їх фінансові органи	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
<i>Схема № 2.</i> Порядок розподілу коштів в МО України .	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.
<i>Схема № 3.</i> Структура центрального апарату МО України	Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена.

ПЕРЕДМОВА

ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. БЮДЖЕТНА КЛАСИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ

1.1. Поняття загального і спеціального фонду

Державного бюджету

Державний бюджет - це основний фінансовий план держави з формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань та функцій, які здійснюються органами державної влади протягом бюджетного періоду.

Згідно з *Бюджетним кодексом України* бюджетний період становить один календарний рік, який починається 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року.

Взагалі, **Бюджетний кодекс України** – це основний документ, який регулює відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів та розгляду звітів про їх виконання, а також контролю за виконанням Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Зокрема, Бюджетним кодексом визначається бюджетна система країни та її принципи, а також бюджетний процес, який складається з 4-х стадій:

- складання проекту;
- розгляд та прийняття закону про Державний бюджет України;
- виконання бюджету;
- підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

Розглянемо детальніше бюджетну систему України. Згідно з Бюджетним кодексом України Державний бюджет може складатися із загального і спеціального фондів. Такий розподіл немає ніякого відношення до доходів та видатків Держбюджету, є самостійним і несе відповідне смислове навантаження. Іншими словами і загальний, і спеціальний фонди включають в себе і доходи, і видатки. Розподіл на загальний і спеціальний фонди здійснюється виходячи з особливостей джерел надходжень до бюджету та порядку і напрямків здійснення видатків.

Згідно до Бюджетного кодексу *загальний фонд* бюджету включає:

- 1) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду;
- 2) всі видатки бюджету за рахунок надходжень до загального фонду бюджету;
- 3) фінансування загального фонду бюджету.

Фінансування бюджету – це надходження та витрати у зв'язку із зміною обсягу боргу, а також зміною залишків готівкових коштів по бюджету, які використовуються для покриття різниці між доходами і видатками бюджету.

Спеціальний фонд бюджету включає:

- 1) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
- 2) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету;
- 3) різницю між доходами і видатками спеціального фонду бюджету.

Виходячи з цього, можна дати визначення загального та спеціального фондів бюджету:

Загальний фонд – це умовний розподіл Держбюджету України, який включає доходи державного бюджету України, визначені для забезпечення фінансовими ресурсами загальних видатків і не призначені на конкретну мету (загальні доходи), та видатки Держбюджету України, здійснення яких передбачається за рахунок коштів загального фонду Держбюджету України (загальні видатки).

Спеціальний фонд - це умовний розподіл Держбюджету, який включає доходи державного бюджету на конкретну мету (спеціальні доходи) та видатки Державного бюджету України, які провадяться за рахунок цих доходів (спеціальні видатки).

У військовій частині спеціальний фонд формується з коштів спеціального фонду і включає надходження від здійснення різних видів господарської діяльності та інших власних надходжень.

Розподіл бюджету на загальний і спеціальний фонди, а також джерела формування загального та спеціального фондів визначається Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік. Зокрема, мають місце наступні доходи *загального фонду*:

- податок на прибуток підприємств;
- платежі за користування надрами загальнодержавного значення;
- акцизний збір з вироблених в Україні товарів;
- ввізне мито;
- 80% коштів, отриманих бюджетними установами та організаціями за здані у вигляді металобрухту і відходів золото, платину, метали платинової групи, дорогоцінне каміння та 50% коштів за здане у вигляді брухту і відходів срібло;
- надходження в результаті здійснення державних внутрішніх та державних зовнішніх запозичень;
- надходження від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитування підприємств;
- рентна плата за транзитне транспортування нафти, природного газу, аміаку;
- кошти, що надходять від рекламодавців алкогольних і тютюнових виробів тощо.

Джерелами фінансування *спеціального фонду* Держбюджету України є:

- збір за геологорозвідувальні роботи;
- частина прибутку державних підприємств;
- платежі, пов'язані з перебуванням Чорноморського флоту Російської Федерації на території України;
- надходження коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних Сил України;
- 90% портового збору;

- позики, що залучаються державою від міжнародних та іноземних організацій і урядів інших країн;
- кошти, отримані від розміщення облігацій внутрішньої державної позики;
- частка коштів, отриманих від приватизації державного майна;
- власні надходження бюджетних установ;
- надходження від секретаріату ООН за участь українського контингенту в миротворчих операціях тощо.

Слід відзначити принципову відмінність у формуванні спеціального фонду у низових ланках економіки. Так, якщо кошти загального фонду бюджету обов'язково перерозподіляються в Держбюджеті і надходять у війська в якості бюджетних призначень і фінансування, то кошти спеціального фонду в частині власних надходжень бюджетних установ (в тому числі і військових частин) утворюються у військовій частині і тут же можуть бути використані за напрямками, затвердженими кошторисом військової частини.

1.2. Призначення бюджетної класифікації України

Процес формування і виконання Держбюджету в частині доходів та видатків дуже складний. Крім того, на всіх стадіях бюджетного процесу (а особливо на стадії виконання Державного бюджету) здійснюється контроль. Це викликало необхідність розроблення єдиного підходу до обліку надходжень та видатків Крім того, Україна здійснює постійну інтеграцію в світову економіку, що викликає необхідність загальнодержавної і міжнародної порівнянності бюджетних показників. З цією метою існує бюджетна класифікація. Бюджетна класифікація України історію свого створення і розвитку розпочинає з прийняття Постанови ВРУ від 12.07.1996 року №327/96 ВР “Про структуру бюджетної класифікації України”.

Бюджетна класифікація - це єдине систематизоване згрупування доходів, видатків та фінансування бюджету за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

Бюджетна класифікація України застосовується для здійснення контролю за фінансовою діяльністю органів державної влади (в тому числі створення ними установ та організацій), інших розпорядників бюджетних коштів, проведення необхідного аналізу в розрізі доходів, а також організаційних, функціональних та економічних категорій видатків, забезпечення загальнодержавної і міжнародної порівняльності бюджетних показників.

Бюджетна класифікація України є єдиною для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему України. Її використовують на всіх стадіях бюджетного процесу і не тільки. Зокрема, у бюджетному плануванні в процесі складання проектів бюджетів різних рівнів, розробці індивідуальних і зведених кошторисів витрат для бюджетних установ. При цьому забезпечується взаємозв'язок державного плану економічного і соціального розвитку країни і фінансових планів міністерств і відомств з бюджетом, єдиний порядок складання бюджетів окремих регіонів, зведення показників державного і місцевих бюджетів. Використовуючись на всіх стадіях бюджетного процесу, Бюджетна класифікація дозволяє враховувати надходження доходів і фінансування витрат згідно з затвердженим бюджетним розписом. На підставі бюджетної класифікації складається звітність про виконання бюджету України.

Використання бюджетної класифікації дозволяє проводити аналіз надходження доходів за кожним видом, фінансування витрат за їхніми напрямками, співставлення витрат за однотипними установами.

На основі бюджетної класифікації здійснюється статистична обробка бюджетних показників, в процесі якої відслідковується динаміка і тенденції розвитку показників, розробляються прогнози щодо розвитку бюджетних відносин.

Бюджетна класифікація має велике організаційне значення. Вона:

- створює умови для порівнянності показників державного бюджету та місцевих бюджетів;
- приводить кожен бюджет до обстежуваного;
- полегшує розгляд бюджетів та їх економічний аналіз;
- спрощує контроль за виконанням бюджету, своєчасністю і повнотою акумуляції коштів, використанням їх за цільовим призначенням;
- забезпечує можливість синтетичного і аналітичного обліку доходів та видатків у бюджетних установах та організаціях.

Бюджетна класифікація дозволяє також порівняти асигнування з відсотками, що допомагає дотримуватись фінансової дисципліни, економно витратити кошти, здійснювати контроль за виконанням програм соціально-економічного розвитку держави.

Розробка і затвердження бюджетної класифікації покладено на Міністерство фінансів України.

На сьогоднішній день в Україні використовується бюджетна класифікація, яка була, на виконання статті 8 Бюджетного кодексу України, затверджена Наказом Мінфіну України від 27.12.2001 року №604 “Про бюджетну класифікацію та її запровадження”.

Бюджетна класифікація має такі складові:

- 1) класифікація доходів бюджету;
- 2) класифікація видатків бюджету;
- 3) класифікація фінансування бюджету;
- 4) класифікація боргу.

Повноваженнями щодо надання роз’яснень з питань застосування бюджетної класифікації наділені:

- класифікації доходів бюджету, класифікації фінансування бюджету та класифікації боргу – Департамент по бюджету Мінфіну України;
- економічної класифікації видатків бюджету – Державне казначейство України.

1.3. Класифікація доходів Державного бюджету

Вище ми з'ясували, що *бюджетна класифікація*, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 27.12.2001 року № 604, складається з чотирьох розділів. Перший розділ називається “Класифікація доходів бюджету”. У цьому розділі відображена кодифікація усіх видів надходжень, які підлягають зарахуванню до Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Відповідно до бюджетної класифікації доходи бюджету згруповані залежно від джерел і форм власності платників податків, що дає змогу визначити їхню економічну сутність.

Цей розділ складається з п'яти основних груп:

- 1) податкові надходження;
- 2) неподаткові надходження;
- 3) доходи від операцій з капіталом;
- 4) офіційні трансферти;
- 5) цільові фонди.

Податковими надходженнями визнаються передбачені податковими законами України загальнодержавні та місцеві податки, збори й інші обов'язкові платежі (прибутковий податок з громадян, податок на прибуток підприємств, плата за землю, ввізне мито тощо).

Неподаткові надходження включають усі безповоротні надходження, крім доходів від продажу капіталу, всі надходження по штрафних і санкціях, крім штрафів за порушення податкового законодавства, а також добровільні, невідплатні поточні надходження з недержавних джерел. Таким чином, неподатковими надходженнями визнаються:

- 1) доходи від власності та підприємницької діяльності (надходження від грошово-речових лотерей, рентна плата тощо);
- 2) адміністративні збори і платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу (плата за утримання дітей у школах-інтернатах, державне мито, митні збори);

3) надходження від штрафів та фінансових санкцій (суми, стягнені з винних осіб за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації; адміністративні штрафи та інші санкції);

4) інші неподаткові надходження (надходження коштів від реалізації товарів та інших предметів, конфіскованих за матеріалами правоохоронних та інших уповноважених органів; власні надходження бюджетних установ).

Доходи від операцій з капіталом охоплюють реалізацію основного капіталу, державних запасів, землі та нематеріальних активів і включають:

- 1) надходження від продажу основного капіталу;
- 2) надходження від реалізації державних запасів товарів;
- 3) надходження від продажу землі та нематеріальних активів;
- 4) податки на фінансові операції та операції з капіталом.

Трансферти - це кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

Офіційні трансферти включають невідплатні, безповоротні платежі, отримані від інших органів державного управління, недержавних джерел або міжнародних організацій. Офіційні трансферти можуть надходити:

- від органів державного управління;
- від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій;
- з іншої частини бюджету.

Державні цільові фонди - це фонди, створені відповідно до законів України, які формуються за рахунок визначених законами України податків, зборів (обов'язкових платежів) юридичних осіб незалежно від форм власності та фізичних осіб. Це, насамперед:

- збір до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення;
- внески до Пенсійного фонду України;

➤ збір на обов'язкове соціальне страхування до Фонду соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності;

➤ збір на обов'язкове державне соціальне страхування України на випадок безробіття до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

➤ платежі до Фонду України соціального захисту інвалідів;

➤ збір за забруднення навколишнього природного середовища.

У сукупності податкові та неподаткові надходження складають *поточні доходи*. Якщо до поточних доходів приплюсувати суму доходів від операцій з капіталом, то отримаємо *сукупні доходи*.

Окремі групи доходів складаються зі статей доходів, які об'єднують конкретні види доходів за джерелами та способами їх отримання. Код класифікації доходів має вісім знаків.

Класифікація доходів Державного бюджету

Код	Найменування
50000000	Цільові фонди
50010000	Збір до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення
50020000	Пенсійний фонд України
50030000	Збір на обов'язкове соціальне страхування до Фонду соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності
50040000	Збір на обов'язкове державне соціальне страхування України, на випадок безробіття до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
50050000	Збір до Державного інноваційного фонду України
50070000	Платежі до Фонду України соціального захисту інвалідів
50080000	Збір за забруднення навколишнього природного середовища
50090000	Відрахування та збір на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг загального користування
50100000	Інші фонди

1.4. Класифікація видатків Державного бюджету

Видатки бюджету класифікуються за чотирма ознаками:

- 1) *функціональна класифікація видатків* (за функціями, з виконанням яких пов'язані видатки) (КФКВ);
- 2) *відомча класифікація видатків* (за ознакою головного розпорядника бюджетних коштів) (КВКВ);
- 3) *програмна класифікація видатків* (КПКВ);
- 4) *економічна класифікація видатків* (за економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки) (КЕКВ).

Функціональна класифікація здійснюється відповідно до основних функцій держави, які викладені у вигляді розділів видатків, з низкою підрозділів. Можна виділити три рівні функціональної класифікації:

перший рівень - розділи, в яких визначаються видатки бюджетів на здійснення загальних функцій держави, Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Наприклад, 0100 - загальнодержавні функції, 0200 - оборона, 0300 - громадський порядок, безпека та судова влада, 0400 - економічна діяльність, 0500 - охорона навколишнього природного середовища тощо;

другий рівень - підрозділи та групи, в яких конкретизуються напрями спрямування бюджетних коштів на здійснення відповідно функцій держави, Автономної Республіки Крим чи місцевого самоврядування в межах відповідних розділів. Наприклад, розділ "Оборона" - 0200, підрозділ "військова оборона" – 0210.

третій рівень - цільові видатки за конкретними напрямами діяльності головних розпорядників бюджетних коштів у межах відповідних підрозділів. Наприклад, розділ "Загальнодержавні функції" - 0100; підрозділ "Інші загальні функції державного управління" - 0130; конкретні напрями діяльності головних розпорядників коштів: управління системою державної служби - 0131; загальнодержавне планування та статистика - 0132 тощо.

Функціональна класифікація видатків Державного бюджету

Код	Найменування
<i>0100</i>	<i>Загальнодержавні функції</i>
0110	Вищі органи державного управління, органи місцевої влади та місцевого самоврядування, фінансова та зовнішньополітична діяльність
0111	Вищі органи державного управління, органи місцевої влади та місцевого самоврядування
0112	Фінансова та фіскальна діяльність
0113	Зовнішньополітична діяльність
0120	Економічна допомога зарубіжним країнам
0130	Інші загальні функції державного управління
0131	Управління системою державної служби
0132	Загальнодержавне планування та статистика
0133	Інша діяльність у сфері державного управління
0140	Фундаментальні дослідження
0150	Дослідження і розробки, у сфері державного управління
0160	Проведення виборів та референдумів
0170	Обслуговування боргу
0171	Обслуговування внутрішнього боргу
0172	Обслуговування зовнішнього боргу
0180	Міжбюджетні трансферти
<i>0200</i>	<i>Оборона</i>
0210	Військова оборона
0220	Цивільна оборона
0230	Військова допомога зарубіжним країнам
0240	Військова освіта
0250	Дослідження і розробки у сфері оборони
0260	Інша діяльність у сфері оборони
<i>0300</i>	<i>Громадський порядок, безпека та судова влада</i>
0310	Діяльність із забезпечення громадського порядку, боротьба із злочинністю та охорона державного кордону
0320	Протипожежний захист та рятування
0330	Судова влада
<i>0400</i>	<i>Економічна діяльність</i>
<i>0500</i>	<i>Охорона навколишнього природного середовища</i>

Відомча класифікація видатків бюджету дає можливість здійснювати повний економічний аналіз і контроль за витрачанням бюджетних коштів. Вона засвідчує, якому міністерству, відомству спрямовуються кошти, тобто містить перелік головних розпорядників бюджетних коштів. На її основі Державне казначейство України та місцеві фінансові органи ведуть реєстр формування і використання фінансових ресурсів розпорядниками бюджетних коштів.

Наприклад, код Міністерства оборони України - 210, Міністерства фінансів України - 350, Антимонопольного комітету України - 601, Рахункової палати України - 651, Тернопільської обласної державної адміністрації - 789 тощо.

Відомча класифікація видатків бюджетів затверджується:

- 1) для Державного бюджету України - Міністерством фінансів України;
- 2) визначається відповідно до закону про Державний бюджет України (частина друга статті 22 Бюджетного кодексу України);
- 3) для бюджетів самоврядування - міністром фінансів Автономної Республіки Крим, керівником місцевого фінансового органу і визначається відповідно до рішення про місцевий бюджет (частина третя статті 22 Бюджетного кодексу України).

Відомча класифікація видатків Державного бюджету

Код	Назва
90	Генеральна прокуратура України
100	Міністерство внутрішніх справ України
110	Міністерство палива та енергетики України
120	Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України
210	Міністерство оборони України
220	Міністерство освіти і науки України
230	Міністерство охорони здоров'я України
280	Міністерство аграрної політики України
300	Державний комітет статистики України

Програмна класифікація видатків бюджету застосовується при формуванні бюджету за програмно-цільовим методом і щорічно визначається у законі про Державний бюджет України відповідно до вимог частини третьої статті 38 Бюджетного кодексу України.

Формування програмної класифікації видатків державного бюджету при складанні проекту закону про державний бюджет здійснюється за структурою кодування, наведеною на схемі.

Код програмної класифікації містить сім знаків, з яких:

1	2	3	4	Пояснення
XXX	X	XX	X	
XXX 210	0	00	0	Головний розпорядник (код відомчої класифікації видатків державного бюджету)
XXX 210	X 1	00 00	0 0	Відповідальний виконавець у системі головного розпорядника <i>(якщо відповідальним виконавцем є безпосередньо структурний підрозділ центрального апарату головного розпорядника - такою частиною коду є цифра "1" щодо всіх інших відповідальних виконавців використовуються цифри від "2" до "9")</i>
XXX 210	X 1	XX 01	0 0	бюджетна програма в межах одного відповідального виконавця <i>(якщо бюджетна програма пов'язана з функціонуванням апаратів органів державної влади (в основному це код діючої функціональної класифікації розділу "Державне управління", ця частина коду визначається цифрами "01", всі інші - "02", "03", "04" і далі в межах одного відповідального виконавця)</i>
XXX 210	X 1	XX 01	X 0	напрямок діяльності в одній бюджетній програмі (код визначається цифрами від "1" до "9"): на даний час цю частину передбачається не застосовувати з метою спрощення системи і апробування її на практиці (тому в даний час на цьому місці буде цифра "0")

Програмна класифікація видатків державного бюджету щорічно уточнюється і перезатверджується шляхом встановлення бюджетних призначень у Законі про Державний бюджет України. Незмінною залишається лише структура коду програмної класифікації видатків.

Програмна класифікація видатків Державного бюджету (на прикладі 2007 року)

Код	Назва
2100000	МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
2101010	Керівництво та військове управління Збройними Силами України (<i>центральний апарат</i>)
2101020	Утримання особового складу Збройних Сил України
2101030	Матеріально-технічне забезпечення бойової, оперативної та фізичної підготовки військ
2101070	Забезпечення Збройних Сил України зв'язком, створення та розвиток командних пунктів та автоматизованих систем управління
2101080	Медичне лікування, реабілітація та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України
2101100	Підготовка громадян на посади осіб офіцерського складу, підвищення кваліфікації та перепідготовка офіцерських кадрів, початкова військова підготовка молоді (<i>усі ВВНЗ та військові ліцеї</i>)
2101110	Проведення мобілізаційної роботи і призову до Збройних Сил України та інших військових формувань
2101120	Культурно-виховна робота з особовим складом та членами сімей військовослужбовців Збройних Сил України (<i>будинки офіцерів, ансамблі, склади</i>)
2101140	Реформування та розвиток Збройних Сил України
2101150	Розвиток озброєння та військової техніки Збройних Сил України
2101160	Прикладні дослідження у сфері військової оборони держави

2101170	Відновлення боєздатності, утримання, експлуатація, ремонт озброєння та військової техніки
2101180	Будівництво і капітальний ремонт військових об'єктів
2101190	Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України
2101200	Забезпечення живучості та вибухопожежо-безпеки арсеналів, баз і складів озброєння, ракет і боєприпасів Збройних Сил України
2101210	Утилізація звичайних видів боєприпасів, непридатних для подальшого зберігання та використання
2101230	Забезпечення участі у міжнародних миротворчих операціях
2101240	Забезпечення виконання міжнародних угод у військовій сфері
2101270	Підготовка курсантів льотних спеціалізацій для ЗС України Харківським аероклубом Товариства сприяння обороні України
2101330	Відшкодування Фонду соціального страхування на випадок безробіття додаткових витрат, пов'язаних з виплатою військовослужбовцям, звільненим у зв'язку з реформуванням ЗС України, допомоги по безробіттю та матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації понад розмір, встановлений законодавством
2101340	Захист важливих державних об'єктів
2101350	Соціальна та професійна адаптація військовослужбовців, що звільняються в запас або відставку
2110000	МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ (загальнодержавні видатки)
2111000	Міністерство оборони України (загальнодержавні видатки)
2111040	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів по передачі житлового фонду та об'єктів соціально-культурної сфери Міністерства оборони України у комунальну власність

Економічна класифікація видатків бюджету визначає конкретне спрямування коштів, тобто їх предметно-цільове призначення, і поділяється на три напрямки:

1) *поточні видатки (код 1000)* - усі платежі бюджету, що передбачаються на поточні цілі;

2) *капітальні видатки (код 2000)* - платежі з метою придбання основного капіталу, створення державних запасів і резервів, землі і нематеріальних активів, а також капітальні трансферти.

3) *нерозподілені видатки (код 3000)* - це видатки з резервних фондів Кабінету Міністрів України та фондів непередбачених видатків Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, обласних та місцевих адміністрацій, виконкомів місцевих рад.

Кожний напрямок видатків має цільове призначення. Наприклад, поточні видатки (1000) за цільовим призначенням спрямовуються: на оплату праці працівників бюджетних установ - 1110; нарахування на заробітну плату - 1120; видатки на відрядження - 1140, оплату комунальних послуг та енергоносіїв - 1160. Капітальні видатки (2000): придбання основного капіталу - 2100; створення державних запасів і резервів - капітальний ремонт - 2200.

У відповідності до Бюджетного кодексу України, наказу Міністерства фінансів України від 27.12.2001 року № 604 "Про бюджетну класифікацію та її запровадження", інших нормативно-правових актів, що регулюють бюджетні відносини в Україні, повноваження по наданню роз'яснень щодо застосування економічної класифікації видатків надані Державному казначейству України. Останні на сьогоднішній день роз'яснення до міністерств та інших центральних органів виконавчої влади Державне казначейство України довело своїм **наказом** 08.12.2006 року № 330 "Про затвердження змін до Роз'яснень щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету".

Економічна класифікація видатків Державного бюджету

Код	Назва
1000	ПОТОЧНІ ВИДАТКИ
1100	Видатки на товари і послуги
<i>1110</i>	<i>Оплата праці працівників бюджетних установ</i>
1111	Заробітна плата
1112	Грошове утримання військовослужбовців
<i>1120</i>	<i>Нарахування на заробітну плату</i>
<i>1130</i>	<i>Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки</i>
1131	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар
1132	Медикаменти та перев'язувальні матеріали
1133	Продукти харчування
1134	М'який інвентар та обмундирування
1135	Оплата транспортних послуг та утримання транспортних засобів
1136	Оренда
1137	Поточний ремонт обладнання, інвентарю та будівель, технічне обслуговування обладнання
1138	Послуги зв'язку
1139	Оплата інших послуг та інші видатки
<i>1140</i>	<i>Видатки на відрядження</i>
<i>1150</i>	<i>Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення</i>
<i>1160</i>	<i>Оплата комунальних послуг та енергоносіїв</i>
1161	Оплата теплопостачання
1162	Оплата водопостачання і водовідведення
1163	Оплата електроенергії
1164	Оплата природного газу
1165	Оплата інших комунальних послуг
1166	Оплата інших енергоносіїв
<i>1170</i>	<i>Дослідження і розробки, видатки державного (регіонального) значення</i>
1171	Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм
1172	Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку
1200	Виплата процентів (доходу) за зобов'язаннями

1300	Субсидії і поточні трансферти
1310	<i>Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)</i>
1320	<i>Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів</i>
1340	<i>Поточні трансферти населенню</i>
1341	Виплата пенсій і допомоги
1342	Стипендії
1343	Інші поточні трансферти населенню
2000	КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ
2100	Придбання основного капіталу
2110	<i>Придбання обладнання і предметів довгострокового користування</i>
2120	<i>Капітальне будівництво (придбання)</i>
2121	Будівництво (придбання) житла
2122	Будівництво (придбання) адміністративних об'єктів
2123	Інше будівництво (придбання)
2130	<i>Капітальний ремонт</i>
2131	Капітальний ремонт житлового фонду
2132	Капітальний ремонт адміністративних об'єктів
2133	Капітальний ремонт інших об'єктів
2140	<i>Реконструкція та реставрація</i>
2141	Реконструкція житлового фонду
2142	Реконструкція адміністративних об'єктів
2143	Реконструкція інших об'єктів
2144	Реставрація пам'яток культури, історії, архітектури
2200	Створення державних запасів і резервів
2300	Придбання землі і нематеріальних активів
2400	Капітальні трансферти
2410	<i>Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)</i>
2420	<i>Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів</i>
2430	<i>Капітальні трансферти населенню</i>
2440	<i>Капітальні трансферти за кордон</i>
2450	<i>Капітальні трансферти до бюджету розвитку</i>
3000	Нерозподілені видатки

1.5. Джерела фінансування військової частини

Основним джерелом утримання Збройних Сил України є валовий внутрішній продукт (ВВП), котрий в нашій державі розподіляється у відповідності з цілями суспільного виробництва.

В процесі планового розподілу ВВП створюються фонди накопичення і споживання.

Використання виділених на оборону країни коштів являє собою процес споживання ВВП. Це стосується видатків на озброєння і бойову техніку, грошове забезпечення військовослужбовців, заробітну плату працівників та службовців, задоволення матеріально-побутових потреб особового складу, проведення заходів по забезпеченню Збройних Сил України. Таким чином, фонд споживання включає в себе усі видатки на поточне забезпечення військ і частину довгострокових видатків (видатки на озброєння і військову техніку, науково-дослідні роботи та інше).

Другим джерелом держави по витратам на оборону є національне багатство, що являє собою сукупність матеріальних благ в яких втілена праця людей на протязі багатьох років.

В мирний час національне багатство, як правило, не використовується для покриття видатків на утримання Збройних Сил. Держава забезпечує армію та флот за рахунок ВВП в кожному поточному році. В військовий час із складу національного багатства застосовується насамперед та його частина, яка прямо і безпосередньо може задовольняти потреби Збройних Сил (запаси продовольства, майна, транспорту, будинків та споруд).

Як в мирний, так і у військовий час джерелом забезпечення потреб армії і флоту можуть виступати зовнішні ресурси. Сучасна війна може прийняти коаліційний характер і вже у мирний час країни – члени коаліцій або союзів здійснюють економічну і військову допомогу більш слабким і менш розвиненим в індустріальному і економічному відношенні країн.

Ця допомога виступає як зовнішній ресурс для тієї чи іншої країни.

Направлення ресурсів ВВП і багатства на забезпечення потреб армії і флоту здійснюється за допомогою фінансової системи країни, основною частиною якої є Державний бюджет України.

Державний бюджет України, в якому зосереджується централізований чистий дохід має за свою мету забезпечення фондами фінансових ресурсів господарсько-організаційної та культурно-виховної діяльності держави і виконання задач по захисту держави від нападу з зовні, і вирішення задач в середині країни.

Таким чином, Державний бюджет виступає як основне фінансове джерело утримання Збройних Сил. Саме з цього фінансового джерела Міністерство оборони України щорічно отримує кошти в обсязі, затвердженому Законом України про Державний бюджет на той чи інший рік. Для характеристики бюджету, як фінансового джерела забезпечення Збройних Сил важливо те, що в Державному бюджеті України немає закріплення конкретних видів доходів за визначеними видатками. Це дає можливість забезпечити із загального централізованого фонду за рахунок будь-яких надходжень найбільш важливі напрямки діяльності держави, в тому числі і утримання Збройних Сил.

Державний бюджет складається з доходної та видаткової частини. Доходною частиною визначаються джерела і обсяг надходження грошових коштів до бюджету. У видатковій частині вказуються напрямки витрачання грошових коштів.

Одним з таких напрямків є фінансування видатків на оборону. Найважливішими *видатками, які здійснюються з державного бюджету на оборону, є:*

- закупівля озброєння, літаків, кораблів, бронетанкової техніки, артилерійської зброї, мінометів, стрілецької зброї, боєприпасів, автомобільної, інженерної техніки та інших видів озброєння і техніки, продовольства,

пального, мастильних матеріалів, речового майна та інших матеріальних цінностей, необхідних для постійної бойової готовності військ;

- фінансування капітального будівництва і будівництва житла для військовослужбовців;
- забезпечення бойової, гуманітарної підготовки та господарсько-побутового устрою військових частин;
- виплата грошового забезпечення військовослужбовцям і заробітної плати робітникам і службовцям Міністерства оборони;
- участь у міжнародних миротворчих операціях.

Видатки по утриманню Збройних Сил взагалі фінансуються за рахунок загального фонду державного бюджету, куди поступають кошти з найбільш стабільних джерел доходів.

Окрім коштів державного бюджету, у військових частинах обертаються кошти спеціального фонду, які отримуються від господарської діяльності військ.

Забезпечення деяких потреб Збройних Сил здійснюється за рахунок місцевих бюджетів.

Кошти місцевого бюджету спрямовуються на покриття окремих незначних видатків військових комісаріатів, в першу чергу пов'язаних з призовом і звільненням військовослужбовців строкової військової служби.

Оскільки рішення питань війни і миру, питань організації і утримання Збройних Сил Конституцією України покладено на органи державної влади, фінансування видатків на оборону здійснюється, в основному, з Державного бюджету.

Кошти як загального, так і спеціального фондів, мають суворо цільове призначення, тобто вони можуть витратитися тільки на ті цілі, які визначені відповідними законами.

Деякі види коштів спеціального фонду, які належать військовій частині, не можуть бути використані нею. Такі суми повинні перераховуватись своєчасно за належністю.

Таким чином, у військових частинах обертаються кошти державного бюджету, які виділяються згідно кошторису Міністерства оборони, кошти місцевих бюджетів і кошти спеціального фонду. Державний бюджет будується в порядку, який дає можливість встановити межі бюджетної компетенції відповідних державних органів, внести одноманітність в складання кошторисів, фінансових планів галузі господарства України, у зведенні їх в єдиний державний бюджет. Разом з тим, класифікація доходів і видатків державного бюджету роблять можливим аналіз кошторисів бюджетів і контроль за цільовим витрачанням коштів з боку законодавчих і виконавчих органів державної влади.

Класифікація коштів, які обертаються в військових частинах, установах, організаціях Міністерства оборони України, може бути представлена у такому вигляді:

Кошти військової частини		
Загальний фонд Державного бюджету		Спеціальний фонд Державного бюджету
Кошти за кошторисом МО України	Кошти місцевих бюджетів	Кошти спеціального фонду військової частини: – плата за послуги, що надаються бюджетними установами – інші джерела власних надходжень бюджетних установ – інші надходження спеціального фонду бюджетних установ

Такий поділ коштів необхідний для організації фінансового планування, фінансування, обліку видатків, що здійснюються, та надання звітності по виконанню кошторису Міністерства оборони України.

1.6. Значення Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони для фінансового забезпечення військової частини

Доходи та видатки Державного бюджету об'єднуються в економічно однорідні групи. Систематизація цих груп здійснюється Міністерством фінансів України в спеціальному документі - "*Бюджетна класифікація України*".

Як ви вже знаєте, одним із напрямків видатків Державного бюджету є видатки на оборону з розбивкою на підрозділи у функціональній класифікації видатків. Зокрема, основна частина видатків Міністерства оборони у функціональній класифікації видатків закріплена за підрозділом 0210 "Військова оборона". Внутрішній розподіл видатків Міністерства оборони України здійснюється згідно з *наказом Міністра оборони 1990 року № 200 "Про введення в дію Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони"*.

Ця Класифікація відповідає умовам фінансово-господарської діяльності Збройних Сил України і має велике значення для армії. Перелік статей за кошторисом Міністерства оборони є єдиним для всіх ланок фінансово-економічної служби Збройних Сил та займає важливе місце в плануванні, фінансуванні, обліку, звітності та контролі, а саме:

забезпечує чітку організацію планування витрат по фінансовому забезпеченню військ;

є підставою для обліку проведених витрат бюджетних коштів та складання фінансової звітності в Міністерстві оборони України;

забезпечує цільове спрямування бюджетних коштів при фінансуванні військ;

надає можливість контролю за законністю використання бюджетних коштів.

Необхідність існування і функціонування Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони полягає в тому, що у військах існує чіткий розподіл щодо функцій і повноважень між структурними підрозділами центрального апарату Міністерства оборони в сфері фінансового та матеріально-технічного забезпечення військ. Це тягне за собою необхідність розподілу та закріплення виділених бюджетних призначень та витрат бюджетних коштів за керівниками структурних підрозділів центрального апарату Міністерства оборони України.

Бюджетна класифікація, а саме відомча класифікація, розподіляє кошти за головними розпорядниками коштів без подальшої їх галузевої деталізації, а Класифікація витрат за кошторисом Міністерства оборони дозволяє здійснювати розподіл коштів за напрямками діяльності Міністерства оборони України.

В основу побудови Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони України закладені три принципи:

- *галузевий*;
- *організаційний*;
- *предметно-цільовий*.

Галузевий принцип закріплення бюджетних асигнувань за видами Збройних Сил України, департаментами МО України відображений в *розділах Класифікації*, наприклад:

- 02.** *Сухопутні війська;*
- 04.** *Повітряні сили;*
- 05.** *Військово-морські сили;*
- 23.** *Департамент фінансів МО України тощо.*

Організаційний принцип відображений в *параграфах Класифікації*, кожен з яких об'єднує однотипні структурні одиниці Збройних Сил України.

Наприклад, до параграфу 3 (0323) "Військово-навчальні заклади" відносяться витрати на утримання військових академій і інститутів, військових факультетів і кафедр при цивільних вищих навчальних закладах; військових ліцеїв; офіцерських курсів всіх найменувань і інтернатури; військових підрозділів забезпечення і обслуговування навчального процесу.

Параграф 7 (0629) "Медичні військові частини та установи" включає медичні військові частини, шпиталі, поліклініки та інші медичні установи, що не входять організаційно до складу з'єднань, військово-навчальних закладів та установ.

Предметно-цільовий принцип відображений в *бюджетних статтях і видах витрат* і передбачає, що вже самою назвою бюджетної статті визначені напрями використання асигнувань по ній.

Наприклад, за бюджетною статтею 1 (0123) "Грошове забезпечення військово-службовців" кошти витрачаються винятково на виплату окладів грошового утримання, щомісячних та одноразових видів грошового забезпечення.

За бюджетною статтею 2 (0223) "Заробітна плата штатних робітників і службовців" кошти витрачаються, відповідно, тільки на оплату праці штатних робітників.

Розділи і параграфи Класифікації використовуються в обліку на рівні оперативного командування і вище, а у з'єднаннях і військових частинах в процесі фінансово-господарської діяльності застосовуються тільки *бюджетні статті, статті витрат і види витрат*.

4.7. Структура класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони України

Відомо, що *Класифікація витрат за кошторисом Міністерства оборони України* складається з окремих *Переліків*, а саме:

- 1) Перелік розділів Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони;
- 2) Перелік параграфів Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони;
- 3) Перелік бюджетних статей, статей витрат і видів витрат Класифікації.

Розглянемо *Перелік бюджетних статей, статей витрат і видів витрат*. В закріпленні коштів за статтями витрат помітно поєднання галузевого і предметно-цільового принципів, так як в них відображаються напрямки використання коштів і відомче закріплення витрат. А в бюджетних статтях і видах витрат, як вже зазначалося вище, відображено предметно-цільовий принцип.

Статті витрат поділяються на види витрат, чим досягається подальша деталізація статей витрат. Нумерація бюджетних статей для всієї *Класифікації* єдина, а види витрат нумеруються з першого номера всередині кожної статті. При цьому *види № 2, 3, 4 і 5* по всім бюджетним статтям закріпленні відповідно за витратами на заробітну плату, внески на державне соціальне страхування, службові відрядження, відшкодування збитків окремим особам і організаціям. В бюджетних статтях, в яких не передбачені витрати на ці цілі, зазначенні види витрат не вказані.

З метою автоматизації процесів фінансового планування, обліку і звітності в Переліку передбачені коди бюджетних статей, статей витрат і видів витрат.

Коди зазначені шестизначними числами, які утворюються таким чином:

<i>Код бюджетної статті</i>	<i>Код виду Збройних Сил України, головного або центрального управління МО</i>	<i>Номер виду витрат</i>
xx	xx	xx
стаття витрат		

Наприклад, код статті витрат "Грошове забезпечення військово-службовців" - 0123, де:

01 - код бюджетної статті,

23 - код Департаменту фінансів МО України, за яким закріплено витрати по бюджетній статті 01.

При подальшій розшифровці по видам витрат до коду статті витрат додається код виду витрат. Наприклад, код виду витрат на виплату окладів за військовим званням - 012301, а на виплату курсантської посадової надбавки - 012314.

Правила користування Класифікацією витрат за кошторисом МО України

Правильне застосування Класифікації у фінансово-господарській діяльності не припускає механічного користування нею. Вирішуючи питання, на який кошторисний підрозділ підлягає віднесенню та чи інша фінансово-господарська операція, слід виходити, передусім, з її змісту, цільового спрямування призначення.

Наприклад, не враховуючи, якій конкретній категорії працівників військової частини виплачується заробітна плата, неможливо правильно вирішити питання про віднесення витрат на кошторисний підрозділ, тому що заробітна плата включена до багатьох бюджетних статей Класифікації.

Наприклад, заробітна плата робітникам і службовцям посади яких передбачені штатом військової частини виплачується за рахунок коштів бюджетної статті 2 (стаття витрат 0223 – “Заробітна плата штатних робітників і службовців”, КПКВ 2101020, КЕКВ 1111).

Якщо ж робітники утримуються за штатними розписами, заробітна плата їм виплачується за рахунок інших кошторисних підрозділів, а інколи і за рахунок коштів спеціального фонду. Наприклад, робітникам, які обслуговують комунальне і електричне господарство військових містечок заробітна плата виплачується за рахунок бюджетної статті 9 (стаття витрат 0941 - "Комунальні витрати", КПКВ 2101020, КЕКВ 1111), робітникам підсобних підприємств - за рахунок відповідних видів коштів спеціального фонду тощо.

До складу витрат на заробітну плату робітників і службовців Збройних Сил України (крім тих, що утримуються за штатом військової частини) (вид 2 бюджетних статей) включаються витрати на виплату посадових окладів і тарифних ставок з усіма встановленими підвищеннями, надбавками, доплатами і преміями (крім премій, що не включаються згідно чинного законодавства в фонд заробітної плати).

На вид 4 бюджетних статей, крім оплати службових відряджень, відносяться витрати на службові роз'їзди міським транспортом (крім таксі) робітників і службовців, заробітна плата яких відноситься на ту чи іншу статтю витрат (крім статті 2), за якою їм виплачується заробітна плата.

На вид 5 бюджетних статей "Відшкодування збитків окремим особам і організаціям" підлягають віднесенню витрати на відшкодування робітникам і службовцям Збройних Сил України збитків, завданих каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаних з виконанням ними трудових обов'язків, а також на відшкодування збитків, завданих стороннім організаціям.

При закупівлі матеріальних цінностей військової частини відносять витрати на придбання паперу, олівців, різноманітних інструментів, ремонтних матеріалів (нетабельного майна і т. і.) на відповідні статі Класифікації в залежності від призначення закуплених предметів.

Наприклад, придбання зошитів для занять з солдатами по вивченню матеріальної частини зброї проводиться за рахунок коштів бюджетної статті 19, а такі ж зошити для занять з гуманітарної підготовки закупаються за рахунок коштів бюджетної статті 22.

Або, наприклад, *одні і ті ж* будівельні матеріали (цемент, фарба, цвяхи, лісоматеріали і ін.), які закупаються для різних потреб військової частини (для поточного ремонту споруд і будівель, або для потреб бойової підготовки і т. і.) оплачуються за рахунок різноманітних кошторисних підрозділів.

Крім цього, на деякі бюджетні статті відносяться повністю *всі витрати* (крім грошового забезпечення військовослужбовців і капітальних вкладень) деяких військових установ і організацій, а саме: санаторно-курортних установ, бюджетних виробничих підприємств, центральних, окружних баз, складів і т. і.

Такі *загальні правила* користування класифікацією витрат за кошторисом МО України. Без знання цих правил правильне застосування класифікації неможливе. А вміння користуватися класифікацією необхідне усім посадовим особам військової частини, виконання службових обов'язків яких пов'язане з плануванням і використанням коштів.

Однак знання одних лише загальних правил не забезпечує безпомилкового застосування класифікації, тому що використання коштів по окремим кошторисним підрозділам і віднесення витрат на них мають свої особливості.

Слід зазначити, що існують бюджетні статті, витрати за якими закріплені тільки за одним забезпечувальним органом, а є бюджетні статті, витрати по яким розподіляються по декількох забезпечувальних органах.

Наприклад, за Департаментом фінансів МО України закріплені статті витрат 0123; 0223; 0323; 0823; 0430; 0531 тощо.

По декількох забезпечувальних органах (видах Збройних Сил України) розподіляються, наприклад, бюджетні статті 19 (1902; 1903; 1904; 1905), 27 (2702; 2703; 2715; 2718; 2719; 2720; 2721; 2728; 2729; 2730), 31 (3103; 3104; 3105; 3118; 3119; 3120; 3121) тощо. Як бачимо, статті витрат групуються за ознакою закріплення їх за відповідними забезпечувальними органами по кошторису Міністерства оборони України.

4.8. Класифікація видатків військової частини на утримання особового складу

Видатки військової частини на утримання особового складу фінансуються Департаментом фінансів МО України.

За Департаментом фінансів МО України (код **2300**) закріплені *бюджетні статті*:

1. Грошове забезпечення військовослужбовців.
2. Заробітна плата штатних робітників і службовців.
3. Службові відрядження.
8. Загальногосподарські витрати.
51. Безоплатна фінансова допомога.
54. Нагородний фонд.
55. Одноразова грошова допомога військовослужбовцям, штатним працівникам і службовцям.

В даному підрозділі будуть розглянуті видатки військової частини за вказаними статтями, крім статті 8, видатки за якою розглянуті в одному з наступних підрозділів.

При розгляді видатки військової частини за статтями витрат, що введені відомчою класифікацією, ув'язуються з КЕКВ та КПКВ, які введені наказом Міністерства фінансів України від 27.12.2001 року № 604 і є загальнодержавними.

Бюджетна стаття 1 "Грошове забезпечення військовослужбовців" (стаття витрат 0123)

Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям регулюється відповідним *Положенням*, яке введено в дію *наказом МО України 2001 року № 75*, а видатки проводять по **бюджетній статті 1**. По цій статті здійснюються виплати військовослужбовцям всіх категорій, а саме:

- оклади грошового утримання;
- щомісячні та одноразові додаткові види грошового забезпечення.

Нарахування та виплата грошового забезпечення проводиться:

- офіцерському складу, прапорщикам, військовослужбовцям-жінкам і військовослужбовцям, які проходять військову службу за контрактом, - по роздавальним відомостям (ф. 13);
- військовослужбовцям строкової служби - по роздавальним відомостям (ф. 16, 17);
- виплата одноразових додаткових видів грошового забезпечення (крім підйомної допомоги) - по роздавальним відомостям (ф. 15) .

Підйомна допомога та добові гроші при переміщенні по службі офіцерам, прапорщикам, військовослужбовцям-жінкам, військовослужбовцям, які проходять службу за контрактом, виплачуються по роздавальним відомостям (ф. 22).

Крім того, за рахунок статті витрат 0123 у дозволених випадках можливе утримання працівників. Наприклад, якщо приміткою до штату військової частини передбачено заміщення ними деяких посад військовослужбовців. Виплата заробітної плати вказаним працівникам проводиться по розрахунково-платіжним відомостям (ф. П-49).

Видатки військової частини по *статті витрат 0123 "Грошове забезпечення військовослужбовців"* проводяться тільки за *КПКВ 2101020 "Утримання особового складу Збройних Сил України", КЕКВ 1112 "Грошове забезпечення військовослужбовців"*.

***Бюджетна стаття 2 " Заробітна плата штатних робітників і службовців"
(стаття витрат 0223)***

Загальні правила праці робітників та службовців в ЗС України встановлені *Кодексом Законів про працю України*.

Вже назвою **бюджетної статті 2** визначено коло робітників та службовців, заробітна плата яким виплачується по ній (**стаття витрат 0223**), - тільки тим працівникам, посади яких передбачені штатом військової частини.

У військових частинах використовуються практично всі види витрат по цій статті, за винятком *видів 18-29*, розшифровка яких в Класифікації не наведена, оскільки вони враховуються і показуються в звітності згідно окремим вказівкам Департаменту фінансів МО України.

Слід мати на увазі, що заробітна плата робітників, які займають в дозволених випадках штатні посади військовослужбовців, відноситься не на *статтю 2*, а на *статтю 1* (012320).

Виплата заробітної плати працівникам і службовцям проводиться по розрахунково-платіжним відомостям (ф. П-49).

Видатки військової частини по *статті витрат 0223 "Заробітна плата штатних робітників і службовців"* проводяться тільки за *КПКВ 2101020 "Утримання особового складу Збройних Сил України"*, *КЕКВ 1111 "Заробітна плата"*.

Бюджетна стаття 3 "Службові відрядження " ***(стаття витрат 0323)***

В окремих випадках особовий склад виконує завдання командування за межами постійної дислокації військової частини. Фінансове забезпечення цих завдань регулюється *постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.1999 р. № 663 "Про норми відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон"*, а на виконання вимог статті 11 цієї постанови в Міністерстві оборони *наказом МО України 17.01.2000 р. № 9 затверджено Інструкцію про порядок відшкодування військовослужбовцям Збройних Сил витрат на службові відрядження в межах України.*

На **статтю витрат 0323** у військових частинах відносяться:

- добові та додаткові витрати, пов'язані з відрядженнями, які відшкодовуються військовослужбовцям (крім військовослужбовців строкової служби), а також штатним працівникам і службовцям (плата за проживання, за

проїзд міським транспортом в пункті відрядження, витрати на харчування і т. і.) - *види 1 та 7;*

- оплата проїзду міжміським транспортом в пункт відрядження та назад, а також плата за користування білизною - *види 6 і 8.*

Витрати по цій статті об'єднані в дві групи. До першої групи (*види 1 та 6*) відносяться витрати за рахунок ліміту, що встановлюється військовій частині щорічно вищестоящим розпорядником коштів. Службові відрядження за завданням й вищестоящого командування оплачуються з його лімітів, а не з лімітів військової частини.

До другої групи (*види 7 і 8*) відносять витрати за рахунок спеціальних (титульних) асигнувань на відрядження, що проводяться з метою виконання спеціальних завдань за розпорядженням вищестоящого командування (при проведенні заходів по оперативній підготовці, що пов'язані з призовом громадян на дійсну військову службу і звільненням в запас військовослужбовців строкової служби, з проведенням заходів по мобілізаційній підготовці, підготовці військовозобов'язаних і т. і.).

Оплата витрат на відрядження в цих випадках проводиться за рахунок спеціальних асигнувань на кожне таке відрядження понад встановлений для військової частини ліміт. Оплата службових відряджень проводиться по роздавальній відомості (ф. 15) або за рапортом на видачу авансу з наступним поданням авансового звіту (ф. 23) про витрати підзвітної суми. При цьому видаткові відомості підписуються, а заяви на видачу авансу і авансові звіти затверджуються командиром частини, так як розпоряджається коштами по бюджетній статті 3 командир частини.

Розпорядники коштів щорічно встановлюють військовим частинам по *бюджетній статті 0323* ліміти, і витрачання коштів повинно проводитись тільки в межах виділених асигнувань. Забороняється :

- відносити на *бюджетну статтю 3* витрати на відрядження робітників та службовців, які утримуються не за рахунок *бюджетної статті 2* (ці витрати

відносяться на ті бюджетні статті або на спеціальний фонд, за рахунок яких цим працівникам виплачується заробітна плата);

- направляти будь-кого в службові відрядження при відсутності асигнувань на ці цілі;
- використовувати на службові відрядження, які підлягають оплаті за рахунок встановленого ліміту, титульні асигнування.

При кожному направленні у відрядження військовослужбовця (працівника) частини за розпорядженням вищестоящего командира (начальника) військовій частині повинні бути додатково призначені кошти на його оплату. Якщо такого призначення не було, встановленим порядком витребовуються додаткові кошти.

Видатки військової частини по *статті витрат 0323 "Службові відрядження"* проводяться тільки за *КПКВ 2101020 "Утримання особового складу Збройних Сил України"*, *КЕКВ 1140 "Видатки на відрядження"*.

Бюджетна стаття 51 "Безоплатна фінансова допомога" (стаття витрат 5123)

Кошти по цій статті використовуються в військових частинах на надання безплатної фінансової допомоги:

- членам житлово-будівельних і житлових кооперативів (512301),
- на індивідуальне житлове будівництво (512306),
- на виплату компенсації за піднайом (найом) житлових приміщень (512307).

У зв'язку із скрутним економічним становищем країни і, відповідно, значними обмеженнями у фінансуванні Збройних Сил, в останні роки фінансування по цій статті не проводиться.

Бюджетна стаття 54 "Нагородний фонд"

(стаття витрат 5423)

Дисциплінарним статутом Збройних Сил України командирам (від окремого батальйону та вище) надано право нагороджувати цінними подарунками або грошовими преміями військовослужбовців, що відзначились.

В розпорядження цих посадових осіб з метою заохочення військовослужбовців щорічно виділяються кошти по *бюджетній статті 54* кошторису МО України, які призначаються за кошторисом військової частини (без витребування їх військовою частиною) на підставі річних планів, що затверджуються вищестоящим розпорядником коштів.

Кошти нагородного фонду використовуються на :

- видачу грошових нагород;
- на придбання цінних подарунків;
- оплату гравіювання надписів на цінних і іменних подарунках.

Придбані цінні подарунки обліковуються начальником ФЕС по *Книзі обліку цінних подарунків (ф.25)* і зберігаються в сейфі разом з готівкою.

Підставою для видачі цінного подарунку або грошової нагороди служить наказ командира частини, в якому вказуються досягнення, що стали підставою для нагородження, а також сума грошової нагороди або найменування цінного подарунку і його вартості.

На основі цього наказу начальник ФЕС складає роздавальну відомість (ф.15), в якій нагороджені особи розписуються в одержанні нагород, як правило, не пізніше наступного дня після видачі нагороди.

При використанні коштів нагородного фонду слід пам'ятати:

- вони використовуються тільки на нагородження військовослужбовців, які утримуються за рахунок *бюджетної статті 1* кошторису МО України;
- розмір грошових винагород або вартість цінних подарунків не повинна перевищувати протягом року грошового забезпечення особи, що нагороджується.

Військовослужбовці військової частини можуть бути нагороджені грошовими нагородами або цінними подарунками, вищестоящими командирами, наприклад, командиром з'єднання, командувачем військами оперативного командування тощо. Якщо в такому випадку в частину надійшов наказ про нагородження військовослужбовців, але кошти на ці цілі або цінні подарунки не надійшли, то начальник ФЕС повинен витребувати від забезпечуючого фінансового органу кошти по *бюджетній статті 54* кошторису МО в сумі, яка необхідна для виплати грошових винагород (закупівлю подарунків), зазначених в наказі вищестоящего командира.

Військовим частинам забороняється приймати в нагородний фонд кошти і матеріальні цінності від державних, кооперативних, громадських організацій, закладів і підприємств в порядку шефства та в інших не встановлених законом випадках.

Видатки військової частини по *статті витрат 5423 "Нагородний фонд"* проводяться за *КПКВ 2101030 "Матеріально-технічне забезпечення бойової, оперативної та фізичної підготовки військ"*, *КЕКВ 1150 "Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення"*.

***Бюджетна стаття 55 "Одноразова грошова допомога
військовослужбовцям і штатним робітникам та службовцям"
(стаття витрат 5523)***

В особливих випадках (наприклад, при втраті особистого майна від стихійного лиха, при хворобі членів сім'ї, яка викликає додаткові витрати на спеціальне лікування, харчування та ін.) військовослужбовцям, штатним робітникам і службовцям Збройних Сил України може бути надана матеріальна

допомога шляхом виплати одноразової грошової допомоги по *бюджетній статті 55*.

Кошти на дані цілі військовим частинам за кошторисом витрат не призначаються, але витребовуються.

При виникненні необхідності в наданні матеріальної допомоги командир частини за рапортом (заявою) військовослужбовця (працівника військової частини) порушує клопотання перед вищестоящим командиром, в якому вказується причина, що викликала прохання про допомогу і необхідна сума.

Дозвіл про видачу допомоги дається посадовими особами, які мають право розпоряджатися коштами.

Якщо клопотання задовільнено, кошти по *бюджетній статті 55* кошторису МО забезпечувальний фінансовий орган призначає і переказує військовій частині. Допомога видається по роздавальній відомості (ф. 15).

Розмір допомоги протягом року одній особі не може перевищувати місячного окладу грошового утримання. Видача допомоги повторно або в розмірі, що перевищує місячний оклад, може проводитись тільки у виняткових випадках.

Видатки військової частини по *статті витрат 5523 "Одноразова грошова допомога військовослужбовцям і штатним робітникам та службовцям"* проводяться тільки за *КПКВ 2101020, 2101050 або 2101060* (в залежності від підстави надання), *КЕКВ 1343 "Інші поточні трансферти населенню"*.

4.9. Класифікація видатків військової частини на бойову та фізичну підготовку, культурно-виховну роботу

На відміну від розглянутих раніше бюджетних статей, закріплених за одним із забезпечувальних органів по кошторису МО України, *бюджетні статті 19 "Бойова підготовка", 21 "Фізична підготовка і спорт"* закріплені за видами Збройних Сил (оперативними командуваннями). Звідси і нумерація статей витрат:

Види ЗС, роди військ	Бойова (оперативна) підготовка	Фізична підготовка і спорт
Сухопутні війська (ОК)	1902 (2002)	2102
Повітряні сили	1904 (2004)	2104
Військово-морські сили	1905 (2005)	2105

Кошти по цим бюджетним статтям в військових частинах використовуються для забезпечення потреб бойової і фізичної підготовки особового складу. Ці витрати можна поділити на загальні і титкульні.

До **загальних** відносяться поточні витрати на утримання та вдосконалення існуючих навчальних об'єктів (місць) бойової і фізичної підготовки і на проведення різноманітних заходів по бойовій і фізичній підготовці.

До **титкульних** відносяться витрати на придбання матеріалів, обладнання і інструментів для спорудження нових об'єктів бойової і фізичної підготовки (*вид 6 статей 19 і 21*).

Спорудження цих об'єктів ведеться за типовими проектами на підставі планів, затверджених командувачами військами оперативного командування (видів Збройних Сил), і затверджених кошторисів на будівництво. Спорудження об'єктів здійснюється силами військових.

Титульне асигнування заборонено використовувати на загальні витрати по бойовій (фізичній) підготовці, так як і асигнування на загальні витрати використовувати на будівництво об'єктів що фінансуються в титульному порядку.

Видатки військової частини по бюджетним статтям 19 "Бойова підготовка" та 21 "Фізична підготовка" проводяться в основному за КПКВ 2101030 "Матеріально-технічне забезпечення бойової, оперативної та фізичної підготовки військ", а також за КПКВ 2101020 "Утримання особового складу Збройних Сил України", 2101140 "Реформування та розвиток Збройних Сил України" тощо, КЕКВ 1150 "Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення", 1130 "Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки" тощо.

Бюджетна стаття 19 "Бойова підготовка"

Значна частка загальних витрат на бойову підготовку припадає на вид 1:

- утримання і ремонт навчальних об'єктів (директрис для стрільб ракетами, протитанковими і артилерійськими снарядами, танкових директрис, директрис для бойових машин, вогневих містечок для бойових машин і танкових, артполігонів, тактичних і навчальних полів, військових стрільбищ, тирів, танкодромів, автодромів, вододромів, навчальних, вартових, інженерних і хімічних містечок, об'єктів для захисту від зброї масового знищення, стройових плаців і інших навчальних об'єктів);
- утримання і ремонт пунктів прийому особового складу і техніки;
- виготовлення і ремонт навчального обладнання, приладів і наочних посібників.

Витрати на обладнання і утримання навчальних класів (*вид 7 бюджетної статті 19*) включають:

- придбання і виготовлення для класів, лабораторій і кабінетів навчального обладнання (розрізів предметів техніки, тренажерів, моделей, ящиків з піском, мініатюр полігонів, спеціальних столів, стелажів, вітрин, схем, макетів, стендів, магнітофонних стрічок, фотоплівки, реактивів, хімікатів, лабораторного посуду і т. і.);

- монтаж і ремонт навчально-тренувальних (технічних) засобів навчання (апаратура програмованого навчання, аудіо і відеоапаратури і т. і.);

- придбання військово-навчальної літератури, статутів, нормативних документів, таблиць, схем, навчальних і методичних посібників, паперів, олівців, ручок, креслярського приладдя, нот для військових оркестрів і ін.

На *вид 8* цієї статті відносяться всі витрати по забезпеченню військових тактичних і тактико-спеціальних навчань до з'єднання включно (придбання матеріалів для влаштування тимчасових оборонних споруд, стояків, мотузки, дроту, скоб, цвяхів для кріплення техніки і озброєння, які перевозяться на військові навчання; придбання і виготовлення прапорців, умовних знаків, імітаційних засобів, макетів і т. і.).

Якщо у зв'язку з проведенням навчань військовою частиною були задані збитки громадянам або стороннім організаціям, то вони підлягають відшкодуванню за рішенням суду або арбітражу (а також в добровільному порядку — при пред'явленні безспірних позовів) з віднесенням цієї витрати на *вид 5 статті 19*.

З інших витрат (*вид 9*) в військових частинах мають місце:

- витрати по пересилці військово-навчальних кінофільмів (діафільмів), а також статутів, постанов, програм, військово-навчальної літератури;

- витрати по використанню раціоналізаторських пропозицій, направлених на створення нових і вдосконалення діючих навчальних приладів і обладнання.

Планує потребу в коштах по *бюджетній статті 19* заступник командира частини (начальник штабу).

Особливості фінансового забезпечення робіт по спорудженню об'єктів бойової підготовки

1) *Об'єкти бойової підготовки*, які можуть будуватися в військах, та їх призначення:

- КП, вогневі містечка, тири, танкодроми, автодроми, бліндажі, укріплення, навчальні корпуси, полоса перешкод - забезпечують навчально-бойову діяльність військ, створюють усі умови для навчання особового складу.

2) Матеріальна основа бойової підготовки:

- озброєння та військова техніка;
- бойові та навчальні об'єкти;
- земельні ділянки;
- будівлі та споруди;
- боєприпаси;
- імітаційні засоби.

3) Спорудження об'єктів ведеться:

- силами особового складу;
- силами залучений фахівців.

4) *Джерела фінансування робіт* по спорудженню об'єктів бойової підготовки:

- асигнування по кошторису (*бюджетна стаття 19*);
- внутрішні джерела.

В усіх випадках - з дозволу Управління бойової підготовки. Клопотання на будівництво об'єкта і виділення грошей подається по команді, як правило, в кінці року, і на наступний рік виділяються кошти.

5) *Планування витрат* на бойову підготовку:

- загальні витрати (по рішенню командира);
- титульні витрати (по рішенню вищестоячого штабу).

Асигнування знаходяться в розпорядженні Управління бойової підготовки. Кошти мають цільове призначення. Невитрачені кошти здаються ЗФО.

6) *Підстави для планування витрат на бойову підготовку:*

- плани бойової підготовки;
- плани розвитку та удосконалення навчально-матеріальної бази;
- дані про стан бойовий об'єктів.

Враховуючи всі ці дані, Управління бойової підготовки визначає необхідність спорудження тих чи інших об'єктів та виділення коштів на ці споруди.

7) Здійснення планування коштів на спорудження об'єктів бойової підготовки:

- ким - заступником командира частини (начальником штабу) разом з начальником ФЕС;

- ведеться аналіз витребуваних сум, важливості об'єктів, які потрібно спорудити або відремонтувати;

- необхідні суми включаються в кошторис витрат, розшифровка дається в пояснювальній записці (всі документи подаються по команді);

- Департамент фінансів МО України доводить асигнування на бойову підготовку, а відповідні забезпечувальні департаменти визначають титульні асигнування з вказівкою порядку їх використання. У відповідності до призначень Управління бойової підготовки Оперативного командування розробляє річний план спорудження та капітального ремонту навчальних об'єктів.

8) *Облік звітності та контроль за спорудженням і ремонтом об'єктів бойової підготовки - такий же, як і при капітальному будівництві:*

- *Книга обліку матеріальних цінностей;*
- *Книга обліку пооб'єктних витрат;*
- *Відомість виконаних робіт (ф. 34/фс);*
- *Акт приймання виконаних робіт.*

Об'єкти можна поділити на: *нові та перехідні.*

9. Шляхи підвищення ефективності використання коштів:

- ретельна підготовка до навчань, правильна експлуатація об'єктів, обладнання;
- своєчасний ремонт об'єктів та обладнання;
- застосування тренажерів;
- інтенсифікація використання навчальних об'єктів бойової підготовки;
- економія витрат, виключення закупки коштовних предметів;
- дотримання норм комунальних витрат;
- виключення порушень штатної дисципліни.

Бюджетна стаття 21 "Фізична підготовка і спорт "

Серед загальних витрат на *фізичну підготовку* найбільш значними є витрати на:

- утримання і ремонт місць фізичної підготовки (гімнастичних майданчиків, смуг перешкод, футбольних і хокейних полів, відкритих ковзанок і тенісних кортів);
- утримання стадіонів, тирів, гімнастичних і спортивних залів, плавальних басейнів, лижних і водних станцій та ін.;
- утримання і ремонт спортивного обладнання, малоцінного інвентарю, спорядження, спортивного взуття (в т.ч. прання, підфарбування і хімічна чистка і т.і.);
- придбання матеріалів і приладів для електрифікації, механізації і сигналізації спортивних стрільбищ, тирів, залів інших спортивних споруд і місць фізичної підготовки;
- виготовлення спортивних не табельних снарядів і іншого навчального майна для фізичної підготовки, яке створюється силами особового складу військових частин.

Перераховані вище витрати відносяться на *вид 1 бюджетної статті 21*. До числа загальних відносяться також витрати на придбання навчальної

літератури, спортивного інвентарю і майна (*вид 8*). Сюди ж відносяться витрати на придбання годинників-хронометрів секундомерів-хронометрів, висотомірів для забезпечення спортивних заходів.

Слід враховувати, що за рахунок коштів *бюджетної статті 21* можна придбати тільки той спортивний інвентар і майно, заготівля якого передбачена нормами і табелем за рахунок асигнувань на фізичну підготовку і спорт.

Якщо за вказівкою вищестоящого командування військовій частині доручається матеріальне і фінансове забезпечення навчальних і тренувальних зборів або інших спортивних заходів (*вид 7*), то на їх проведення спеціально відпускаються кошти. При призначенні асигнувань забезпечуючий орган, крім загальної суми, вказує суми асигнувань по видам витрат, наприклад, на оренду місць для проведення спортивних заходів, на придбання колективних призів, на погодинну оплату приватних тренерів, на оформлення місць змагань, на культурне обслуговування учасників спортивних змагань і зборів тощо.

За рахунок цих асигнувань військовій частини, на базі яких проводяться спортивні змагання і збори, оплачують витрати на відрядження учасникам, тренерам і суддям з числа робітників і службовців військових частин (крім штатних), членів сімей військовослужбовців і громадян, які не працюють в Міністерстві оборони (з цих коштів оплачуються приміщення для вищевказаних осіб).

Слід враховувати, що плата витрат по відрядженню учасникам, тренерам і суддям з числа військовослужбовців, а також штатних робітників і службовців, які одержують заробітну плату по *бюджетній статті 2* кошторису МО, проводиться за рахунок коштів по *бюджетній статті 3*.

Важливо відзначити, що за рахунок коштів *бюджетної статті 21* заборонено придбання індивідуальних призів і цінних подарунків для нагородження переможців спортивних змагань. Такі витрати можуть проводитися за рахунок коштів *бюджетної статті 54* кошторису МО.

Планує потребу в коштах по *бюджетній статті 21* начальник фізичної підготовки і спорту частини.

Бюджетна стаття 22 "Культурно-освітні витрати"

(стаття витрат 2215)

В військових частинах здійснюються, головним чином, поточні витрати (221501) на:

- обладнання і оформлення народознавчих світлиць (кают) (закупляються портрети, бюсти, електрофони, струнні музичні інструменти, кімнатні радіодинаміки, телевізійні антенні, фільмоскопи, діапозитиви, діафільми і т. і.);

- обладнання і оформлення клубів (виготовлення і ремонт занавісів, куліс і світлотехнічної апаратури для сцени і т. і.);

- настройку і поточний ремонт музичних інструментів, ремонт телевізорів, відео -, кіно -, радіо - і фотоапаратури;

- придбання матеріалів для випуску бойових листків, стінних газет, оформлення наочної агітації (текстиль, плакати, фотоплівку, фотопапір і хімреактиви, папір, картон, фанера, пензлі, фарба і ін.);

- придбання експлуатаційних матеріалів для кіно -, радіо - і фотоапаратури (радіолампи, звукознімачі, фотоспалахи, магнітофонні стрічки і ін.), а також матеріалів для обладнання внутрішніх радіотрансляційних ліній (дріт, штепсельні розетки, вилки), придбання підручників, навчальних і наочних посібників і зошитів, ручок, олівців, канцелярського приладдя для загальноосвітніх занять і занять по гуманітарній підготовці з військовослужбовцями строкової служби;

- оплату епізодичних лекцій на наукові і суспільно-політичні теми, лекцій з питань літератури і мистецтва;

- вхідну плату в музеї і на виставки для військовослужбовців строкової служби;

- придбання квитків в кінотеатри для військовослужбовців строкової служби за відсутності кіноустановки і можливості обслуговування іншою

військовою частиною , організацію новорічної ялинки і дитячих ранків в святкові і канікулярні дні в клубах військових частин;

- організацію атракціонів та ігор для військовослужбовців строкової служби у вихідні і святкові дні;
- придбання літератури, бібліотечного інвентарю, бібліотечної техніки і вітрин для бібліотек , ремонт, книжкового фонду бібліотек;
- виписка газет і журналів для місць громадського читання і службового користування;
- придбання газет для військовослужбовців строкової служби і призовників, які їдуть в ешелонах.

Останні чотири з перерахованих витрат нормовані. Ці норми встановлюються Департаментом гуманітарної політики МО України.

Перелік і кількість газет і журналів для місць громадського читання (бібліотек, народознавчих світлиць, підрозділів) затверджується заступником командира частини з виховної роботи.

По службовій передплаті дозволяється виписувати лише вкрай необхідну суворо обмежену, кількість газет, суспільно-політичних і військових журналів.

Виписані газети і журнали використовуються для службової роботи і зберігаються у вигляді підшивок та довідкових комплектів.

Забороняється:

- виписувати газети і журнали для місця громадського читання за особисті гроші солдат, матросів, сержантів і старшин;
- виписувати за рахунок коштів військової частини газети і журнали для особистого користування;
- переадресовувати на індивідуальні адреси газети і журнали, які виписані за рахунок коштів військової частини.

Проведення передплати на газети і журнали в військовій частині здійснюється організатором передплати, що призначається наказом командира

частини з числа осіб офіцерського складу, прапорщиків (мічманів) або службовців Збройних Сил України

Передплата на газети і журнали проводиться шляхом оформлення замовлення.

Виплата заробітної плати керівникам гуртків художньої самодіяльності і акомпаніаторам в клубах військових частин (*вид 2 статті 2215*) можлива лише при дотриманні наступних умов:

- якщо неможливо забезпечити керівництво роботою цих гуртків (акомпанемент) силами учасників самодіяльності і працівниками мистецтв шефських організацій;

- якщо є письмовий дозвіл Управління виховної роботи оперативного командування на утримання цих працівників.

Планує потребу в коштах по *бюджетній статті 22 заступник командира частини з виховної роботи.*

Крім сум, що призначаються забезпечуючим органом, на *статтю витрат 2215* зараховуються кошти, що надходять від читачів за втрачені бібліотечні книги.

Видатки військової частини по *статті витрат 2215 " Культурно-освітні витрати"* проводяться в основному за *КПКВ 2101120 "Культурно-виховна робота з особовим складом та членами сімей військовослужбовців Збройних Сил України (будинки офіцерів, ансамблі, склади)",* *КЕКВ 1130 "Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки".*

4.10. Класифікація загальногосподарських видатків військової частини та їх облік

Всебічне оснащення армії озброєнням, військовою технікою, іншими матеріальними засобами, навчання особового складу і виховання у нього високих морально-бойових якостей, підтримання високого рівня обороноздатності країни повинно бути забезпечене необхідними асигнуваннями. *Загальногосподарські витрати військової частини здійснюються по бюджетній статті 8:*

Бюджетна стаття 8 за кошторисом Міністерства оборони закріплена за Департаментом фінансів МО України (код **2300**).

Потребу в коштах по **бюджетній статті 8** у військовій частині спільно визначають *заступник командира частини по тилу, начальник штабу і начальник фінансово-економічної служби.*

Видатки військової частини по **бюджетній статті 8** проводяться за **КЕКВ 2101050 "Тилове забезпечення Збройних Сил України", КПКВ 1130 "Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки"**.

Зазначимо, що такі **види витрат** відносяться до статті витрат **0823 "Загальногосподарські витрати"**:

- *Господарське обладнання приміщень військової частини (вид 1).*

Кошти повинні використовуватися, в першу чергу, на забезпечення статутного порядку в розташуванні та на побутовий устрій особового складу.

У військових частинах кошти використовуються на господарське обладнання житлових і нежитлових приміщень військової частини: спальних приміщень для особового складу, кімнат для канцелярії підрозділів, для зберігання зброї, для вмивання, приміщення штабів, клубів, столових, вартових приміщень, складів тощо. Також за рахунок **виду 1** дозволяється купувати та

виготовляти карнизи, штори, порт'єри, занавіски, оплачувати настінні годинники, термометри, бачки та кружки для питної води, графини і стакани до них, корзини для сміття, кашпо та квіти.

При цьому заборонено допускати надмірність у внутрішньому обладнанні приміщень. Неприпустиме придбання всіх видів тканин для накривання столів в штабах, дорогих декоративних тканин для занавісок і штор.

Видатки військової частини по **виду 1 статті витрат 0823 "Загальногосподарські витрати"** проводяться за **КЕКВ 1131 "Предмети, матеріали, обладнання та інвентар"**, а також **КЕКВ 1134 "М'який інвентар та обмундирування"**. Бухгалтерський облік здійснена попередня оплата рахунка за матеріалами Д364 – К321 (323), отримані матеріали Д206 (234) – К364, надійшов рахунок за отримані матеріали від кредиторів Д801 – К675, оплачено рахунок Д675 – К321 (323)

- **Відшкодування збитків окремим особам і організаціям (вид 5).**

Відомо, що у визначених законодавством випадках організації, установи і підприємства зобов'язані відшкодувати збитки, заподіяні ними окремим особам і організаціям. Це положення повністю розповсюджується і на військові частини. При цьому постраждалими (позивачами) по відношенню до них можуть виявитися: працівники даної військової частини; громадяни, які не працюють в ній; сторонні організації.

На вид 5 статті витрат 0823 відносяться витрати по відшкодуванню збитків, заподіяних каліцтвом або іншим пошкодженням здоров'я, тільки:

- штатним працівникам частини (тобто тільки тим працівникам частини, що утримуються за рахунок коштів бюджетної статті 2);
- громадянам, які не працюють в частині, а також стороннім організаціям, якщо винною в заподіянні шкоди рішенням суду (арбітражу) визнана військова частина і витрати по відшкодуванню не підлягають віднесенню на інші бюджетні статті.

Наприклад, відшкодування збитків, заподіяних окремим громадянам або організаціям в зв'язку з проведенням військових навчань на **статтю 8 не відноситься**, тому що ці витрати підлягають віднесенню на витрати по бойовій підготовці (*вид 5 бюджетної статті 19*).

У випадку смерті громадян в результаті каліцтва або іншого ушкодження здоров'я з вини військової частини, право на відшкодування збитків мають непрацездатні особи, які перебували на утриманні померлого до дня його смерті.

Згідно виконавчого листа судового органу військова частина щомісячно висилає суму, що належить потерпілому, поштовим переказом або видає на руки по видатковій відомості.

Військові частини повинні подавати через судові органи позови до конкретних винуватців, з вини яких заподіяно шкоду. Суми, стягнуті з винних осіб по пред'явленім до них позовам, зараховуються на відновлення списаних на витрату на ту статтю, з якої були витрачені.

Видатки військової частини по **виду 5 статті витрат 0823 "Загальногосподарські витрати"** проводяться в основному за **КЕКВ 1139 "Оплата інших послуг та інші видатки"**.

- **Канцелярські витрати (вид 6).**

До цього виду витрат відносяться придбання довідкової літератури для службового користування, друкарських машинок, електронно-обчислюваної техніки, сумок (валіз, портфелів) для зберігання і перевезення службових документів і грошей, виготовлення штампів, виготовлення і оплата бланків (крім бланків, виготовлення яких передбачено за рахунок інших кошторисних підрозділів), типографські витрати (крім тих, які передбачені *бюджетною статтею 26*), витрати пов'язані з ремонтом копіювальної техніки, якщо відсутні штатні працівники, які утримуються по *бюджетній статті 8*.

Бухгалтерські проводки: канцелярські прилади отримані від бази ОК Д234 – К701, придбані Д234 – К362 (364, 675), списані з обліку Д801 – К234

Наприклад, до цього виду витрат можна віднести видатки на придбання паперу, ручок, олівців, дискет, калькуляторів, іншого канцелярського приладдя, яке необхідно для поточної роботи структурних підрозділів, заправку картриджів, ксероксів та інше.

Документами, що підтверджують факт придбання матеріальних цінностей, витрати коштів в усіх випадках є рахунок-фактура (рахунок) торгівельних організацій.

Видатки військової частини по **виду 6 статті витрат 0823 "Загальногосподарські витрати"** проводяться за **КЕКВ 1131 "Предмети, матеріали, обладнання та інвентар"**.

- ***Інші господарські витрати (вид 7).***

До цього виду витрат відносяться видатки військової частини, пов'язані:

- з похованням померлих та загиблих військовослужбовців, крім оплати поминального ритуалу та виготовлення пам'ятника;

- з виготовленням фотографій військовослужбовців строкової служби та курсантів у встановлених випадках (фотографування у Книгу пошани частини, для оформлення відповідних службових документів) (*КЕКВ 1131*);

- з придбанням та ремонтом спорядження та інвентарю для службових собак (крім спорядження, яке придбається за рахунок *бюджетної статті 48*) (*КЕКВ 1150*);

- витрати на службові роз'їзди військовослужбовців, робітників та службовців, які утримуються за рахунок *бюджетних статей 1,2 та 8*.

Видатки військової частини по **виду 7 статті витрат 0823 "Загальногосподарські витрати"** проводяться в основному за **КЕКВ 1139 "Оплата інших послуг та інші видатки"**.

- **Поштово-телеграфні витрати (вид 8).**

Військові частини оплачують відправлення тільки службової кореспонденції (листів, телеграм) і службових посилок, а також одержання службових поштових відправлень післяплатою. Перераховано аванс ДЗ64 – КЗ21 (323)

При здійсненні поштових відправлень слід мати на увазі, що підприємства Міністерства зв'язку надають військовим частинам без оплати ними послуги по пересилці:

- власного одягу громадян, призваних на військову службу, за вказаними ними адресами;
- листів військовослужбовців строкової служби, які відправляються ними з частини, а також адресовані їм за місцем служби.

На **службові листи**, що відправляються військовою частиною складаються окремі *реєстри*:

- на прості листи;
- на заказані та цінні листи.

До останніх додаються квитанції підприємств Міністерства зв'язку України про сплату їм поштових зборів за надані послуги.

Телеграфним зв'язком військові частини повинні користуватися лише в невідкладних випадках. При цьому тексти телеграм повинні бути лаконічні і чіткі, без союзів і розділових знаків, якщо при цьому не перекручується зміст.

Телеграми складаються в двох примірниках, обидва примірники підписуються командиром військової частини або особою, якій командир частини надав право підписувати телеграми, і засвідчуються печаткою

військової частини. Виправдними документами про проведені телеграфні витрати є квитанції підприємств Міністерства зв'язку з копіями телеграм, на яких в момент прийняття телеграми до відправлення працівник підприємства зв'язку проставляє календарний штамп.

У виняткових випадках допускається відправлення термінових телеграм. При цьому гриф терміновості проставляється власноручно особою, яка підписує телеграму.

Забороняється відправляти за рахунок державних коштів вітальні листи і телеграми.

Вартість телеграм, відправлених без достатніх на те причин, а також наповнених зайвим текстом підлягає стягненню з осіб, які їх підписали.

Видатки військової частини по **виду 8 статті витрат 0823 "Загальногосподарські витрати"** проводяться за **КЕКВ 1138 "Послуги зв'язку"**.

4.11. Класифікація видатків на тилове забезпечення та транспортні видатки військової частини і їх облік

Розглянемо використання коштів по бюджетним статтям **4 "Продовольче забезпечення", 5 "Утримання речового майна та лазнево-пральні витрати", 7 "Транспортні витрати", 27 "Оплата озброєння, військової техніки та майна"**.

Бюджетна стаття 4 "Продовольче забезпечення" (стаття витрат 0430)

По цій бюджетній статті кошти військової частині витрачаються по **КПКВ 2101050 "Тилове забезпечення Збройних Сил України", КЕКВ 1133 "Продукти харчування"**.

По цій статті в військових частинах проводяться витрати, пов'язані головним чином, з:

- оплатою продукції підсобного господарства, що здається на планове забезпечення (**вид витрат 8**);
- оплатою зекономлених продуктів (**вид витрат 9**); Д801 – К722
- виплатою грошової компенсації замість продовольчого пайка (**вид витрат 10**); нарахована Д801 (811) – К674 і виплачена компенсація Д674 – К301;
- виплатою продовольчо-шляхових грошей (**вид витрат 11**);
- утриманням і ремонтом технічних засобів продовольчої служби (наприклад, ремонт та утримання пересувних кухонь, переносних плит, термосів, цистерн для води, холодильників, машин для нарізки овочів, м'ясорубок, хліборізок, посудомийних машин), майна продовольчої служби (столового посуду і інвентарю, столів і виробничих ванн, стелажів для посуду,

візків для підвозу готових страв і посуду, піддонів, контейнерів, тари всіх видів, скатерок, клейонок, серветок) (вид витрат б).

Крім того, з дозволу продовольчого управління виду ЗС (ОК), погодженим з фінансово-економічним управлінням виду ЗС (ОК), військові частини в окремих випадках можуть самостійно проводити розрахунки з місцевими постачальниками за окремі види продовольства, які вони одержують від них (картопля, плодоовочева продукція, молоко і ін.), з місцевими підприємствами і організаціями за випічку хліба, приготування гарячої їжі, зберігання продовольства і інші послуги. Продовольство, що поставляється Міністерству оборони, картопля, плодоовочева продукція, а також продукти їх переробки, включаючи консерви, оплачуються по домовленості сторін. Договірні ціни визначаються за угодою між постачальником і покупцем.

Кожна військова частина, яка веде самостійне військове господарство, може створювати підсобне господарство.

Підсобні господарства військових частин здають власну сільськогосподарську продукцію на :

- планове забезпечення особового складу по затвердженим (встановленим) нормам;
- додаткове харчування в святкові дні, в період проведення військових навчань, маневрів і інших заходів військовослужбовців, які мають право на безкоштовне котлове забезпечення.

Передача продукції підсобного господарства на планове забезпечення в військових частинах оформлюється **чековою вимогою**. Оформлена чекова вимога разом з талоном передається начальнику фінансово-економічної служби військової частини, який чекову вимогу залишає при розрахункових документах, а талон повертає начальнику продовольчої служби військової частини для оприбуткування продуктів.

Продукція підсобного господарства, що передається на планове забезпечення, оплачується за цінами, що встановлюються забезпечуючим органом

Вартість продукції, що вказана в чековій вимозі, списується на витрату по **статті 0430 (вид витрат 8)** і зараховується :

- 75% цієї суми - у *спеціальному фонді* використовуються на організацію діяльності підсобних підприємств, преміювання осіб, які безпосередньо зайняті вирощуванням сільськогосподарської продукції, та інші заходи в межах призначень згідно з кошторисом за спеціальним фондом;

- 25% цієї суми – перераховується забезпечуючому фінансовому органу, а потім до Департаменту фінансів МО України включно. Д711 – К323

Оплата зекономлених продуктів проводиться щоквартально на основі довідки про кількість і вартість зекономлених продуктів і чекової вимоги, оформлених продовольчою службою військової частини.

Начальник фінансово-економічної служби військової частини при оплаті зекономлених продуктів оформлену чекову вимогу і другий примірник довідки залишає при розрахункових документах, а талон чекової вимоги і перший примірник довідки повертає начальнику продовольчої служби.

Вартість зекономлених продуктів, які вказані в чековій вимозі, списується на **вид витрат 9 статті 4** і зараховується до *спеціального фонду* .

Грошова компенсація замість продпайка виплачується у випадках, встановлених Положенням про продовольче забезпечення в розмірах, що визначаються забезпечуючим органом.

Виплата грошової компенсації замість продовольчого пайка і продовольчо-дорожніх грошей проводиться фінансово-економічною службою військової частини.

Передбачені Класифікацією витрати на переробку продовольства, його зберігання (**вид витрат 15**) у військових частинах, як правило, проводяться лише для придбання матеріалів для обладнання місць зберігання продовольства

(влаштування цементних ємностей, льодовиків, тимчасового накриття для просушування картоплі і т. і.). Самі ж роботи по переробці, зберіганню продовольства (квашення капусти, засолювання овочів, перебирання картоплі і овочів, заготівля льоду і т. і) з метою економії коштів повинні проводитись силами особового складу.

Кошти по **бюджетній статті 4** надходять як від забезпечуючого фінансового органу в порядку фінансування, так і від платних споживачів за платне продовольство і фураж, що відпускаються їм в дозволених випадках в поточному році.

Планує потребу в коштах по **статті 4** (з урахуванням очікуваних надходжень від платних споживачів) *начальник продовольчої служби* військової частини.

Бюджетна стаття 5 " Утримання речового майна і лазнево-пральні витрати"
(стаття витрат 0531)

Витрати військової частини по **статті витрат 0531** проводяться в основному ***по КПКВ 2101050 "Тилове забезпечення Збройних Сил України", КЕКВ 1131 "Предмети, матеріали, обладнання, інвентар"***.

По цій статті в військових частинах кошти витратрачаються на :

- утримання і ремонт речового майна (обмундирування, взуття, духових і ударних музичних інструментів для штатних військових оркестрів і ін.) – **вид витрат 1;**

- оплату послуг, що надаються лазнево-пральними підприємствами - **вид витрат 6.**

Правом на лазнево-пральне обслуговування за рахунок коштів по кошторису Міністерства оборони користуються військовослужбовці строкової служби, а також військовозобов'язані запасу, призвані на навчальні збори.

Оплата рахунків лазнево-пральних підприємств проводиться в безготівковому порядку платіжними дорученнями. При цьому в рахунках за миття особового складу вказувати кількість тих, хто миється **забороняється**, а вказується тільки кількість годин користування лазнею і вартість однієї години миття.

Якщо військова частина має власне лазнево-пральне підприємство, що утримується на самоокупності, то його послуги оплачуються за собівартістю. В деяких військових частинах, виходячи з умов розміщення, можуть створюватися військові лазні і пральні на бюджетному фінансуванні. Військові частини, при яких організовані такі підприємства, за рахунок **статті 5** витрачають кошти, головним чином, на виплату заробітної плати працівникам військових пралень і лазень, які утримуються по затвердженому штатному розпису (**КЕКВ 1111**), на придбання дрібного лазнево-прального інвентарю (тази, мочалки, дошки пральні і т. і.) (**КЕКВ 1131**), а також на поточний ремонт пральних машин, центрифуг і іншого обладнання. Забезпечення таких лазень і пралень паливом, водою, електроенергією, паром і іншими комунальними послугами, меблями і виробничим інвентарем здійснюється військовими частинами за рахунок коштів по відповідним статтям МО.

Крім миття особового складу і прання білизни, за рахунок коштів **статті 5** оплачується також дрібний ремонт речового майна і ремонт білизни в госпрозрахункових та самоокупних лазнево-пральних підприємствах, а також прання, хімчистка, підфарбування обмундирування, спецодягу і іншого інвентарного речового майна військових частин, в т.ч. штор, порт'єр, занавісок і чохлів на меблі.

При необхідності, військові частини можуть купувати інструменти (машинки для підстригання волосся, ножиці, предмети для гоління) для

організації перукарських робіт в підрозділах. Ці витрати відносяться на **вид 9 статті витрат 0531**.

Планує потребу в коштах по **бюджетній статті 5** *начальник речової служби*.

Бюджетна стаття 27 "Оплата озброєння, військової техніки і майна "
(стаття витрат 2731)

Витрати на оплату озброєння, військової техніки і майна проводяться за рахунок коштів **бюджетної статті 27 "Оплата озброєння, військової техніки і майна"**.

Військові частини одержують озброєння, військову техніку і військове майно по нарядам відповідних забезпечуючих органів **без їхньої оплати**.

Військові частини фінансуються лише по **статтям витрат 2731 і 2729**. По **статті витрат 2731** військовим частинам відпускаються кошти на оплату вартості пошиття обмундирування і взуття, а також на виплату грошової компенсації замість речового майна.

Речове майно особистого користування офіцерському складу видається в готовому вигляді або шиється по ордерам.

Прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям, які проходять військову службу за контрактом, військовослужбовцям-жінкам, військовослужбовцям строкової служби речове майно видається в готовому вигляді згідно з затвердженими нормами. Однак, в окремих випадках командир військової частини може їм дозволити пошиття обмундирування по ордерам, що видаються речовою службою частини.

Індивідуальне пошиття військового обмундирування проводиться, як правило, в ательє і майстернях військової торгівлі по договорах, які укладаються між військовими частинами і цими організаціями. Розрахунки за

пошиття обмундирування проводяться по встановленим в Міністерстві оборони преїскурантним цінам :

- при пошитті по ордерам - безготівковим порядком, шляхом перерахування грошей з рахунку військової частини на розрахунковий рахунок відповідного ательє (майстерні); нарахована плата Д801 – К364, перераховано Д364 – К321;

- при видачі матеріалом - шляхом відшкодування вартості пошиття фінансовим органом військової частини по видатковій відомості. Нараховано Д801 – К674, видано Д674 – К301

Підставою для оплати пошиття обмундирування по ордерам є рахунок ательє з доданими до нього першими примірниками квитанцій встановленого зразка за кожне виконане замовлення. При пошитті обмундирування з матеріалів, отриманих у військовій частині, вартість пошиття відшкодовується на підставі пред'явлених військовослужбовцями перших примірників квитанцій-ательє про оплату пошиття і одержання замовлень. На виплату грошей речовою службою частини складається роздавальна відомість, яка за підписом командира і начальника речової служби частини передається в фінансово-економічну службу .

Грошова компенсація замість призначених по нормам постачань предметів речового майна виплачується по бажанню військовослужбовців в випадках, встановлених Положенням про речове забезпечення і в розмірах, встановлених Забезпечуючим органом та погодженим з Департаментом фінансів Міністерства оборони України.

Грошова компенсація виплачується фінансово-економічною службою військової частини на підставі довідок, що видаються речовою службою. Одночасно виписується видатковий касовий ордер.

Витрати по статті витрат 2731 проводяться в основному по **КПКВ 2101050 "Тилове забезпечення Збройних Сил України", КЕКВ 1130**

"Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки".

Потребу в коштах військової частини по **статті витрат 2731** визначає начальник речової служби частини.

**Бюджетна стаття 7 "Транспортні витрати"
(стаття витрат 0732)**

Військовим частинам кошти по цій статті відпускаються на оплату перевезень пасажирів і військових вантажів.

Правила і порядок оплати проїзду пасажирів визначаються *Керівництвом по оформленню військових перевезень в Міністерстві оборони.*

Сума, що підлягає виплаті в кожному конкретному випадку, визначається посадовою особою військової частини, яка відповідає за видачу військових перевізних документів (ВПД).

Видачу грошей на оплату проїзду здійснює фінансово-економічна служба військової частини по *роздавальній відомості (ф.15)* з одночасним оформленням *видаткового касового ордеру*. До неї додається розрахунок вартості проїзду і, при необхідності, копії інших документів, що послужили підставою для складання розрахунку. Нарахована плата Д801 (811) – К674, видано Д674 – К301.

На **вид 1 витрат статті 2731** відносяться також витрати по відшкодуванню військовослужбовцям (робітникам та службовцям) фактичних затрат (в межах норм, передбачених Керівництвом на оплату проїзду і перевезення багажу в випадках, коли військовослужбовці мали право використання військових перевізних документів, але з поважних причин їх не використали). Відшкодування витрат здійснюється фінансовим органом за місцем служби на підставі рапорту (заяви), документів, що підтверджують

право на проїзд або перевезення домашніх речей за рахунок Міністерства оборони (приписи, відпускні квитки і т.і.).

По **виду витрат 6 статті 0732** проводяться витрати по оплаті перевезення вантажу, що відправляються військовою частиною, (наприклад, перевезення озброєння, техніки і майна, що відправляється в ремонт на підприємства, арсенали і бази, перевезення вантажів, що відправляються на адресу підрозділів, розквартированих окремо від військової частини, і т. і.). Ці витрати включають :

- плату за перевезення вантажів ;
- збір за експедиційні операції при контейнерних перевезеннях, завантаження і вивантаження контейнерів підйомними кранами,
- збір за очистку, промивання і дезинфекцію вагонів, за їх подачу і придбання і ін.

Крім того, військові частини оплачують за рахунок коштів **статті 0732 (вид витрат 6)** матеріали для підклинювання важкої військової техніки (шпали, колоди) при їх перевезеннях.

Оплата вантажних перевезень здійснюється військовими частинами, як правило, на станціях відправлення вантажів безготівковим порядком. Виправдними документами про проведені витрати є вантажні квитанції і квитанції про сплату встановлених зборів, пов'язаних з перевезенням, які видаються транспортними організаціями .

Не оплачуються за рахунок коштів **статті витрат 0732** перевезення будівельних матеріалів і обладнання для потреб капітального будівництва і капітального ремонту. Ці перевезення оплачуються за рахунок тих кошторисних підрозділів, за рахунок яких придбані матеріали і обладнання.

Не відносяться на **статтю витрат 0732** суми сплачених військовою частиною штрафів (за простій вагонів, затримку контейнерів і т.і.). Ці витрати проводяться за рахунок коштів тих статей Класифікації, по яким оплачується заготівля, утримання і експлуатація техніки і майна.

Видатки військової частини по статті витрат проводяться по **КПКВ 2101050 "Тилове забезпечення Збройних Сил України", КЕКВ 1150 "Матеріали, інвентар, будівництво капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення"**.

Потребу в коштах по **статті витрат 0732** на оплату пасажирських перевезень визначає *начальник штабу частини*.

Потребу військової частини в коштах на відправлення вантажів визначають забезпечуючі органи (служби), по нарядам яких відправляється майно.

4.12. Класифікація видатків на утримання, експлуатацію та обслуговування казармено-житлового фонду, будівель, споруд та об'єктів військової частини і їх облік

У військовій частині за утримання, експлуатацію та обслуговування казармено-житлового фонду, будівель, споруд та об'єктів відповідає *квартирно-експлуатаційна служба* військової частини. Начальник ФЕС контролює проведення витрат по кошторису Міністерства оборони і за спеціальним фондом. Він встановлює законність і доцільність витрат коштів і матеріальних цінностей, правильність віднесення витрат на відповідні кошторисні підрозділи згідно діючого законодавства.

Квартирно-експлуатаційна служба військової частини відає квартирним забезпеченням, яке включає:

- технічну експлуатацією казармено-житлового фонду та комунальних споруд, які знаходяться в користуванні військових частин;
- забезпечення військових частин меблями, казарменим інвентарем та іншим квартирним майном, пожежним обладнанням і майном, твердим паливом, газом і тепловою енергією;
- надання військовим частинам комунальних послуг (електроенергія, водозабезпечення, каналізація, вивезення нечистот, сміття та інше).

Для виконання поставлених господарських завдань у віданні *начальника квартирно-експлуатаційної служби* військової частини знаходяться наступні **бюджетні статті**:

- **9 "Комунальні витрати"** (*стаття витрат 0941*)
- **10 "Паливо"** (*стаття витрат 1041*)
- **11 "Меблі і інвентар"** (*стаття витрат 1141*)
- **12 "Поточний ремонт і експлуатація військових будівель і комунальних споруд"** (*стаття витрат 1241*)

Видатки військової частини по *бюджетним статтям 9-12* проводяться за **КПКВ 2101060** “Утримання, експлуатація, обслуговування казармено-житлового фонду, будівель, споруд та об'єктів, що належать Збройним Силам України”, **КЕКВ 1160** “Оплата комунальних послуг та енергоносіїв” та **1130** “Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки”.

Для підтримання у справному стані казармено-житлового фонду, комунальних споруд і устаткування, територій військових містечок військової частини утримують за штатними розкладами, які щорічно затверджуються, працівників квартирно-експлуатаційної служби (посадові оклади встановлюються згідно наказу МО України від 25 червня 2001 р. №216). Заробітна плата виплачується їм за рахунок коштів, що виділяються на дані цілі (**види 2-3 бюджетних статей 9,11,12, КПКВ 2101020, КЕКВ 1111**). Службові відрядження вказаних працівників проводяться за рахунок коштів **виду 4** цих статей, **КПКВ 2101020, КЕКВ 1140**.

Детальніше розглянемо бюджетні статті, за якими проводяться витрати на вищевказані заходи.

Бюджетна стаття 9 "Комунальні витрати" (стаття витрат 0941)

Комунальні послуги (електроенергія, водопостачання, утримання в чистоті казармених і інших військових будівель і приміщень, а також територій військових частин) надаються у відповідності з *Нормами витрат та комунальних послуг у ЗС України* (Наказ МО України від 29 березня 1994 р. №85).

По **бюджетній статті 9** військові частини оплачують:

- електричну енергію (**вид 1**) (**КЕКВ 1163**);

- освітлювальні прилади (**вид 6**) (*КЕКВ 1131*);

- водопостачання (**вид 7**) (*КЕКВ 1162*);

- утримання в чистоті казармених і інших військових будівель і приміщень, а також територій військових частин, проведення заходів по дезинфекції, дезинсекції і дератизації приміщень (**вид 8**) (оплата послуг сторонніх організацій - *КЕКВ 1165*, придбання інвентарю та миючих засобів - *КЕКВ 1131*).

Електрична енергія військовим частинам подається енергозабезпечуючими організаціями на основі укладеного квартирно-експлуатаційною частиною району (гарнізону) **Договору на користування електричною енергією** у відповідності з *Правилами користування електричною і тепловою енергією*. Облік: надійшов рахунок Д801 (811) – К675, оплачено рахунок Д675 – К321 (323).

Освітленість казарм і службових приміщень повинна відповідати *Нормам витрат та комунальних послуг у ЗС України*.

КЕЧ району встановлює військовим частинам річні ліміти споживання електричної енергії з розбивкою по кварталам і місяцям, роздільно на комунально-побутові, технічні і інші цілі. Річні ліміти споживання електричної енергії на наступний рік повідомляються військовим частинам в кінці поточного року.

Розрахунки з енергозабезпечуючими організаціями за всю спожиту військовими частинами району (гарнізону) електроенергію здійснюються КЕЧ, що подає військовим частинам рахунок на оплату спожитої ними електроенергії.

Військові частини в триденний термін після одержання рахунку від КЕЧ району перевіряють достовірність його даних і оплачують вартість спожитої електроенергії шляхом перерахування коштів на рахунки КЕЧ в органах Держказначейства України.

На постачання води і скид стічних вод в каналізаційні мережі, військові частини укладають договори, як правило з місцевими органами комунального

господарства. Договір до його підписання перевіряється начальником ФЕС військової частини відносно його законності, відповідності встановленим КЕЧ лімітам, дотримання цін (на воду ціни встановлюються місцевими органами влади), порядку розрахунків і забезпеченості коштами.

Після перевірки начальником ФЕС договір підписується командиром частини.

По **бюджетній статті 9** не оплачуються електроенергія і вода, використані на:

- технічні потреби (ці витрати оплачуються по **бюджетній статті 31**);
- капітальне будівництво і капітальний ремонт (витрати оплачуються по **бюджетній статті 52**);
- експлуатаційні витрати командних пунктів і об'єктів спеціального призначення (витрати оплачуються по **бюджетній статті 32**);
- експлуатаційні витрати аеродромів (витрати оплачуються по **бюджетній статті 33**);
- потреби підсобних підприємств військової частини, що утримуються на самоокупності (домоуправління, готелів, лазень і пралень і т.і.) (витрати оплачуються за рахунок відповідних **видів коштів спеціального фонду**).

Начальник ФЕС військової частини при віднесенні витрат по оплаті електроенергії і води на відповідні кошторисні підрозділи керується *актом* комісії, яким визначається, яка кількість електроенергії і води витрачена за минулий місяць окремо на виробничі, технічні, комунально-побутові та інші цілі. Комісія призначається наказом командира частини.

Якщо по **бюджетній статті 9** військовою частиною були оплачені електроенергія або вода, спожиті сторонніми організаціями, то цим споживачам в триденний термін повинен бути поданий *рахунок* на відшкодування проведених витрат. Суми, що надійшли від них, відновлюються на **бюджетну статтю 9**.

За рахунок коштів **статті витрат 0941 (вид 6)** військової частини можуть купувати електроосвітлювальні прилади всіх видів, а також неелектричні прилади (газові лампи, ліхтарі, гонти до них, лампове скло, пальники, свічки). Але не відносяться на **бюджетну статтю 9** витрати на придбання спеціальних електроламп (для кіно-, радіоапаратури, автомобільних і танкових фар тощо).

Якщо для обслуговування комунального господарства військової частини штатним розписом передбачено утримання робітників і службовців по обслуговуванню комунального і електричного господарства, то, як було сказано раніше, військовою частиною проводяться витрати, які відносяться на **види 2-4 статті витрат 0941**.

Слід мати на увазі, що *заробітна плата працівникам, зайнятим роботами по поточному і капітальному ремонту*, на **бюджетну статтю 9** не відноситься.

Роботи по зберіганню в чистоті казармених і інших військових будівель і приміщень, а також територій військових частин проводяться силами особового складу. Тому витрати на ці цілі (**вид 8**) проводяться на придбання необхідного інвентарю і матеріалів (мастика для натирання підлоги, щітки, урни, лопати, граблі, інсектициди і ін). Для дезинфекції, дезинсекції і дератизації приміщень військової частини користуються платними послугами сторонніх організацій (також **вид 8**).

За рахунок коштів **бюджетній статті 9** оплачується також оренда приміщень для тимчасового розміщення військових частин, яка допускається в виняткових випадках з дозволу начальника КЕУ (КЕВ) оперативного командування. Оренда оформлюється договором, якій укладається командиром військової частини. Договір затверджується начальником КЕУ (КЕВ) оперативного командування і є для військової частини підставою для витребування коштів на оплату оренди.

Необхідно відмітити, що оренда навчальних лабораторних і спортивних приміщень, залів для проведення доповідей, лекцій і зборів оплачується не по **бюджетній статті 9**, а по відповідним іншим кошторисним підрозділам.

Бюджетна стаття 10 "Паливо"
(стаття витрат 1041)

Військові частини по **бюджетній статті 10** витрат в більшості випадків не проводять. Військовим частинам квартирно-експлуатаційними частинами районів (гарнізонів) встановлюються річні ліміти споживання палива (рідке котельне і тверде) та видаються наряди на його отримання. КЕЧ районів (гарнізонів) централізовано проводять розрахунки за паливо з постачальниками.

Військовим частинам, які використовують *теплову енергію, газ, вугілля* тощо, одержані від цивільних постачальників, по **бюджетній статті 10** відпускаються кошти на оплату рахунків цих постачальників. При цьому на **статтю витрат 1041** відноситься оплата *теплової енергії (КЕКВ 1161), газу (КЕКВ 1164), інших енергоносіїв (КЕКВ 1166)*, що використовується не тільки для опалення, але і для приготування їжі, для лазне-пральних потреб, лікувальних, навчальних і технічних цілей (підігрівання масла і води в масло водонагрівних і т.і.), для власних електростанцій військових частин.

При розрахунках за теплову енергію і газ начальник ФЕС повинен контролювати правильне застосування тарифів і цін.

В окремих випадках, в залежності від місцевих умов, військовим частинам може бути доручена самостійна заготівля дров. Цим військовим частинам відпускаються кошти по **статті витрат 1041** на оплату лісорубочних квитків. Розпилювання і рубання дров в військових частинах проводиться власними силами та засобами безкоштовно.

Військові частини, які мають автономну систему опалення, можуть витребувати кошти по **бюджетній статті 10** на виплату премій працівникам КЕС за економне витрачання палива (**вид 8**).

Бюджетна стаття 11 "Меблі і інвентар" **(стаття витрат 1141)**

Забезпечення військових частин меблями і казарменим інвентарем здійснюється, як правило, безкоштовно органами квартирно-експлуатаційної служби Міністерства оборони згідно з діючих номенклатури і норм.

Військовим частинам кошти по **бюджетній статті 11** відпускаються:

- на оплату меблів і казарменого інвентарю у випадках, коли вони не можуть бути отримані безкоштовно, а також на придбання матеріалів, комплектуючих і дрібних деталей для ремонту (**вид 1**) (*КЕКВ 1131*);

- на ремонт меблів і казарменого інвентарю (**вид 6**) (*КЕКВ 1137*);

До *казарменого інвентарю* відносяться: переносні умивальники, піраміди, столи для чистки зброї, туалетні полиці, дзеркала, сейфи, шафи і металеві скриньки, різні підставки і т.і.

- на оплату малоцінного пожежного інвентарю, експлуатацію і ремонт пожежного обладнання і інвентарю (**вид 7**) (*КЕКВ 1139*).

Роботи по ремонту меблів і казарменого інвентарю в військових частинах проводяться силами особового складу. Кошти по **бюджетній статті 11** відпускаються військовим частинам тільки на придбання матеріалів для ремонту меблів (клей столярний, фарби, лаки і т. і.).

Кошти, що виділяються по **статті витрат 1141** на ремонт меблів, забороняється витрачати на їх придбання.

Табельне пожежне майно (вогнегасники, піногенератори, пожежні насоси, пожежні рукави, пожежні драбини і т.і.) відпускаються військовим частинам квартирно-експлуатаційними органами безкоштовно.

Кошти відпускаються військовим частинам на придбання дрібного пожежного інвентарю (відер, лопат, ломів, кирок, багрів і т.і.), на ремонт пожежного майна і інвентарю, а також на оплату перезарядки вогнегасників. Ці витрати відносяться на **вид 7 статті витрат 1141**.

Бюджетна стаття 12 "Поточний ремонт і експлуатація військових будівель і комунальних споруд" (стаття витрат 1241)

За рахунок коштів цієї статті (**вид 1**) (*КЕКВ 1137*) військові частини проводять *поточний ремонт*:

- казармених та інших військових будівель (казарми, будинки штабів, культурно-побутові і навчальні корпуси і споруди, будинки медичних і дитячих установ, вартові приміщення, приміщення військових майстерень, сховищ і складів, комунально-побутові і торговельно-побутові будівлі і споруди і т.і.);

- комунальних споруд (електростанції, трансформаторні підстанції, водоканалізаційні і котельні установки, теплові вузли, мережі: водопроводу, каналізації, теплопостачання, гарячого водопостачання, газопостачання, електропостачання і т.і.);

- постової і пожежної сигналізації, радіотрансляційних мереж, електротехнічних засобів охорони, грозозахисного обладнання на об'єктах комунального призначення, постових вишок і грибків.

Військові частини виконують роботи поточного ремонту, як правило, силами особового складу і витрачають кошти на придбання будівельних матеріалів, електролічильників, трансформаторів, електрогодинників, водомірів, газолічильників, вентиляторів (крім настільних), контрольно-вимірювальних приладів до котлів, насосів і електрообладнання, матеріалів і

арматури для заміни не справних вимикачів, патронів, плафонів, роликів, краників для газових плит тощо.

При значних обсягах робіт або при проведенні складних в технічному відношенні робіт військові частини можуть передавати їх виконання ремонтно-будівельним організаціям при КЕЧ районів (гарнізонів). Оплату рахунків цих організацій військові частини здійснюють також по **статті витрат 1241**.

Якщо окремі роботи не можуть бути виконані силами особового складу військових частин із-за відсутності фахівців або ремонтно-будівельними організаціями, а також через державні, кооперативні і громадські організації, військові частини можуть залучати, як виключення, сторонніх фахівців, фізичних осіб, але тільки з дозволу начальника забезпечуючої КЕЧ. З такими фахівцями командир частини укладає трудові договори (угоди), які разом з оформленими нарядами на виконання робіт є підставою для виплати заробітної плати. Ці витрати відносяться на **види 2-3 статті витрат 1241**.

В тих випадках, якщо власних коштів житлових будинків (домоуправлінь) і гуртожитків військовослужбовців військових частин недостатньо для їх утримання, КЕЧ району (гарнізону) може надати дотацію по **бюджетній статті 12** на покриття різниці (ці витрати відносяться на **види 6 і 7**).

На **вид 7** відносяться також витрати на придбання постільних речей і предметів господарського вжитку для створюваних гуртожитків в існуючих будинках (приміщеннях), які не потребують капітальних затрат на їх переобладнання.

Якщо за чинним законодавством працівники військової частини (медичні, бібліотечні, клубні), що утримуються по **бюджетній статті 2** звільняються від оплати квартири і комунальних послуг, то ці витрати проводяться військовою частиною за рахунок коштів **виду 9 бюджетної статті 12**.

На цей же вид в військових частинах відносяться витрати на:

- озеленення територій, ремонт доріг, тротуарів і огорож військових містечок;

- виготовлення і ремонт наметових гнізд;
- влаштування і ремонт стелажів на складах, сховищах і в бібліотеках, скринь на продовольчих складах, металевих ґрат на вікнах військових будівель;
- придбання інструментів по затвердженим нормам для квартирно-експлуатаційної служби (сокири, пили, колуні, рубанки, гайкові ключі, молотки, плоскогубці і ін.).

Потребу військової частини в коштах по **бюджетним статтям 9-12** визначає *начальник квартирно-експлуатаційної служби* частини. В частинах, штатами яких така посада не передбачена, потреба в них визначається *заступником командира частини з тилу*.

Надійшли кошти від ЗФО по статтям 9-12 Д321 – К701 (681), попередня оплата матеріалів послуг Д801 – К321, посліуюча оплата Д675 – К321, нарахована заробітна плата Д801 – К661/2.

4.13. Класифікація видатків військової частини на забезпечення зв'язком та їх облік

Видатки на забезпечення військової частини зв'язком проводяться за **КПКВ 2101070** “*Забезпечення Збройних Сил України зв'язком, створення та розвиток командних пунктів та автоматизованих систем управління*” і розподіляються:

- за **КЕКВ 1138** “*Послуги зв'язку*” – абонентна плата за телефон і міжміські та міжнародні розмови, факсимільний зв'язок, електронну пошту, а також видатки на обслуговування та утримання внутрішньої телефонної станції, а також видатки на послуги зв'язку, мобільний зв'язок, Інтернет тощо;

- за **КЕКВ 1150** “*Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення*” – придбання, утримання та ремонт засобів та майна зв'язку, спеціальної електронно-обчислювальної техніки та іншого обладнання і апаратури, які використовуються для потреб зв'язку, будівництва; реконструкція і капітальний ремонт ліній зв'язку і технічних споруд об'єктів зв'язку, плата стороннім організаціям за ремонт і перевірку вимірювальних приладів і засобів зв'язку, установка телевізійних антен тощо.

В розрізі *Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони (Наказ МО СРСР 1990 року № 200)* витрати проводяться:

- по **бюджетній статті 44** “*Оренда засобів зв'язку*”

(стаття витрат 4418):

- на оплату оренди засобів електрозв'язку;

- за експлуатаційне обслуговування ліній зв'язку, включаючи внутрішньо гарнізонні лінії і системи оповіщення, станційного обладнання Міністерства оборони іншими міністерствами і відомствами;

- на телефонні витрати;

- по **бюджетній статті 31** “Утримання, експлуатація та поточний ремонт озброєння, військової техніки і майна”

(**стаття витрат 3118** “Техніка зв’язку”):

- на утримання ліній та вузлів зв’язку військових частин;
- на обладнання місць чергової служби засобами зв’язку та оповіщення;
- експлуатаційні витрати військово-поштових закладів.

Нижче розглянемо видатки військової частини на забезпечення зв’язком детальніше.

Бюджетна стаття 44 "Оренда засобів зв’язку"

(**стаття витрат 4418**)

Військовим частинам може надаватись вихід на міську телефонну мережу Міністерства зв’язку. Кількість надаваних міських номерів встановлено *наказом начальника ГШ ЗС України №11 від 26.03.2001 р. “Про затвердження норм встановлення міських телефонів у ЗС України”*.

З витрат, передбачених *Класифікацією по бюджетній статті 44* у військових частинах, як правило, проводяться лише телефонні витрати (441807), до яких відносяться:

- абонементна плата за службові телефони, встановлені на робочих місцях службових осіб військової частини і які мають вихід на міську телефонну мережу Міністерства зв’язку і інших міністерств і відомств;
- абонементна плата за телефони, встановлені на квартирах службових осіб військової частини, зазначених в спеціальному переліку;
- оплата встановлення і перестановки телефонів, абонементна плата за які відноситься на кошторис МО.
- оплата службових переговорів по міжміським телефонним лініям інших міністерств і відомств.

Якщо військова частина має свою телефонну станцію, то вона зобов'язана стягувати плату за встановлення і перестановки телефонних апаратів і абонементну плату за всі телефони, встановлені на квартирах, незалежно від того, мають ці телефони вихід на міську телефонну мережу чи ні. Нарахована плата Д674 – К701, внесено плату, утримання з ГЗ, або ЗП Д301 (661/1, 661/2) – К674.

Безкоштовні службові телефони від власних телефонних станцій військових частин (але без права безпосереднього виходу на телефонну мережу Міністерства зв'язку і мережі інших міністерств і відомств) можуть встановлюватися на квартирах службових осіб, які відповідають за забезпечення бойової готовності військ, протиповітряної оборони, безпеки польотів авіації і безперервної роботи засобів зв'язку, а також аварійно-рятувальних і пожежних служб. Телефони для цих осіб встановлюються з дозволу командира, підпорядкуванні якого знаходиться телефонна станція, і тільки в тому випадку, якщо для встановлення телефонів на квартирах не вимагається оренди телефонних мереж (каналів) у Міністерства зв'язку і інших міністерств і відомств.

З інших осіб плата за квартирні телефони від власних телефонних станцій військових частин стягується за тарифами, затвердженими правомочним органом.

З осіб, що мають квартирні телефони від телефонних станцій військових частин, абонементна плата за ці телефони утримується з грошового забезпечення (заробітної плати).

Отримані суми абонементної плати за телефони і плати за встановлення і переустановлення телефонних апаратів військовими частинами відновлюються на статтю витрат 4418.

При необхідності військові частини можуть користуватися міжміськими телефонними лініями з оплатою цих переговорів по діючим тарифам. Однак для проведення міжміських службових переговорів і передачі документів в першу чергу повинні використовуватися засоби зв'язку Міністерства оборони.

Правом замовлення службових міжміських переговорів використовуються командир частини і за його вказівкою інші службові особи.

Оплата послуг місцевих телефонних мереж Міністерства зв'язку і інших міністерств і відомств військовими частинами здійснюється платіжними дорученнями:

- абонементна плата - у відповідності з договором, укладеним військовою частиною з підприємством зв'язку;
- плата за встановлення та переустановлення телефонів - на підставі рахунку підприємства зв'язку;
- плата за міжміські телефонні переговори - по рахункам (табуляграмам) підприємства зв'язку з записом начальника штабу або начальника зв'язку частини, що підтверджує службовий характер оплачених переговорів.

В рахунок міжміських телефонних переговорів військові частини, як правило, перераховують підприємству зв'язку (міжміській телефонній станції) аванси на початку кожного місяця в розмірі місячної потреби. В цих випадках рахунки (табуляграми) приймаються начальником фінансової служби в погашення перерахованого авансу.

Планує потребу у коштах на забезпечення зв'язком *начальник зв'язку* або *начальник штабу* військової частини.

4.14. Класифікація видатків військової частини на утримання, експлуатацію та ремонт озброєння та військової техніки і їх облік

Поряд з витратами на оплату поставок озброєння, військової техніки і майна Класифікацією передбачені витрати на утримання і експлуатацію озброєння і військової техніки в військах, підтримання їх в постійній бойовій готовності. Ці витрати проводяться здебільшого у військових частинах і відносяться на **бюджетну статтю 31**, яка закріплена за видами збройних сил, відповідними департаментами МО України.

Бюджетна стаття 31 "Утримання, експлуатація і поточний ремонт озброєння, військової техніки та майна"

До *бюджетної статті 31* відносяться *статті витрат*:

3101 - інженерно-артилерійське озброєння;

3103 - ракетно-артилерійське озброєння, авіаційне озброєння і техніка, техніка радіо- і світлотехнічного забезпечення, автомобільна техніка і техніка зв'язку військ протиповітряної оборони; авіаційне озброєння і техніка, автомобільна техніка і техніка зв'язку, техніка радіо - і світлотехнічного забезпечення, парашутно-десантне майно Повітряних сил (ПС);

3105 - озброєння і техніка Військово-морських сил (ВМС);

3117 - засоби хімічного захисту;

3118 - техніка зв'язку;

3119 - автомобільна техніка;

3120 - ракетно-артилерійське озброєння;

3121 - бронетанкова техніка;

3122 - інженерна техніка.

Витрати, які проводяться по **бюджетній статті 31, однотипні**. Їх віднесення на відповідні статті витрат проводиться в залежності від того, з яким видом озброєння, військової техніки і майна ці витрати пов'язані.

Наприклад, у військових частинах Сухопутних військ запасні частини і інструменти для автомобілів оплачуються по **статті витрат 3119**, для мотоциклів - **3121**, для радіотелефонної техніки - **3118** тощо.

Кошти по **бюджетній статті 31**, в першу чергу, повинні використовуватися на утримання озброєння і техніки в справному стані (**вид 1**).

Для цього військові частини можуть купувати запасні частини, малоцінний технічний інвентар, інструменти і матеріали (в тому числі будівельні), які не відпускаються забезпечуючими органами безкоштовно для:

- утримання, експлуатації і поточного ремонту озброєння і військової техніки (в тому числі електронно-обчислювальної);
- монтажу, утримання і поточного ремонту паркового, гаражного, ангарного і іншого обладнання, необхідного для утримання, експлуатації і поточного ремонту озброєння і військової техніки;
- обладнання постів технічного обслуговування і інших місць для утримання і експлуатації озброєння і військової техніки, обладнання і ремонту, естакад для миття машин, оглядових ям і ін.;
- виготовлення і ремонту засобів малої механізації, пристроїв по техніці безпеки, шаф, пірамід, стелажів, підставок, драбин, візків, відер, противний, лійок і іншого інвентарю для зберігання і експлуатації озброєння і військової техніки;
- кріплення озброєння і військової техніки при зберіганні в військових частинах і перевезеннях (крім перевезень, які пов'язані з проведенням військових навчань),
- маскуванню озброєння і військової техніки;
- ремонту і перезарядки акумуляторів.

Крім цього, з віднесенням на **вид 1 бюджетної статті 31** проводяться витрати на:

- придбання для заміни несправних і непридатних для подальшого використання вогнегасників на військовій техніці, їх ремонт, перезарядку і опресовку;
- придбання і прання дрантя;
- оплату технічного огляду, реєстрація, паспортів і номерних знаків на автомашини;
- оплату води, пари, рідини, кисню і газів *для технічних потреб*.

Електрична енергія, яка використовується *для технічних потреб* (для електродвигунів верстатного обладнання, електрозварювання, зарядки акумуляторів і т.і.), оплачується також по **бюджетній статті 31**, але з віднесенням цих витрат на **вид 6**.

На **вид 7** цієї бюджетної статті відносяться витрати по утриманню ліній і вузлів зв'язку, обладнанню місць чергової служби засобами зв'язку та сповіщення.

Якщо з вини військової частини в дорожньо-транспортній пригоді пошкоджені транспортні засоби громадянина або сторонньої організації, то вартість ремонту цих засобів оплачується по **бюджетній статті 31 (вид 5)**.

На **бюджетну статтю 31 (вид 8)** відносяться витрати по оплаті вартості навчання на курсах інших міністерств і відомств військовослужбовців, робітників і службовців, робота яких пов'язана з експлуатацією електронно-обчислювальної техніки.

При віднесенні витрат на **бюджетну статтю 31** потрібно враховувати такі особливості:

- військові частини *Повітряних сил* не фінансуються по статтям витрат 3118, 3119 та 3120, так як витрати на утримання автомобільної техніки і техніки зв'язку, авіаційного та ракетно-артилерійського озброєння і техніки,

техніки радіо- і світлотехнічного забезпечення та парашютно-десантного майна відносяться на **статтю витрат 3104**.

На **бюджетну статтю 31** не відносяться витрати на:

- заготівлю пального і масел для експлуатації машин;
- оплату електричної енергії і води для цілей, не пов'язаних з ремонтом і обслуговуванням озброєння і військової техніки;
- ремонт складських приміщень, протипожежного обладнання парків;
- всі види будівельних робіт, включаючи капітальне переустаткування приміщень майстерень і парків, будівництво приміщень чергового по парку, пунктів заправки, стаціонарних пунктів для підігріву води і масел, гаражів-стоянок, навісів і ін.

Потребу в коштах по статтям витрат **бюджетної статті 31** визначають *начальники відповідних служб*.

4.14. Класифікація видатків і організація капітального будівництва.

4.14/1 Організація капітального будівництва і капітального ремонту.

Умови, в яких здійснюється будівництво, а також обсяги і складність робіт, які необхідно виконати зумовлюють **спосіб**, яким буде здійснюватись будівництво об'єктів – **підрядний, господарський або змішаний**.

Підрядний спосіб передбачає будівництво об'єктів силами і засобами постійно діючих підрядних будівельно–монтажних організацій, які мають в розпорядженні кваліфікованих робітників і власну матеріально–технічну базу для здійснення будівництва. У системі капітального будівництва Міністерства оборони України такими будівельними організаціями є *управління начальника робіт (УНР)*, які входять до складу більш значних організацій, що виконують функції основної ланки управління будівництвом. Це *будівельні управління (БУ) оперативних командувань і флоту, управління інженерних робіт (УІР), управління монтажних робіт (УМР)*, інші прирівняні до них управління, а також *інші будівельні військові структури*.

Основою **господарського способу** будівництва є ведення будівництва силами самої організації, військової частини. У цьому випадку споживач виступає в ролі виконавця основних робіт. Для їх виконання проводиться формування тимчасових будівельних підрозділів: бригад, ділянок, робочих команд з застосуванням військовослужбовців. Найбільш доцільне застосування господарського способу будівництва при виконанні робіт, пов'язаних із реконструкцією і технічним переозброєнням діючих об'єктів, а також спорудження типових будівель та споруд, коли будівництво підрядним способом здійснити недоцільно або неможливо. Зауважимо, що зараз зазначений спосіб капітального будівництва у військах застосовується в окремих випадках і дуже рідко.

Змішаний спосіб має ознаки підрядного та господарського способів і реалізується в двох організаційних формах. В одному випадку замовник

здійснює будівництво господарським способом, але виконання складних видів робіт проводиться підрядними організаціями, у іншому випадку роботи веде підрядна організація з можливим залученням робітників і матеріально-технічних ресурсів замовника.

Учасники будівництва, як правило, є госпрозрахунковими підприємствами і організаціями. Між ними встановлюються економічні відносини на основі господарських договорів і трудових угод.

Згідно договору підряду будівництво, в основному, проводиться однією будівельно-монтажною організацією, що виступає в ролі генерального підрядника. Договір підряду укладається між замовником і генпідрядником на весь період будівництва. Це сприяє підвищенню відповідальності сторін за виконання умов договору і досягнення основної мети – зведення нових споруд або ремонт старих.

Спираючись на вищевказане, можна стверджувати, що договір підряду є ключовим документом, в якому регламентуються взаємовідносини між учасниками будівництва і визначається їх взаємна відповідальність. При цьому передбачається, що основою господарського розрахунку буде договірна ціна на будівельну продукцію.

Фінансування будівництва проводиться замовником шляхом оплати рахунків за виконані роботи і надані послуги, оплати устаткування, матеріалів та інші витрати, передбачені кошторисом на будівництво. Оплата платіжних документів проводиться в порядку встановленої черговості.

Фінансування будівництва, що здійснюється господарським способом відбувається відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації.

Фінансування будівництва, що ведеться господарським способом, проводиться майже так само, як і при виконанні робіт підрядними організаціями. Оскільки асигнування на капітальне будівництво обмежені від коштів, що виділяються на інші потреби, кошти, передані в розпорядження

замовника, військової частини, відособлюються від обігових коштів і їх використання на інші потреби забороняється.

Розрахунки замовників або військових частин за виконані роботи, продукцію та послуги в будівництві здійснюються за договірними цінами відповідно до укладених контрактів та чинного законодавства.

Розрахунки за виконані будівельно-монтажні роботи можуть проводитись за будову, об'єкт у цілому або шляхом проміжних платежів (за етапи, черги, комплекси робіт, конструктивні елементи, окремі види робіт та послуг, фактичні витрати підрядника, тощо).

При будівництві господарським способом, яке виконують підрядні організації, розрахунки між підприємством та замовником проводяться в такому ж порядку, як і при будівництві, що ведеться підрядним способом. Готівка на виплату заробітної плати, на оплату службових відряджень та інших витрат видається замовником або військовою частиною.

Відповідно до особливостей господарського способу будівництва, виплати зменшуються на суму нарахованих у кошторисі планових накопичень, а також коштів, що одержані від зниження собівартості будівництва. У плані фінансування ці кошти включаються в якості джерела покриття витрат по капітальному будівництву.

Не допускається направлення на фінансування капітального будівництва інших коштів військової частини, також суворо забороняється формувати і поповнювати інші грошові фонди за рахунок ресурсів, що виділяються на капітальне будівництво.

Замовниками по капітальному будівництву є відповідні органи Міністерства оборони, а також забезпечуючі управління оперативних командувань видів Збройних Сил (квартирно-експлуатаційне, продовольче, речове та інші). При загальновійськовому будівництві і капітальному ремонті господарським способом замовником в оперативному командуванні, виді

Збройних Сил виступає *квартирно–експлуатаційне управління (КЕУ)*, а на флоті – *морська інженерна служба (МІС)*.

Обсяги робіт у оперативних командуваннях (видах Збройних Сил) визначаються командувачами військами, а по об'єктах центрального підпорядкування – відповідними Департаментами МО України.

Військові частини і ремонтно–будівельні організації виступають у ролі виконавців робіт і відповідають за цільове і раціональне використання коштів, за дотримання планової і фінансової дисципліни.

4.14/2. Обов'язки військової частини при веденні капітального будівництва і капітального ремонту

У Міністерстві оборони України в окремих випадках, а зараз дуже рідко, значний обсяг робіт з капітального будівництва і ремонту, як вже відмічалось, може виконуватися господарським способом, безпосередньо особовим складом військових частин, закладів, організацій і підприємств Міністерства оборони або силами ремонтно–будівельних організацій замовника.

Коли для будівництва нових об'єктів залучення підрядних будівельних організацій неможливе або недоцільне, господарським способом може здійснюватися нове будівництво невеликих по обсягу і нескладних по конструкції об'єктів (сховищ, навісів, невеликих житлових будинків, казарм тощо). Господарським способом у військових частинах виконується також незначний обсяг робіт по капітальному ремонту.

Проте, при значному обсязі будівництва або при виробництві складних у технічному відношенні робіт військові частини можуть здавати їх виконання підрядним ремонтно–будівельним організаціям.

Сутність зазначеного будівництва полягає у виконанні замовником власними силами усього комплексу будівельно–монтажних робіт на об'єкті, що будується. Господарський спосіб будівництва відрізняється від підрядного насамперед організацією залучення учасників будівництва в створення кінцевої продукції – будинків і споруд, підготовлених до експлуатації. Відмінність господарського способу будівництва полягає також в особистій участі власне в будівництві споживача кінцевої продукції.

До організації і проведення будівництва господарським способом пред'являють такі ж вимоги, що і до підрядного в частині планової, проектно–кошторисної та іншої документації.

Посадові особи, які здійснюють керівництво організацією робіт повинні виконати наступні дії для забезпечення будівництва:

- надати виконавцю майданчик для будівництва, а при реконструкції і технічному переозброєнні діючого виробництва – ізолювати будівельний майданчик;
- підготувати фронт робіт, виконуваних за свій рахунок, заходи спільного характеру по техніці безпеки і забезпечити пожежну та сторожову охорону;
- здійснити комплектну передачу виконавцю устаткування, матеріалів і виробів відповідно до графіків;
- забезпечити в узгодженні з виконавцем строки виробництва робіт за договорами, укладеним безпосередньо з монтажними або іншими спеціалізованими будівельними організаціями;
- здійснювати контроль і технічний нагляд за відповідністю обсягу і вартості виконаних робіт проектам, кошторисам, будівельним нормам і правилам, а якості матеріалів, виробів і конструкцій – державним стандартам і технічним умовам, а саме:
 - виконання будівельно–монтажних робіт у відповідності з будівельними нормами і правилами;
 - індивідуальне випробування змонтованого устаткування, участь у комплексному випробуванні устаткування;
 - запровадження в дію об'єктів реконструкції або будівництва в установлені терміни, координація діяльності усіх учасників будівництва з метою виконання робіт у відповідності з графіком виробництва, складеним з урахуванням тривалості будівництва.

Для ведення технічної реконструкції або будівництва можуть залучатися спеціалізовані організації в якості субпідрядників. При цьому виконання обов'язків замовника покладається на відповідні управління, а обов'язки

підрядника - на субпідрядника. Будівельне управління відповідає за всі роботи, виконані ним і субпідрядниками. Останні, в свою чергу, відповідають за виконання видів і комплексів робіт в обсягах і в терміни, що визначені в договорах субпідряду у відповідності з графіками виробництва будівельно-монтажних робіт.

Необхідно, щоб конкретні особливості господарського способу, створення підрядних організацій у складі виробничих об'єднань галузевих міністерств поряд зі зміцненням підрядних організацій будівельного міністерства визначалися в кожному регіоні з позиції економічної ефективності, виходячи з масштабів робіт, умов розвитку і розміщення продуктивних сил.

Будівництво і ремонт господарським способом здійснюються ремонтно-будівельними організаціями замовників будівництва (Департаменту будівництва і матеріальних фондів Міністерства оборони України, оперативних командувань і видів Збройних Сил, а також їхніми органами на місцях) – силами військових частин, військово-навчальних закладів, установ, підприємств і організацій Міністерства оборони України, що фінансуються в кошторисно-бюджетному порядку.

Як у цивільному будівництві, так і в Міністерстві оборони важливим елементом, будівництва є фінанси. Вони представляють собою сукупність грошових відносин, за допомогою яких здійснюється формування, розподіл і використання фондів грошових ресурсів для потреб будівництва.

Грошові відносини укладаються між усіма підприємствами, організаціями, установами, військовими частинами, прямо або опосередковано.

Замовники накопичують і використовують кошти для розрахунків із проектними і будівельно-монтажними організаціями, постачальниками устаткування, державними підприємствами й установами.

Планомірне забезпечення будівництва грошовими ресурсами і постійний контроль за ефективним їх використанням утворюють систему фінансування об'єктів будівництва.

Обов'язки командира військової частини при веденні капітального будівництва та ремонті.

Для організації робіт видається *наказ*, яким визначається:

- склад і задачі позаштатних будівельних команд;
- посадові особи, відповідальні за організацію і ведення ремонтно–будівельних робіт на кожному об'єкті, матеріального обліку та інші питання. У військовій частині до початку робіт з будівництва і капітального ремонту проводиться ретельне вивчення проектно–кошторисної документації, визначення потреби в будівельних матеріалах і устаткуванні;
- дозволи від відповідних органів на підключення до інженерних мереж, устрій огорожень, розробку кар'єрів і інші;
- місця схову матеріалів, проводиться встановлення на об'єктах і підключення до інженерних мереж і комунікацій будівельних механізмів, встановлення реманентних пристроїв, устрій підкранових шляхів;
- календарні графіки виробництва робіт по кожному об'єкту, у яких поряд з термінами виконання робіт з окремих конструктивних елементів зазначається потреба в матеріально–технічних ресурсах і робочій силі;
- бригади і ланки будівельних робітників;
- закріплення об'єктів і видів робіт, призначення відповідальних осіб за ведення робіт з об'єктів;
- на кожний об'єкт будівництва і капітального ремонту заводиться журнал обліку виконаних робіт;

- забезпечення якості виконання робіт відповідно до затверджених титульних списків і проектно–кошторисної документації;
- організація роботи у відповідності з будівельними нормами і правилами;
- забезпечення роботи необхідними матеріалами, робочою силою, транспортними засобами і механізмами, правильно, ощадливо і ефективно їх використання;
- організація та ведення обліку матеріалів, транспорту, механізмів, робочої сили, які використовуються при здійсненні будівництва та капітального ремонту, а також пооб'єктне врахування виконаних робіт і витрат;
- забезпечення техніки протипожежної безпеки;
- своєчасна здача роботи замовнику і представлення установленної звітності.

Контроль за виконання вимог цього наказу здійснює командир частини.

Командиру військової частини при веденні капітального будівництва та ремонту господарським способом забороняється:

- вносити зміни в проектно–кошторисну документацію;
- вести роботи з витратами, які не включені у внутрішньо-будівельний титульний список та не забезпечені проектно–кошторисною документацією;
- допускати перевитрати понад планово виділені кошти на капітальне будівництво та ремонт;
- оплачувати рахунки за матеріали та послуги за завищеними цінами;
- закупати матеріали у надмірній кількості;
- проводити запозичення коштів за рахунок інших джерел;
- отримувати без відповідного дозволу кошти на капітальне будівництво та ремонт не від забезпечуючого фінансового органу;
- приймати рішення, які суперечать діючому законодавству;

- укладати трудові угоди з цивільними працівниками на виконання робіт, якщо ці роботи можуть бути виконані особовим складом військової частини.

4.14/3. Планування будівництва і капітального ремонту.

Проектно-кошторисна документація

Обов'язковою умовою планування та фінансування капітального будівництва та ремонту, що здійснюються господарським способом, є включення у державний план капітальних вкладень.

Капітальні вкладення, затверджені планом економічного і соціального розвитку, доводяться Міністерством оборони України до підпорядкованих їм військових частин, підприємств і організацій. У планах передбачаються показники введення в дію основних фондів і виробничих потужностей, у тому числі приріст потужностей за рахунок технічного переозброєння.

У план включаються будівництва, титульні списки яких затверджені в існуючому порядку (*п.5.12.1 наказ МО України №300-1997р.*). Такі титульні витяги будівництв не підлягають перезатвердженню, а залишаються незмінним плановим документом на весь період будівництва. Зміни в показники титульного списку можуть вноситися тільки при перегляді проектів.

Планування капітального будівництва, що виконується господарським способом здійснюється, в основному, у порядку, встановленому для будівництва підрядним способом. Відповідно до цього порядку заявки на капітальне будівництво і капітальний ремонт надаються *військовими частинами* по підпорядкованості в забезпечуюче управління **не пізніше 15 травня** року, що передує плановому.

Спільну заявку *забезпечуюче управління* подає за формою титульного списку у відповідний вищестоячий Департамент, що виконує функції замовника

капітального будівництва і ремонту, до **15 червня** року, що передує плановому. Департамент капітального будівництва і матеріальних фондів Міністерства оборони, складають проекти річних планів капітального будівництва і ремонту.

Після затвердження *Міністром оборони зведених планів капітального будівництва і ремонту*, а також кошторисів Міністерства оборони, Департамент капітального будівництва і матеріальних фондів МО України повідомляє Департаментам та управлінням–замовникам затверджений річний ліміт коштів на будівництво і капітальний ремонт.

Після одержання затвердженого річного ліміту коштів на капітальне будівництво і капітальний ремонт, замовники складають плани капітального будівництва і капітального ремонту в розрізі оперативних командувань видів збройних сил, тобто розподіляють річні асигнування на вказані цілі.

Річні плани капітального будівництва і ремонту господарським способом розробляються замовниками будівництва і капітального ремонту на підставі таких документів:

- *плани будівництва* – на підставі рішень на проектування і будівництво, при наявності проектно–кошторисної документації;

- *плани капітального ремонту* – на підставі заявок командирів військових частин, дефектовочних актів і відомостей обсягів робіт з урахуванням реальної необхідності, можливості і доцільності виконання певних видів робіт.

Плани капітального будівництва і ремонту повинні розроблятися з врахуванням нормативних термінів будівництва і ремонту. *Ліміти* з цих планів затверджуються директором Департаменту будівництва та матеріальних фондів МО України, а його *показники*, у частині що їх стосуються, доводяться до забезпечуючих управлінь оперативних командувань видів збройних сил. На підставі й у межах затверджених показників плану капітального будівництва і капітального ремонту забезпечуючі управління оперативних командувань видів

збройних сил, складають титульні списки капітального будівництва і капітального ремонту.

Титульні списки капітального будівництва і капітального ремонту – це переліки дозволених для будівництва, реконструкції або капітального ремонту об'єктів на плановий рік із вказівкою термінів початку і закінчення капітальних робіт, їх кошторисної вартості, планів обсягів робіт на майбутній рік і деяких інших даних по кожному об'єкту.

Заплановані замовником будівництва об'єкти включаються у відповідні розділи титульних списків капітального будівництва і капітального ремонту.

Включення до затверджених титульних списків нових об'єктів протягом року може проводитися в кожному конкретному випадку тільки з дозволу Міністерства оборони України.

По об'єктах, будівництво і ремонт яких здійснюється силами військових частин, у *титульному списку* передбачаються такі планові показники:

- кошторисна вартість відповідно до затвердженого кошторису;
- план введення в дію збудованих об'єктів;
- ліміт капітальних вкладень, вартості устаткування і інших витрат на плановий рік;
- термін завершення робіт на об'єкті.

Витяги з титульних списків у **двотижневий термін** висилаються замовниками військовим частинам разом з іншими документами. Вони є підставою (дозволом) для ведення робіт, витребування і витрачання коштів на цю мету. По об'єктах, замовником будівництва яких є квартирно–експлуатаційні управління оперативних командувань, витяги з титульних списків направляються військовим частинам через квартирно-експлуатаційних частин районів.

Командир військової частини має право у виняткових випадках передавати виконання окремих видів робіт з капітального будівництва і

капітального ремонту, передбачених титульними списками, будівельно–монтажним і ремонтно–будівельним організаціям Міністерства оборони України та інших міністерств і відомств, а також малим підприємствам, кооперативам та іншим організаціям із дозволу замовника і на підставі договорів, що укладаються згідно з *Правилами про договори підяду*, після перевірки договорів замовниками будівництва (капітального ремонту).

При будівництві об'єктів господарським способом у госпрозрахункових організаціях додаткова чисельність робітників не виділяється. Будівництво здійснюється силами робітників підприємства, у межах середньорічної чисельності робітників підприємства.

Капітальне будівництво і капітальний ремонт об'єктів господарським способом повинні здійснюватися, як правило, **протягом одного календарного року**.

Правильна організація і планування капітального будівництва і ремонту має важливе значення для найбільш оптимального вибору самого процесу капітального будівництва і ремонту, а також ефективного, доцільного, ощадливого використання асигнувань, що виділяються на будівництво і ремонт бойових і навчальних об'єктів, а також казармено-житлового фонду.

Забезпечення військових частин проектно–кошторисною документацією покладено на замовників будівництва. Вона розробляється, як правило, проектними організаціями на підставі договорів з організаціями замовника будівництва.

Проектно–кошторисна документація, що не потребує складних інженерних розрахунків, може розроблятися проектно–кошторисними групами замовника. Експертиза такої проектно–кошторисної документації, проводиться позаштатними експертними групами замовників капітального будівництва і капітального ремонту.

Проектно–кошторисна документація для будівництва у військових містечках, що має затверджені генеральні плани, розробляється вказаними

проектно–кошторисними групами тільки за узгодженням із проектними організаціями, які розроблюють ці плани. Проектна документація для об'єктів, розташованих у районах з просідаючими ґрунтами, розробляється тільки проектними організаціями.

Для капітального будівництва і капітального ремонту господарським способом проектна документація розробляється в одну стадію – робочий проект.

Кошторисна документація розробляється, як правило, на підставі вартісних показників, розрахунків, преїскурантів, паспортів типових проектів та пояснювальних записок до цих проектів, довідкового посібника по окремих питаннях вартості економії військового будівництва, аналогів та інших укрупнених нормативів.

Розробці проектно–кошторисної документації на капітальний ремонт передують складання пооб'єктних описів робіт та акти технічного стану конструкцій на момент обстеження.

За об'єктами капітального будівництва, що виконується господарським способом, організується авторський нагляд проектних організацій, які розробили технічну документацію.

Ефективність будівництва господарським способом у значній мірі залежить від забезпечення його будівельними матеріалами та конструкціями. Важливо, щоб вони постачалися у комплектності, відповідно до потреби, обумовленої проектами і кошторисами у суворій відповідності з технологією виконання робіт.

Забезпечення капітального будівництва і капітального ремонту, усіма видами матеріалів, виробів і устаткування, здійснюється в порядку, установленому квартирно–будівельними органами Міністерства оборони, у тому числі придбанням на місцях (р.3 Тимчасового положення про організацію капітального будівництва у ЗС України). Відповідальність за забезпечення

ресурсами покладається на командирів військових частин, що здійснюють будівництво господарським способом, керівників організацій замовників капітального будівництва і капітального ремонту.

При веденні капітального будівництва військові частини власними силами можуть заготовлювати місцеві будівельні матеріали (пісок, гравій, глину, шлак та інші). Ці матеріали оприбутковуються по оптових цінах на підставі оформлених у встановленому порядку актів за – винятком витрат, які понесені військовою частиною по приведенню матеріалів у придатний для здійснення робіт стан, а також на заготівлю цих матеріалів.

Забезпечення військових частин устаткуванням цілком покладено на замовників будівництва. Ними укладаються договори з заводами промисловості і постачальниками на постачання устаткування й оплачують його за рахунок коштів, передбачених на будівництво і ремонт об'єктів. Військовим частинам це устаткування відпускається безкоштовно.

Потреба в автомобільній, шляхово–земельній техніці забезпечується, як правило, за рахунок табельної техніки, наявної у військовій частині, чи необхідна техніка орендується.

Інструмент, обладнання та інший малоцінний інвентар, необхідний для виконання робіт, закуповується за рахунок коштів, передбачених по об'єкту в кодах програмної (1180, 1190), економічної класифікації витрат (2120, 2130) і 52 статті за кошторисом Міністерства оборони України.

Для керівництва роботами з капітального будівництва і ремонту, що виконується військовими частинами господарським способом, надання цим військовим частинам кваліфікованої інженерної допомоги при КЕЧ районів (інших відповідних експлуатаційних службах і частинах), що здійснюють безпосередній контроль за плануванням та веденням капітального будівництва і капітальним ремонтом, створюється *виробничий інженерно–будівельний персонал*.

Вказаний персонал утримується по штатних розкладах, що розроблюються на підставі штатів і штатних розкладів. Він утримується за рахунок накладних витрат, передбачених у кошторисній вартості об'єктів будівництва і капітального ремонту.

Чисельність вказаного складу визначається в залежності від річного обсягу капітального будівництва і ремонту.

За виробничим інженерно–будівельним персоналом щорічно наказом начальника експлуатаційної служби закріплюються об'єкти капітального будівництва і ремонту, включені в титульні списки.

Витрати на утримання виробничого та інженерно–технічного персоналу визначаються відповідними управліннями після одержання витягів із затверджених титульних списків на поточний рік, які можуть містити зміни.

Зазначені витрати враховуються в проектно–кошторисній документації і вказуються окремим рядком у титульних списках під загальним результатом і з розподілом по кожному об'єкту.

На *виробничий інженерно–технічний персонал* покладається:

- технічне керівництво капітальним будівництвом і ремонтом, що виконується військовими частинами господарським способом;
- участь у розробці військовими частинами графіків виконання робіт і заявок на будівельні матеріали і обладнання;
- участь у навчанні особового складу військових частин будівельним професіям і правилам техніки безпеки при виконанні всього комплексу робіт;
- складання актів прийому виконаних робіт (форми 2в), відомостей на списання будівельних матеріалів, участь в оформленні авансових звітів, а також в процесі укладення військовими частинами договорів підряду на виконання будівельними організаціями окремих видів робіт;
- надання допомоги та здійснення контролю за правильним веденням військовими частинами описів робіт, врахування виконаних робіт і інші

документи по капітальному будівництву і капітальному ремонту;

- підготовка разом з військовими частинами планової документації для представлення робочим і державним приймальним комісіям, а також участь у роботі з прийому в експлуатацію завершених будівництвом (ремонт) об'єктів.

4.14/4. Витребування і витрачання коштів на капітальне будівництво

В Міністерстві оборони України фінансування об'єктів будівництва здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету, а також внутрішніх джерел і коштів інвесторів. *Асигнування Державного бюджету по кошторису Міністерства оборони є основним джерелом фінансування капітального будівництва та ремонту.*

В Збройних Силах України видатки на капітальне будівництво та капітальний ремонт проводяться за напрямками:

➤ **Будівництво житла** (на рівні військових частин не застосовується):

КПКВ 2101190 “Будівництво (придбання) житла для військово-службовців Збройних Сил України”,

КЕКВ 2121 “Будівництво (придбання) житла”;

➤ **Загальновійськове капітальне будівництво та капітальний ремонт:**

КПКВ 2101180 “Будівництво і капітальний ремонт військових об'єктів”,

КЕКВ 2120 Капітальне будівництво (придбання), 2130 капітальний ремонт, реконструкція та реставрація

КЕКВ 1150 “Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення” – капітальне будівництво, капітальний та поточний ремонт і реконструкція будов і споруд спеціального призначення військових частин, військових установ (крім житла для військовослужбовців, гуртожитків, будівництва об'єктів соціально-культурного та побутового призначення);

В розрізі *Класифікації витрат за кошторисом Міністерства оборони (Наказ МО СРСР 1990 року № 200)* витрати проводяться по **бюджетній статті 52 "Капітальне будівництво та капітальний ремонт"**:

- витрати на капітальне будівництво (**вид 1**);
- витрати на капітальний ремонт (**вид 6**);
- цільові витрати, пов'язані з виконанням робіт по капітальному будівництву та капітальному ремонту (**вид 7**).

Кожна стаття витрат *КПКВ 2101180* закріплена за відповідним видом Збройних Сил, родом військ, департаментом – титулоутримувачем, що дає можливість підвищити їх відповідальність за ефективне використання коштів.

Внутрішні джерела передбачаються планами фінансування капітального будівництва та ремонту. Внутрішні джерела акумулюються на рахунку забезпечуючого фінансового органу і нарівні з бюджетними асигнуваннями використовуються на фінансування капітального будівництва та ремонту, що здійснюється господарським способом.

Кошти, що виділені з Державного бюджету, розподіляються між замовниками Міністерства оборони, яким за планом передбачене здійснення капітального будівництва та ремонту. Вони відпускаються тільки на об'єкти будівництва, включені в затверджені титульні списки в межах установлених асигнувань. Фінансування будівництва здійснюється безперервно при наявності затверджених титульних списків, проектно–кошторисної документації.

Фінансування капітального будівництва в Міністерстві оборони здійснюють: *Департамент фінансів МО України, фінансово–економічні управління оперативних командувань, видів Збройних Сил, а також фінансові органи військових частин, організацій, установ (ст.201 Положення про ФГВЧ).*

Використання коштів повинно здійснюватися суворо на цілі, передбачені *Класифікацією витрат за кошторисом Міністерства оборони України.*

Частка витрат коштів за кошторисом Міністерства оборони України при виконанні капітального будівництва та ремонту у військових частинах

господарським способом складає менший розмір, ніж при виконанні аналогічних робіт підрядним способом. Це пояснюється тим, що при господарському способі виконання робіт використовується значно більше внутрішніх джерел фінансування, що включають:

- планові накопичення;
- економію від зниження вартості будівництва і капітального ремонту;
- вартість послуг військових частин і безплатно отриманих матеріалів;
- залишки коштів (у матеріалах і дебіторській заборгованості), що рахуються за військовими частинами на початок року, і деякі інші джерела.

Порядок фінансування капітального будівництва і капітального ремонту, що виконуються у військовій частині господарським способом здійснюється згідно з *Положенням про фінансове господарство військової частини*.

У вартість робіт включаються: прямі витрати; непрямі витрати; інші витрати.

Прямі витрати – це сума коштів, що необхідна для створення загальних умов будівельного виробництва, його організації, управління й обслуговування.

До складу непрямих витрат входять накладні витрати підрядної організації, а також витрати на будівництво титульних тимчасових будинків і споруджень, засоби на додаткові витрати при виконанні будівельних робіт у складних умовах і т.п. Норма накладних витрат встановлюється у відсотках 17% від прямих витрат при капітальному будівництві, і окремо при капітальному ремонті.

Планові накопичення, які передбачаються в установленому розмірі в кошторисах на будівництво і капітальний ремонт об'єктів, включаються в кошторисну вартість будівельно–монтажних робіт. Їх розмір встановлюється у відсотках від суми прямих та накладних витрат, окремо по капітальному будівництву та ремонті.

Проте, у військових частинах, що виконують ці роботи господарським способом, немає потреби створювати накопичення, тому при оплаті замовником вартості виконаних військовими частинами робіт, вся сума нарахованих планових накопичень утримується із кошторисної вартості цих робіт.

Крім того, в планах фінансування капітального будівництва щорічно встановлюється *завдання по одержанню економії*, у відсотках від кошторисної вартості робіт. *Економія від зниження вартості будівництва і капітального ремонту* також утримується при фінансуванні робіт, що виконують господарським способом. Її сутність полягає в тому, що кошторисна вартість закінчених робіт визначається по кошторисних цінах, що діють без змін ряд років, фактичні ж витрати військових частин зменшуються у зв'язку з підвищенням продуктивності праці і раціональним використання ресурсів і впливом деяких інших чинників за період, що минув із моменту затвердження кошторисних цін.

Вартість послуг військових частин утворюється в якості внутрішнього джерела в тих випадках, коли роботи виконуються безпосередньо особовим складом військових частин, що ведуть будівництво (капітальний ремонт), або коли для виконання цих робіт використовуються транспорт і механізми цих частин. При цьому військові частини фактично не несуть витрат на виплату заробітної плати робітникам і витрат по експлуатації машин і механізмів, закладених у кошторисній вартості виконуваних робіт. В зв'язку з цим, передбачені кошторисами обсяги витрат складають вартість безкоштовних послуг військових частин, що підлягає заліку при оплаті виконаних військовими частинами робіт.

Розмір послуг військових частин при оплаті робіт визначається як різниця між плановою вартістю будівництва і фактичними витратами (ст. 199)

Безкоштовні будівельні матеріали військові частини одержують при розбиранні вже існуючих будинків і споруд, а також шляхом добування і

використання будівельних матеріалів силами особового складу на місцевості де здійснюється будівництво та капітальний ремонт, а також в деяких інших випадках, якщо це дозволяють умови.

Крім основного джерела фінансування будівництва, існують і внутрішні джерела, які передбачаються у кошторисі доходів та видатків, до яких відносяться: кошти військової частини на будівництво і капітальний ремонт тваринницьких приміщень, парників і теплиць відповідно до затверджених планів, підсобних сільських господарств і спеціальних молочних ферм, на будівництво і капітальний ремонт об'єктів підсобних сільських господарств по затвердженому виробничо-фінансовому плану в межах ліміту; відрахування від прибутків підсобних господарств військових частин, сінокосу і вилову риби, використані на будівництво об'єктів продовольчої служби: овочесховищ, холодильників, продовольчих складів та інші.

У відповідності з *ст.196 Положення про фінансове господарство військової частини підставами для витребування і витрат військовою частиною коштів* на капітальне будівництво є наступні *документи*, одержані військовою частиною від замовника будівництва:

- витяг з затвердженого пооб'єктного титульного списку будівництва, що ведеться господарським способом;
- договори підряду на виконання спеціальних робіт;
- затверджений технічний проект або робочий проект із зведеним кошторисом;
- кошториси до робочих креслень на окремі об'єкти (при капітальному ремонті – описи робіт з вказанням цін);
- витяг із плану фінансування капітального будівництва.

Військова частина, на яку покладене виконання капітального будівництва господарським способом, одержує указані документи від відповідного забезпечуючого органу. Витяги з титульного списку і плану фінансування

капітального будівництва завіряються підписом начальника забезпечуючого органу і скріплюються відтиском гербової печатки.

Після одержання вказаних документів військова частина подає забезпечуючому фінансовому органу **заявку (форма №33)** на одержання початкового авансу для заготівлі будівельних матеріалів та на інші витрати (ст.197 Положення про ФГВЧ). Сума, що витребується військовою частиною повинна бути обґрунтована в пояснювальній записці до вимоги. Розмір авансу встановлює відповідний замовник за узгодженням із фінансовим органом, що здійснює фінансування капітальних робіт, в залежності від запланованого обсягу і характеру будівництва.

Аванс витребується і видається в такій сумі, яка повинна забезпечувати потребу в коштах на придбання будівельних матеріалів і на інші витрати, пов'язані із виконанням початкових робіт у майбутньому кварталі року. При наявності перехідних об'єктів враховуються *аванс та залишок коштів* (у матеріалах і дебіторській заборгованості), що значаться за військовою частиною на початок року.

Для наступного одержання коштів за виконані капітальні роботи військова частина щоквартально подає замовнику **авансовий звіт про витрати коштів (форма № 34/фс)**. Належні військовій частині кошти за **заявкою (форма № 33)** або на підставі авансового звіту після акцепту вказаних документів переводяться Фінансово-економічним управлінням оперативного командування виду Збройних Сил безпосередньо на реєстраційний або на спеціально-реєстраційний рахунок військової частини. Д321 – К701 (711)

Оплата робіт з капітального будівництва, яке виконується силами військових частин, проводиться забезпечуючим фінансовим органом у такому порядку (ст.198 Положення про ФГВЧ):

- військова частина подає в експлуатаційну або іншу забезпечуючу службу *авансовий звіт (форма № 34/фс)* з усіма додатками у трьох примірниках;

- експлуатаційні органи (інші забезпечуючі управління) після перевірки авансового звіту, актів прийому виконаних робіт і актів на списання матеріалів *акцептують* звіт, а також складають **довідку** (форма №204) до авансового звіту (також в трьох примірниках) і подають замовнику капітального будівництва авансовий звіт із додатками і довідкою (всі примірники);

- замовник після перевірки подає до фінансового органу *авансовий звіт* (1-й примірник (без додатків)), *довідку* (форма № 204) (три примірники) та *платіжне доручення* для оплати;

- фінансовий орган після перевірки авансового звіту заповнює в усіх трьох примірниках довідки графи “*Прийнятий фінансово-економічним управлінням*” і “*Причини змін, внесених фінансовим органом*”, оплачує виконані роботи та повертає 2-й і 3-й примірники *довідки* замовнику;

- замовник вносить необхідні зміни в 2-й і 3-й примірники авансового звіту (а також в усі додатки) і повертає в експлуатаційні органи треті примірники *авансового звіту* і *довідки*, а також 2-й і 3-й примірники *відомостей виконаних робіт, актів приймання виконаних робіт і актів на списання матеріальних засобів*.

Другі примірники *авансового звіту і довідки* (форма № 204) разом із першими примірниками *відомостей виконаних робіт, актів приймання виконаних робіт і актів на списання матеріалів* залишаються у замовника і служать *підставою для обліку* капітальних вкладень.

Квартирно-експлуатаційна частина району або відповідне забезпечуюче управління повертає військовій частині 3-й примірник **акцептованого авансового звіту** з додатками.

3-й примірник довідки і другі примірники відомостей виконаних робіт, актів приймання виконаних робіт і актів на списання матеріалів залишаються в квартирно-експлуатаційній частині району (забезпечуючому управлінні) для оперативного обліку капітальних вкладень.

Звітність про витрати на капітальне будівництво та ремонт

направляється в забезпечуюче управління, **не рідше одного разу в квартал** (до 5 числа місяця, наступного за звітним кварталом) у такому обсязі:

- авансовий звіт (форма 34/фс) у трьох примірниках;
- відомість виконаних робіт з об'єктів у трьох примірниках;
- акт приймання виконаних робіт (форма 2В) у трьох примірниках.

Питання для контролю

- 1. Сутність і значення бюджетної класифікації**
- 2. Стисла характеристика загального і спеціального фондів**
- 3. Класифікація доходів Державного бюджету**
- 4. Класифікація видатків Державного бюджету**
- 5. Функціональна класифікація видатків бюджету**
- 6. Відомча класифікація видатків бюджету**
- 7. Програмна класифікація видатків бюджету**
- 8. Економічна класифікація видатків бюджету**
- 9. Джерела фінансування військової частини**
- 10. Значення переліку витрат за кошторисом МО України**
- 11. Принципи побудови і класифікації витрат**
- 12. Структура і класифікація витрат**
- 13. видатки на утримання особового складу**
- 14. Фінансування бойової, фізичної підготовки та культурно-виховної роботи**
- 15. Фінансування загальногосподарських витрат військової частини**
- 16. Класифікація видатків на тилове забезпечення**
- 17. Класифікація квартирно-експлуатаційних витрат.**
- 18. Фінансування видатків зв'язку**
- 19. Фінансування на утримання озброєння, військової техніки**
- 20. Організація капітального будівництва у військовій частині**
- 21. Обов'язки командира військової частини при веденні будівництва**
- 22. Планування капітального будівництва**
- 23. Фінансування капітального будівництва**
- 24. Розрахунок повної кошторисної вартості будівництва**
- 25. Зміст пректно-кошторисної документації**
- 26. Витребування коштів на будівництво**
- 27. Звітність по капітальному будівництву**

Збройні Сили України отримують все, що необхідно для забезпечення їх життєдіяльності, від держави за рахунок асигнувань, що виділяються Міністерству оборони з Державного бюджету. Витрати на утримання Збройних Сил України здійснюються у відповідності до затверджених кошторисів Міністерства оборони, які є складовою Державного бюджету України.

Частина коштів за кошторисом Міністерства оборони витрачається у центральним апаратом МО України на оплату озброєння, техніки, військового майна, продовольства, що спрямовуються до Збройних Сил з різних галузей економіки. В цьому випадку розрахунки здійснюють відповідні департаменти Міністерства оборони через Департамент фінансів МО України. Деякі види майна і продовольства, озброєння військової техніки замовляються і оплачуються забезпечуючими управліннями та службами оперативних командувань, видів Збройних Сил України через їх фінансово-економічні управління.

Озброєння, майно і продовольство, заготовлені та оплачені в центрі або у видах Збройних Сил (оперативних командуваннях), відпускається військам відповідними управліннями та службами забезпечення в натуральному вигляді, без оплати; військові частини в цьому випадку грошових розрахунків за отримане майно не здійснюють.

Тобто, одним із видів забезпечення потреб військ є постачання озброєння, техніки і майна у натуральному вигляді.

Інша частина коштів за кошторисом Міністерства оборони відпускається у розпорядження командирів військових частин на витрати, пов'язані з бойовою і гуманітарною підготовкою та утриманням особового складу, з експлуатацією та ремонтом озброєння і військової техніки.

2. КОШТИ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ

2.1. Значення коштів спеціального фонду у фінансуванні військової частини

Державний бюджет України складається із загального і спеціального фондів (*стаття 13 Бюджетного кодексу*), порядок спрямування видатків з яких має свої особливості.

Спеціальний фонд включає:

- бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
- гранти або дарунки, отримані військовою частиною на конкретну мету;
- різницю між доходами та видатками спеціального фонду бюджету.

Звісно, що кошторис Міністерства оборони України також складається із загального та спеціального фондів.

Основними джерелами формування *спеціального фонду* кошторису МО України є: надходження коштів від здійснення господарської і виробничої діяльності, від здачі в оренду приміщень, будинків, транспортних засобів тощо. За цими джерелами кошти спеціального фонду в більшості формуються у військових частинах і після здійснення належних відрахувань на рахунки ЗФО здійснюється їх розподіл.

Суми, які надходять від виконання робіт, надання послуг тощо, були та залишаються важливим джерелом фінансування військ. Їх важливість полягає не тільки в обсягах фінансування, а в тому, що механізм їх формування та використання до кінця не визначений і поки не повністю стимулює командирів та особовий склад військової частини займатися внутрішньою господарською діяльністю, а також до реального господарського відношення до військового майна і техніки, споруд та інших об'єктів військової частини, ефективної їх експлуатації.

Основними напрямками використання коштів спеціального фонду, що стимулюють до господарської діяльності, є:

- підвищення обсягу ресурсів, що виділені на фінансування військової частини;
- можливість цільового спрямування коштів на покращення побуту особового складу та їх сімей, харчування, експлуатацію військової та інженерної техніки, інші заходи таким чином, щоб мінімізувати наслідки недостатнього фінансування та сприяти не тільки ефективному управлінню частиною, а й ефективному витрачання призначених коштів.

Зрозуміло, що господарська діяльність ні в якому разі не повинна зашкодити основному функціональному призначенню Збройних Сил України, визначеному Конституцією України – обороні України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

І тому, за наявності включених у механізм формування і використання коштів спеціального фонду стимулюючих заходів, є необхідність у нормативно-правовій базі, яка забезпечить саме господарську доцільність діяльності та ефективне використання коштів. Та, крім того, стане на стороні і інших економічних інтересів держави: захистить від крадіжок коштів та матеріальних цінностей, використання техніки та інших фондів в особистих цілях.

У зв'язку з цим, *Законом України від 21.09.99 р. №1076 “Про господарську діяльність у Збройних Силах України”* визначено, що господарська діяльність у Збройних Силах України здійснюється з метою одержання додаткових джерел фінансування життєдіяльності військ для підтримання на належному рівні їх бойової та мобілізаційної готовності. Господарська діяльність у Збройних Силах України не повинна негативно позначатися на їх боєготовності та боєздатності. Не допускається залучення військовослужбовців до виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, не передбачених в Переліку, затвердженому *постановою КМ України від 25.07.2000 р. №1171*.

Організуючи фінансування військової частини за рахунок коштів спеціального фонду, начальник ФЕС повинен враховувати, що важлива роль у виконанні вимог цього *Закону* покладена саме на начальника ФЕС. Якщо звернутися до функціональних обов'язків військового фінансиста, то визнаємо, що його повноваження не обмежуються плануванням господарської діяльності, обліком руху коштів та їх використанням. Начальник ФЕС приймає безпосередню участь в організації господарської діяльності, наприклад, при розробці чи аналізі договорів, контролює дотримання законності та інтересів військової частини при наданні послуг, проведенні розрахунків, проводить перевірки діяльності підсобних підприємств та господарства військової частини.

Статтею 2 Бюджетного кодексу визначено, що бюджетні установи, в тому числі і військові частини є **неприбутковими**. У зв'язку з цим, отримані від господарської діяльності кошти спрямовуються на здійснення видатків, визначених у кошторисі за спеціальним фондом, а прибуток не формується.

Доцільно підкреслити, що в умовах ринкової економіки питання фінансового забезпечення Української армії особливо важливі, оскільки в час її реформування помітно не вистачає фінансування, а це, зрозуміло, негативно відображається на її боєздатності. Тому сьогодні додаткові кошти спеціального фонду для фінансування ЗС України необхідні. Частку коштів спеціального фонду у фінансовому забезпеченні МО України за 1998-2006 рр. наведено нижче у таблиці.

Розрахунок цифрових даних у грошовому та відсотковому вираженні проведений на підставі оперативних фінансово-планових і звітних документів Департаменту фінансів Міністерства оборони України, а також Законів України „Про Державний бюджет” на ці роки.

Як бачимо, більше 20% оборонного бюджету складають кошти спеціального фонду.

Фінансування армії за 1998-2006 роки

(в млн. грн.)

Роки	Потреба у бюджет. запиті	Затвердж. бюджетні призначення	% затвердження	В тому числі ЗФ	В тому числі СФ	Фактично отримано	% надходження від запиту	В тому числі ЗФ	В тому числі СФ
1998	3399,3	1638,8	48,2	1396,0	242,8	1381,4	40,6	1223,5	157,9
1999	3142,8	1874,1	59,6	1470,1	404,0	1676,6	53,3	1317,0	359,6
2000	4821,4	2698,3	55,9	1788,9	909,4	2280,7	47,3	1681,0	599,7
2001	6650,3	3302,3	49,7	2000,9	1301,4	3302,3	45,6	1918,5	1113,5
2002	6119,7	3563,1	58,2	2621,6	941,5	3291,1	53,8	2362,0	929,1
2003	5889,0	4335,1	73,7	3361,3	973,8	4282,7	72,7	3361,3	921,4
2004	6433,1	5310,4	82,5	4195,7	1114,7	5297,2	82,3	4182,5	1114,7
2005	7051,7	5898,9	83,6	5348,3	550,6	5846,5	82,9	5340,4	506,1
2006	9120,3	7794,8	85,5	6115,7	1679,1				

Потрібно сказати, що протягом років незалежності і самостійного розвитку України не відбулося очікуваного покращення фінансово-економічного стану армії, натомість спостерігається її наближення до критичного стану. Тому нині потрібні нові науково-методичні підходи та інші засоби, удосконалені форми та методи реалізації фінансового забезпечення, в тому числі і до створення спеціального фонду.

Реалізуючи економічну політику держави, Міністерство оборони розробило *Концепцію економічної та господарської діяльності Збройних Сил України в сучасних умовах їх реформування*, яка була схвалена Указом Президента України від 19 квітня 1997 р. № 353/97. Ця концепція спрямована на створення відкритої ефективної системи економічної та господарської діяльності у Збройних Силах України, що дозволило здійснювати більш жорсткий контроль за надходженням ресурсів на потреби оборони, запобігти зловживанням та іншим поліпшенням матеріально-технічної бази Збройних Сил України. А в цих заходах важливу роль відіграє фінансово-економічна служба.

Відправним питанням ведення господарської діяльності є набуття військовою частиною права на її проведення.

2.2. Регламентация господарсько-економічної діяльності військової частини

Вже зазначалось, що вихідним правовим документом, що регулює подальший розвиток правовідносин з приводу здійснення господарської діяльності у ЗС України є *Закон України від 21.09.1999 року №1076-XIV “Про господарську діяльність у Збройних Силах України”*.

Військові частини набули право здійснювати господарську діяльність. Повноваження з організації та контролю за господарською діяльністю в ЗС України покладено на відповідні Департаменти МО України, в тому числі і на Департамент фінансів МО України *наказом МО України від 30.10.2000 р. №425 “Про затвердження Положення про порядок ведення реєстру військових частин як суб’єктів господарської діяльності”* визначений порядок реєстрації військових частин як суб’єктів господарської діяльності. **Дозвіл** зазначеними Департаментами видається на конкретні види діяльності. **Перелік видів діяльності** затверджений *Постановою КМУ від 25 липня 2000 року №1171 “Про затвердження Переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил”*. Вимоги Уряду, щодо **порядку реєстрації військових частин**, встановлені *Постановою КМУ від 3 травня 2000 року №741 “Про затвердження Порядку реєстрації військових частин як суб’єктів господарської діяльності у ЗС України”*.

Відповідно до *статті 4* цієї Постанови військові частини для **реєстрації** (перереєстрації – при розширенні обсягу діяльності, зміні ідентифікуючих даних) подають документи: *подання; реєстраційну картку; довідку про включення військової частини до ЄДРПОУ*. В поданні військова частина конкретизує види господарської діяльності та вказує плановий обсяг надходжень.

Конкретний механізм розгляду документів встановлений вже названим раніше *наказом МО України 30 жовтня 2000 року №425*.

Згідно *статті 2.1* цього наказу документи надсилаються за підлеглістю через організаційно-мобілізаційні органи. *Стаття 2.2* встановлює, що орган військового управління, якому безпосередньо підпорядкована військова

частина, розглядає документи та робить висновок про можливість здійснення військовою частиною господарської діяльності.

Після отримання документів *Департаментом фінансів МО України* вони формуються у справу, реєструються й спрямовуються на погодження до *Головного організаційно-мобілізаційного та Головного оперативного управлінь ГШ ЗСУ*, які роблять висновки щодо можливого впливу господарської діяльності на мобілізаційну та бойову готовність військової частини відповідно (*стаття 2.4*). Таким чином, встановлений механізм реєстрації військової частини дозволяє *Міністру оборони України* приймати виважені рішення щодо напрямів та обсягів дозволеної господарської діяльності військових частин.

При позитивному вирішенні подання військової частини їй видається *свідоцтво про реєстрацію* як суб'єкта господарської діяльності.

Однак слід пам'ятати, що для здійснення окремих видів діяльності реєстрації військової частини недостатньо.

Деякі види діяльності або ж їх складові потребують ліцензування, отримання дозволів на проведення робіт у відповідних державним та місцевих органів влади. Тому при здійсненні організаційних заходів і запровадження окремих видів господарської діяльності, начальник ФЕС повинен досить добре вивчити законодавство й врахувати можливості військової частини, отримати потрібні ліцензії та дозволи.

Господарська діяльність із передачі в оренду майна військової частини регулюється низкою Законів України, постанов КМ України, наказів МО України. Серед них слід назвати *Закон України від 10 квітня 1992 року №2269-ХІІ “Про оренду державного та комунального майна”* та *постанову КМ України від 11 травня 2000 року №778 “Про затвердження Порядку надання дозволу військовим частинам Збройних Сил на передачу закріпленого за ними рухомого та нерухомого майна в оренду”*. Слід зазначити що низка питань внутрішньо-господарської діяльності військової частини також регламентується наказом МО № 80 – 1973 року і наказом МО України № 300 – 1997 року. Вказівка ГФЕУ МО України № 146/5/2/250 від 30.05.2003 року.

2.3. Зміст, джерела формування і напрями використання коштів спеціального фонду Міністерства оборони України

З метою ефективного управління надходженням та використанням коштів спеціального фонду бюджету України вони структуровані за особливостями формування. Основу бюджетного законодавства, спрямованого на розкриття структури спеціального фонду України та оголошення загальних вимог до напрямів витрачання коштів складають *Бюджетний кодекс України* та *Постанова КМУ від 17.05.2002 року №659 „Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямків використання”*.

В розвиток Бюджетного кодексу, названої Постанови, Закону України „Про господарську діяльність у ЗСУ”, Постанови КМУ від 2000 р. №1171, інших законодавчо-правових документів у Збройних Силах розроблена *вказівка ГФЕУ МО України від 30.05.2003 року №146/5/2/250 „Про введення в дію Положення про порядок обліку та використання коштів спеціального фонду в Міністерстві оборони України”*.

ДОХОДИ спеціального фонду складаються з:

- **власних надходжень бюджетних установ;**
- **інших надходжень спеціального фонду.**

Власні надходження бюджетних установ, в свою чергу, поділяються на дві групи:

- *плата за послуги, що надаються бюджетними установами* відображаються на с/р 323;
- *інші джерела власних надходжень бюджетних установ* відображаються на с/р 324 в органі Державного казначейства.

До першої групи включені надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами під час проведення своєї статутної діяльності відповідно до законодавства України, нормативно-правових актів та від здійснення господарської та виробничої діяльності.

Другу групу утворюють кошти, перераховані бюджетним установам для виконання окремих доручень, а також благодійні внески, гранти та дарунки.

Перша група - плата за послуги, що надаються бюджетними установами - поділяється на чотири підгрупи:

1. Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх функціональними повноваженнями. В Міністерстві оборони дане джерело надходжень відсутнє.

2. Надходження бюджетних установ від господарської та/або виробничої діяльності. До цієї підгрупи відносяться кошти, які отримують бюджетні установи від господарсько-виробничої діяльності підсобних господарств і підприємств, надання послуг особовим складом, від експлуатації техніки та майна військової частини, інші надходження.

3. Плата за оренду майна бюджетних установ.

4. Надходження бюджетних установ від реалізації майна.

У цій групі обліковуються кошти, які отримує військова частина від реалізації необоротних активів (крім будівель і споруд та інших матеріальних цінностей, у т.ч. списаних), за здані як брухт і відходи метали, дорогоцінне каміння, інші матеріали тощо.

Друга група – інші власні надходження бюджетних установ - поділяються на дві підгрупи:

1. Кошти, що надходять як всі види добровільної та безоплатної допомоги, благодійні внески, шефська допомога, гранти та дарунки, у т.ч. від спонсорів та

меценатів. Кошти, які надходять до цієї групи, використовуються на реалізацію цілей, визначених програмою їх надання.

2. Кошти, що надходять в межах чинного законодавства від різних підприємств, установ та організацій для виконання окремих конкретних доручень використовуються на виконання доручень.

Ця підгрупа у вказівці більш конкретизована й включає окремі підгрупи:

- кошти, які надходять для виконання окремих доручень (крім інвестицій);
- кошти, які надходять як інвестиції, надходження від продажу акцій акціонерних товариств, створених в результаті корпоратизації підприємств МО України;
- надходження за рахунок відрахувань від прибутку, отриманого госпрозрахунковими державними підприємствами МО України.

Решта доходів спеціального фонду в МО України обліковуються як *інші надходження спеціального фонду* на субрахунку 326. До речі, до 1 січня 2005 р. до цієї групи також входили:

- надходження від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних Сил України;
- надходження від секретаріату ООН за участь українського контингенту в миротворчих операціях.

Зараз ці надходження зараховуються до *загального фонду* кошторису МО України.

2.4. Організація і задачі фінансово-господарської діяльності підсобних підприємств і господарств

Організація діяльності підсобних підприємств і господарств військової частини пов'язана із необхідністю реалізації командирами частин заходів із забезпечення культурно-побутового обслуговування особового складу та ведення економічної діяльності.

Основними **задачами**, на вирішення яких спрямовується діяльність **підсобних підприємств і господарств**, є:

- ❖ культурно-побутове обслуговування особового складу (комбінати побутового обслуговування, офіцерські їдальні тощо);
- ❖ господарськи доцільне використання ресурсів і фондів військової частини (стоянка автомобілів, використання приміщень та територій для розміщення підприємств, використання обладнання та інше);
- ❖ отримання економічного результату від заходів з економії ресурсів та утилізації відходів (спрямування харчових відходів на вирощування продукції тваринництва, інші види діяльності);
- ❖ формування джерел фінансування військ (додаткових до фінансування по загальному фонду кошторису Міністерства оборони).

Організація діяльності підсобного підприємства передбачає вирішення низки задач, які можна упорядкувати наступним чином:

- обґрунтування доцільності створення підсобного підприємства (господарства) та отримання дозволу на організацію підприємства;
- організація керівництва та контролю за діяльністю;
- затвердження штатних розписів, розробка штатно-посадових інструкцій (рекомендацій);
- організація діловодства і обліку;
- організація виробничої діяльності;
- планування виробничої діяльності та фінансове планування.

В усіх перелічених заходах із організації підсобного підприємства безпосередню участь приймає начальник фінансово-економічної служби.

Обґрунтування доцільності створення підсобного підприємства (господарства) та отримання дозволу на організацію підприємства

Умовою створення підсобних підприємств, діяльність яких спрямована на задоволення культурно-побутових потреб є неможливість такого забезпечення власними штатними засобами на неможливість (недоцільність) користування послугами місцевих підприємств, підприємств військторгу, підприємств та штатних підрозділів інших військових частин. Обов'язковою вимогою до фінансового забезпечення діяльності таких підприємств є повний госпрозрахунок.

Так, у військових частинах можуть організовуватися: підсобне господарство, майстерні по ремонту обмундирування і взуття, дитячі дошкільні установи, лазнево-пральні підприємства, меблеві комбінати, готелі, домоуправління, гуртожитки, їдальні, перукарні, різноманітні гуртки, більярдні, типографії, друкарські кабінети, автостоянки і деякі інші підприємства.

Підсобні підприємства, які не мають в своєму складі військовослужбовців, створюються і утримуються у військових частинах з дозволу начальників відповідних забезпечуючих органів. При необхідності організувати підсобне підприємство командир частини клопоче про це по команді. Наприклад, при організації самодіяльної їдальні подається клопотання такого змісту:

Кутовий штамп

Військова частина А0000

Вих. № _____

«___» _____ 20__ р.

Начальнику продовольчого

управління Південного

оперативного командування

м. Одеса.

У зв'язку з віддаленим розташуванням військової частини А0000 від міста Харкова і труднощами в транспортному сполученні, прошу Вас розглянути питання і прийняти рішення про організацію і створення при частині самодіяльної їдальні, для харчування в ній офіцерів і прапорщиків за плату.

Командир військової частини А0000

полковник

В. Борисенко

Організація керівництва та контролю за діяльністю

При створенні підсобного підприємства (господарства) командир військової частини видає наказ, в якому зазначаються *задачі діяльності* підприємства та *обов'язки посадових осіб* із організації виробничої, облікової та контрольної діяльності. На начальника ФЕС покладаються обов'язки із організації обліку на підприємстві, проведенню перевірок та щорічної **ревізії**

діяльності підприємства. У разі, якщо діяльність підприємства пов'язана із наданням послуг за плату, начальник ФЕС, виходячи із вимог керівних документів та особливостей діяльності підприємства, його розташування, обґрунтовує порядок проведення розрахунків та збереження коштів. В загальному вигляді вимоги оголошуються наказом командира частини, а начальник ФЕС в розвиток наказу розробляє інструкцію, яка після затвердження командиром частини доводиться до посадових осіб підсобного підприємства, на яких покладено обов'язки із керівництва підприємством, проведення розрахунків та облік коштів.

Обґрунтування доцільності створення підсобного підприємства (господарства) та отримання дозволу на організацію підприємства

В окремих випадках підсобні господарства і підприємства можуть виконувати роботи і надавати послуги за плату для інших військових частин. Крім того, підсобні підприємства надають послуги офіцерам, прапорщикам, військовослужбовцям, які проходять службу за контрактом, робітникам, службовцям військової частини і членам їх сімей за плату. Виконання робіт або надання послуг організаціям і окремим особам, які не відносяться до Збройних Сил України допускається тільки в тих випадках, коли це передбачено наказами Міністра оборони України.

Послуги підсобних підприємств (вантажні і пасажирські перевезення, відпущення електроенергії, лазнево-пральне обслуговування) оплачується по єдиним тарифам, цінам і розцінкам, встановленим постановами Уряду, місцевих органів влади, наказами Міністра оборони України та вказівками відповідних Департаментів.

2.5. Види підсобних підприємств і господарств військової частини

Всі *підсобні підприємства* Міністерства оборони України по організації фінансово-господарської діяльності поділяються на:

- *бюджетні;*
- *підприємства, які знаходяться на повному господарському розрахунку;*
- *підприємства, які не переведені на повний госпрозрахунок.*

До *бюджетних* відносяться підприємства, які утримуються по штатам, затвердженим начальником Генерального штабу, фінансуються в кошторисно-бюджетному порядку (наприклад, лазні і пральні, в тому числі механізовані польові пральні та інші).

Виплата грошового забезпечення і заробітної плати, особовому складу цих підприємств проводиться відповідно кошторису Міністерства оборони.

Забезпечення бюджетних підприємств комунальними послугами проводиться квартирно-експлуатаційними органами по відповідним КЕКВ, КПКВ та статтям кошторису Міністерства оборони. Капітальний і поточний ремонт будівель, технологічного і комунального обладнання проводиться також за рахунок кошторису Міністерства оборони. Фінансове господарство в бюджетних підсобних підприємствах ведеться згідно до *Положення про фінансове господарство військової частини*. Роботи і послуги для військових частин бюджетні підприємства виконують безкоштовно.

Підсобні підприємства, які стоять *на повному госпрозрахунку*, повністю утримуються за рахунок надходжень коштів за виконані роботи і надані послуги. Ці підприємства наділяються основними засобами і оборотними коштами, самостійно ведуть бухгалтерський облік, відкривають свій розрахунковий рахунок в установі банку. В своїй діяльності ці підприємства керуються спеціальними нормативними документами. Розрахунки військової частини з такими підприємствами проводяться шляхом оплати рахунків, які

подані підприємствами за виконані ними роботи і надані послуги. Військовим частинам, звичайно, приходиться оплачувати рахунки госпрозрахункових лазнево-пральних підприємств за прання білизни і помивку особового складу та інших випадках.

Основною особливістю підсобних підприємств і господарств *не переведених на повний господарський розрахунок* є те, що вони утримуються за рахунок коштів за кошторисом Міністерства оборони України і надходжень за платні послуги (кошти спеціального фонду).

За кошторисом Міністерства оборони України проводяться витрати, пов'язані з початковим обзаведенням підсобним підприємством і господарством: будівництво нових, або переобладнання діючих будівель, початкове обзаведення необхідним виробничим обладнанням. За кошторисом Міністерства оборони також фінансуються витрати цих підприємств, пов'язані з капітальним ремонтом будівель, їх комунального і промислового обладнання (системи водопостачання, каналізації, енергопостачання, вентиляції і таке інше).

За рахунок коштів спеціального фонду (надходжень за виконані роботи і надані послуги) проводяться витрати, пов'язані з діяльністю підсобних підприємств (оплата води, електроенергії, палива, пального і таке інше), а також по поточному ремонту комунального, технологічного обладнання і будівель, які займають підприємства.

За рахунок коштів спеціального фонду здійснюються також витрати на виплату заробітної платні робітникам і службовцям, що утримуються за штатним розписом, на закупку допоміжних матеріалів, канцелярські та інші витрати.

Підсобні підприємства виробничого призначення (лазні, пральні, майстерні по ремонту одягу та взуття) в своїй роботі керуються *виробничими планами*. Плани складають *начальники служб*, яким підпорядковуються ці підприємства, спільно з посадовими особами, що

очолюють ці підприємства. Для кожного підприємства складаються *річні та місячні виробничі плани*, які затверджуються командиром військової частини.

Для підприємств невиробничого призначення (їдальні, гуртожитки офіцерського складу і інші) виробничі плани не складаються.

Для кожного підсобного підприємства, не переведеного на повний госпрозрахунок, відповідними начальниками служб спільно з начальником ФЕС військової частини складаються *річні кошториси доходів і витрат*.

До них включаються:

- по **доходам** - очікувані надходження за платні послуги;
- по **витратам** - суми, які плануються до витрат на утримання підприємства за рахунок його власних доходів.

По витратам на утримання особового складу підсобних підприємств розрахунок повинен відповідати затвердженому і зареєстрованому *штатному розпису*. Розрахунки підсобних підприємств затверджуються командиром частини, які складаються начальником ФЕС військової частини разом з відповідними начальниками служб, у веденні яких знаходяться підсобні підприємства.

Підсобні підприємства своїх *рахунків* в органі Держказначейства і в установах банків не відкривають і самостійного *бухгалтерського обліку* не ведуть.

Кошти підсобних підприємств зберігаються на *спеціальних реєстраційних рахунках* військової частини в органах Державного казначейства (в *Плані рахунків бухгалтерського обліку* облік ведуть на **субрахунку 323**). Облік всіх фінансових операцій, що здійснюють підсобні підприємства здійснюються фінансово-економічною службою частини. Для цього по обліку на кожне підсобне підприємство відкривається **субрахунок 674** з назвою підприємства.

Наприклад: субрахунок 674 "Користування стоянкою", 674 "Послуги автотранспорту" тощо - по кількості підприємств або видів послуг. Такий

відокремлений облік необхідний для аналізу фінансово-господарської діяльності кожного підсобного підприємства і контролю за виконанням його *річного кошторису доходів і витрат*.

В цілях здійснення більш повного контролю за діяльністю підсобних підприємств, окремі з них розпорядженням командира частини по узгодженню з забезпечуючим фінансовим органом можуть бути переведені на самоокупність. Утримання підприємств на самоокупності сприяє підвищенню якості фінансового планування, введенню елементів господарського розрахунку в фінансово-господарську діяльність військових частин, кращому задоволенню культурно-побутових потреб особового складу. Ці підприємства повинні співставляти свої витрати з отриманими доходами, тобто покривати витрати доходами. Підприємства, які утримуються на самоокупності, одержання прибутку не планують.

Військова частина всі розрахунки з підприємствами, переведеними на самоокупність, проводить в порядку оплати виконаних для неї робіт і послуг по рахункам цих підприємств. Якщо підсобні підприємства надають послуги або виконують роботи для тих військових частин, при яких вони створені, то оплата рахунків проводиться шляхом списання суми рахунку з відповідного *коду програмної, економічної класифікації витрат і статті витрат* по кошторису Міністерства оборони і зарахуванні сум у спеціальний фонд.

Військові частини можуть в дозволених законом випадках відпускати створеним при них підсобним підприємствам паливо і інше майно тільки після попередньої оплати їх вартості.

У зв'язку з тим, що кошти підсобних підприємств зберігаються і враховуються фінансово-економічною службою військової частини, оплата палива, майна або послуг, що відпускаються, оформлюється шляхом списання вартості майна або послуг з особового рахунку підсобного підприємства і оприбуткування цієї суми на відповідні КПКВ, КЕКВ та статтю витрат по кошторису Міністерства оборони або спеціального фонду.

На практиці військовим частинам, звичайно, приходиться відпускати підсобним підприємствам паливо, платити за використану ними воду, електроенергію, теплову енергію та інше. На відпущене паливо квартирно-експлуатаційною службою частіше виписується накладна, яка подається в фінансовий орган для оплати, про що на першому примірнику фінансово-економічна служба робить відмітку. Другий примірник накладної з відміткою про отримання і оприбуткування палива залишається в фінансово-економічній службі і є підставою для проведення по обліку. Паливо, яке відпускається підсобним підприємствам, оплачується по повній його вартості з урахуванням податку на додану вартість.

Комунальні послуги, які надаються військовими частинами підсобним господарствам, повинні оплачуватись ними за єдиними тарифами, встановленими діючими законодавчими актами.

Щомісячно за показниками лічильників або розрахунковим шляхом визначається обсяг комунальних послуг, які надаються кожному підсобному підприємству. На їх оплату квартирно-експлуатаційною службою частини за підписом заступника командира частини по тилу (постачання) або іншої посадової особи складається довідка, яка передається в фінансовий орган для того щоб зробити проводку по обліку раніше визначеним порядком. Факт отримання комунальних послуг підтверджується на довідці підписами керівників підсобних підприємств .

Якщо військові частини надають підприємствам автотранспорт для господарських потреб, то останні зобов'язані оплачувати вартість транспортних послуг по єдиним тарифам, затвердженим Кабінетом Міністрів України і об'явленим відповідними керівними документами.

Такий загальний порядок організації і діяльності у військових частинах підсобних підприємств, які не переведені на повний господарчій розрахунок.

2.6. Джерела формування та напрями використання коштів, отриманих від вирощування сільськогосподарської продукції підсобними господарствами військових частин

З метою ефективнішого використання внутрішніх ресурсів військової частини, стимулювання режиму економії, розвитку господарської ініціативи та самостійності, підвищення відповідальності посадових осіб за економне використання матеріальних цінностей і коштів, у військових частинах МО України можуть створюватися і функціонувати підсобні господарства. Крім того, кошти, що поступають від реалізації продукції підсобного господарства служать суттєвим додатковим джерелом коштів, які можуть бути використані на покращення матеріально-побутових умов особового складу.

Кошти, що поступають від вирощеної на підсобному господарстві військової частини сільськогосподарської продукції, обліковуються згідно *Положення про порядок обліку та використання коштів спеціального фонду в МО України* (вказівка ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250). А згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку - на субрахунках 722, 822 та по класу 2.

У відповідності до *пункту 5.13.7 Положення про військове господарство ЗС України* (наказ МО України №300 - 1997р.), *статті 45 Положення про фінансове господарство військової частини* (наказ МО №80 - 1973р.) та *Положення про продовольче забезпечення Збройних Сил на мирний час* (наказ МО України №402 – 2002р) до **спеціального фонду** військової частини від **підсобного господарства** зараховуються наступні суми:

- 1) від здачі на планове забезпечення військовослужбовців та від продажу в дозволених випадках продукції підсобного господарства, м'яса, отриманого від відгодівлі скотини та птиці, риби, виловленої силами і засобами військової частини у власних водоймах та в дозволених місцях вилову, а також від здачі державним заготівельним організаціям шкіряної**

та хутряної сировини, вовни, щетини тварин, пір'я і пуху птиці. При цьому **75%** отриманих сум зараховуються на *спеціальний реєстраційний рахунок військової частини*, а у санаторіях і будинках відпочинку - **100%** отриманих сум. Останні **25%** отриманих сум не менше 1-го разу на місяць перераховуються на відповідний спеціальний реєстраційний рахунок **ЗФО**.

Нижче наводяться бухгалтерські проводки при здачі продукції на планове постачання від забоя свиней.

Для відгодівлі всіх видів м'ясної та молочної худоби, кролів і птиці підсобних господарств використовуються харчові відходи, які збираються у їдальнях військових частин, військових містечок, санаторіїв та інших об'єктів. Дозволяється також проводити сінокіс, вирощувати зернофуражні, грубі та соковиті корми на землях, закріплених за військовими частинами.

Слід мати на увазі, що вирощені корми передаються на відгодівлю тварин підсобного господарства безкоштовно. А у випадку передачі вирощених на підсобному господарстві кормів на планове забезпечення відгодівлі штатних тварин військової частини - здійснюється оплата їх вартості на загальних підставах.

До сільськогосподарської продукції підсобного господарства також відносяться вирощені у теплицях, парниках і відкритому ґрунті зелені насадження, овочі, картопля, а також продукція, зібрана з фруктових садів на території військової частини. Частина цієї продукції може використовуватися на поліпшення харчування військовослужбовців строкової служби шляхом видачі на кухню додатково до норми продовольчої пайки, ніяких грошових розрахунків за це не здійснюється. Інша частина продукції передається на планове забезпечення з оплатою її вартості за рахунок КПКВ 1050, КЕКВ 1133, **статті витрат 0430** кошторису МО України.

На продукцію підсобного господарства, яка передається на планове забезпечення, продовольчою службою військової частини оформляється

чекова вимога, яка разом з **талоном** передається начальнику ФЕС. Порядок оформлення **чекових вимог** викладено в *Положенні про продовольче забезпечення Збройних Сил України на мирний час*.

Начальник ФЕС **чекову вимогу** залишає при розрахункових документах, а **талон** з відміткою про оплату повертає в продовольчу службу.

2) суми, що поступили за **зеконومлені продукти**, які утворилися в результаті економного витрачання та умілого зберігання таких продуктів, як хліб, чай, сіль, перець, гірчиця, лавровий лист (порядок збору та оплати цих продуктів викладено у *Положенні про продовольче забезпечення військової частини (наказ МО України 2002 року № 402, розділ 10)*), а також суми за зданий (реалізований) на технічні потреби крохмаль, зібраний при обробці картоплі. Оплата зекономлених продуктів здійснюється щоквартально. До **чекової вимоги** на оплату вартості зекономлених продуктів продовольчою службою повинна додаватися **довідка** про кількість і вартість зекономлених продуктів. 100% вартості зекономлених продуктів зараховується на *спеціальний реєстраційний рахунок військової частини*.

3) суми від здачі на планове забезпечення та від реалізації **сіна**, заготовленого силами і засобами військової частини на аеродромах, полігонах та інших територіях військової частини.

При передачі сіна на планове забезпечення штатних тварин, його вартість оплачується за рахунок **статті витрат 0430** кошторису МО України. Якщо сіно передається на набивку матраців - по **статті витрат 0823**. Реалізовувати заготовлене сіно на сторону дозволяється з дозволу вищестоячих інстанцій. При цьому **75%** отриманих сум зараховуються на *спеціальний реєстраційний рахунок військової частини*, а **25%** отриманих сум не менше 1-го разу на місяць перераховуються на відповідний спеціальний реєстраційний рахунок **ЗФО**.

Використовуються кошти спеціального фонду на господарсько-побутові потреби та преміювання особового складу згідно з *кошторисом військової частини*. Для проведення витрат, що здійснюються за рахунок коштів спеціального фонду, начальником продовольчої служби під керівництвом заступника командира військової частини з тилу складається ***річний кошторис-розрахунок (форма №3)***. До початку року, який планується, перевірений та завізований начальником ФЕС *кошторис-розрахунок* повинен бути затверджений командиром військової частини.

Отримані кошти дозволяється використовувати:

- 1) на покращення харчування (в святкові дні, на період проведення навчань, маневрувань та в інші дні) військовослужбовців, які харчуються з котла;
- 2) на організацію і ведення підсобного господарства – придбання тварин і птиці для відгодівлі, ремонту споруд підсобного господарства (свинарників, елеваторів і т.д.), придбання сільськогосподарських машин та запчастин до них, оплату праці працівників підсобного господарства, оплату електроенергії, води та палива, використаних на ведення підсобного господарства - в межах сум, отриманих від реалізації продукції цього господарства;
- 3) на преміювання військовослужбовців, працівників і службовців, які безпосередньо брали участь у роботі підсобного господарства, за рахунок коштів, що поступили від здачі сільськогосподарської продукції на планове постачання та від її реалізації встановленим порядком;
- 4) на преміювання працівників (невійськовослужбовців), безпосередньо зайнятих збором, зберіганням, обліком та здачею кісток.
- 5) на експлуатацію садів і водойм, придбання і ремонт інвентарю для сінокосу, рибної ловлі;
- 6) на придбання вінків для покладання до пам'ятників і могил загиблих воїнів у дні, встановлені статутом гарнізонної та вартової служби;

- 7) на організацію чаю в святкові дні при проведенні зустрічей з представниками місцевих органів влади, ветеранами збройних сил, іноземними військовослужбовцями;
- 8) на задоволення культурно-побутових, господарських та інших потреб військової частини, передбачених класифікацією витрат за кошторисом МО України.

Витрачання коштів підсобних господарств допускається тільки в межах наявності коштів. **Забороняється** витратити кошти на капітальне будівництво і капітальний ремонт будівель і споруд, на виплату винагород, допомог і зарплати (крім зарплати працівників підсобного господарства), а також на ті потреби військової частини, які не передбачені класифікацією витрат за кошторисом МО України.

Підсобні господарства не створюються у військово-будівельних загонах, будинках офіцерів, військових комісаріатах, а також у військових частинах, в яких не передбачені їдальні для харчування солдат.

Підсобне господарство організовується у військових частинах **з дозволу** відповідного *продовольчого управління*. В ньому можуть утримуватись та відгодовуватись у види м'ясної і молочної худоби, кролі та птиця, вирощуватись на городах, в парниках (теплицях) зелень та овочі, картопля, кормові культури та інше.

При наявності можливості та потреби в підсобному господарстві дозволяється мати фруктові сади та водойми для розведення риби.

Керівництво підсобним господарством здійснює *командир військової частини* через свого заступника по тилу та начальник продовольчої служби частини.

Ветеринарне обслуговування забезпечує *гарнізонний ветеринарний лікар*, або цивільний ветеринар, який проживає за місцем розташування військового

частини. Дозволяється для виконання робіт по догляду за тваринами і обробці земельних ділянок, які не можуть бути виконані військовослужбовцям строкової служби, утримувати за штатними розписами необхідну кількість робітників.

Як зазначалось вище, фінансово-господарська діяльність підсобного господарства визначається *річним кошторисом - розрахунком (форма №3)*.

Крім того, складається **план розвитку підсобного господарства військової частини на рік**, в якому передбачається основні показники діяльності підсобного господарства, удосконалення його матеріально-технічної і кормової бази. Цей план підписується заступником командира по тилу, начальником продовольчої служби і особою, відповідальною за підсобне господарство, після чого затверджується командиром військової частини.

Кількість тварин і птиці, що утримуються на підсобному господарстві, визначається, виходячи із кормових ресурсів, які є у військовій частині. Кормова база для утримання тварин складається із харчових відходів їдальні і придбаних кормів.

Тварини обліковуються в *книзі обліку тварин (форма 3-8)* по віковим групам, кількості і вазі. *Дорослі тварини* (бики, корови, свинюматки) враховуються окремо, з вказівкою інвентарного номера, віку, масті і живої ваги. *Молодняк і тварини на відгодівлі* враховуються по групам, інвентарним номерам і по їх живій вазі:

- поросята до 2-х місяців - сосунки;
- поросята від 2-х до 4-х місяців;
- відгодівельна група більше 4-х місяців;
- телички і бики до 1-го року;
- телички і бики більше 1-го року;
- нетелі.

При записах в *книзі обліку тварин (форма 3-8)* кількість голів вказується по групам в чисельнику, а середня жива вага в знаменнику. Переведення тварин з однієї вікової групи в наступну здійснюється щоквартально по *акту* комісії, де вказується кількість і середня вага тварин.

Молодняк на підсобному господарстві оприбутковується по *акту внутрішньої перевіркової комісії по продовольчій службі* не пізніше 3-го дня після приплоду Дт 211 – Кт 822.

Надої молока враховуються по кожній корові окремо по *щоденнику добових надоїв*, а загальний надій від стада - у *відомості обліку молока*. Не пізніше 2-го числа наступного місяця ці відомості разом зі щоденником здаються в продовольчу службу.

Свині, які досягли 100-110 кг ваги, підлягають забою. Забій здійснюється на спеціальних комбінатах, а у виключних випадках - на забойних пунктах, під обов'язковим наглядом ветеринара з оформленням акта на забій в якому підписуються члени внутрішньо-перевіркової комісії.

В акті вказується жива вага, вихід м'яса, субпродуктів, жиру-сирцю, шкури. Всі вказані акти підписуються головою і членами відповідної комісії, затверджується командиром військової частини.

Майно підсобного господарства враховується в окремій *книзі обліку матеріальних засобів*.

2.7. Джерела формування та напрями використання коштів, отриманих від експлуатації житлових будинків, гуртожитків, готелів військової частини

Гуртожитки (готелі, домоуправління) утворюються у військових частинах для тимчасового проживання військовослужбовців, працівників військової частини, а також сторонніх осіб в дозволених випадках.

Їх фінансово-господарська діяльність регламентується *Положенням про фінансове господарство військової частини, Положенням про домоуправління і гуртожитки МО України, а також Положенням про квартирно-експлуатаційну службу*. порядок обліку та використання коштів встановлено *вказівкою ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250*.

Плата за проживання в гуртожитках (готелях), а також за комунальні послуги зараховуються у спеціальний фонд та обліковується на **субрахунку 674** *Плану рахунків бухгалтерського обліку (с/р 674 “Гуртожиток”)*.

Зазначені кошти по виду витрачаються на утримання житлових будинків, гуртожитків, готелів по затвердженому *фінансово-господарському плану згідно кошторису*, в якому передбачаються витрати на:

- виплату заробітної плати адміністративно-управлінському і обслуговуючому персоналу згідно з *штатним розписом*;
- оплату комунальних послуг;
- витрати на побутове обслуговування проживаючих і т.п.

Облік коштів, які надходять від військовослужбовців та працівників за проживання ведеться окремо.

Гуртожитки (готелі, домоуправління) утримуються за рахунок власних доходів. В тих випадках, коли витрати на їх утримання перевищують суми надходжень від проживаючих, різниця з дозволу квартирно-експлуатаційного

управління може відшкодуватись через ЗФО в порядку фінансування по відповідним коду програмної та економічної класифікації і статті кошторису Міністерства оборони (перевитрати покриваються дотацією).

В порядку фінансування можуть виділятися кошти на поточний ремонт і експлуатацію житлових будинків в тих випадках, коли власні доходи гуртожитків, готелів, домоуправлінь не забезпечують витрат, передбачених *фінансово-господарським планом* на ці цілі.

Основними задачами адміністрації цих підсобних підприємств є забезпечення нормальних умов проживання, збереження матеріальних цінностей і житлового фонду в доброму стані, безперебійна робота комунального обладнання, правильна і своєчасна оплата за проживання.

У тих випадках, коли неможливо проводити прийом грошей у касі ФЕС військової частини (наприклад, при далекому розташуванні об'єктів між собою), дозволяється робити це безпосередньо у гуртожитках (готелях, домоуправліннях). Але при цьому необхідно дотримуватись вимог до касової дисципліни, встановлених *Положенням про фінансове господарство військової частини (наказ МО №80 - 1973р.)*, тобто:

- приміщення для прийому готівки обладнується відповідним чином;
- готівка приймається тільки по *прибутковому касовому ордеру* з видачею *квитанції* до прибуткового касового ордеру платнику;
- здача надходжень за проживання в гуртожитку в касу ФЕС військової частини проводиться не рідше 1-го разу на тиждень.

Начальник ФЕС зобов'язаний постійно здійснювати контроль за правильністю отримання готівки у касу гуртожитків, готелів і за своєчасною здачею їх фінансово-економічній службі. При цьому не допускається витрачання гуртожитками, готелями грошей, отриманих по прибутковим касовим ордерам.

В гуртожитках (готелях, домоуправліннях) повинен бути правильно організований облік проживаючих. На всіх мешканців відкриваються особові рахунки, на яких проводиться нарахування за проживання. Розрахунки з проживаючими обліковуються в *книзі реєстрації мешканців*, в якій вказується строк проживання і робляться відмітки про плату.

Калькуляція вартості ліжка-місця гуртожитку затверджується квартирно-експлуатаційною частиною району (гарнізону). Проживаючим можуть додатково надаватись платні послуги: користування меблями; постільна білизна і її прання; прибирання житлових приміщень; приготування їжі; користування інвентарем і інше.

Особи, які мають в особистому користуванні електроприлади, згідно показань лічильників оплачують електроенергію, використану понад кількості, що визначена у калькуляції вартості проживання в гуртожитку.

Оплата житлової площі і наданих послуг проводиться у гуртожитку щомісячно, але не пізніше 10 числа наступного місяця.

З особового складу військової частини, який проживає в гуртожитках (готелях) квартплата може утримуватись по *роздавальних відомостях* на виплату грошового забезпечення та заробітної плати. Для цього відповідальні особи гуртожитків (готелів) своєчасно подають відомості з вказівкою сум, що повинні бути утримані. Фінансово-економічною службою у відомості робиться відмітка про утримання. Другий примірник відомості повертається в гуртожиток (готель).

При проживанні в гуртожитках мешканців зі сторонніх організацій, з них стягується плата у розмірі фактичної вартості ліжка-місця тільки по *прибутковим касовим ордерам* з видачею квитанції до нього платнику.

2.8. Джерела формування та напрями використання коштів, отриманих від діяльності інших підсобних підприємств військової частини

Фінансово-господарська діяльність підсобних підприємств військової частини регламентується *Положенням про фінансове господарство військової частини*, а порядок обліку та використання коштів встановлено *вказівкою ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250*.

Кошти підсобних підприємств військової частини враховуються на відповідних **видах коштів спеціального фонду** та обліковуються на **субрахунку 674** *Плану рахунків бухгалтерського обліку* який ведеться по кожному підсобному підприємству.

Наприклад, стоянка власних автомобілів - с/р 674 (автостоянка).

Дитячі садки знаходяться у підпорядкуванні командирів військових частин, які несуть відповідальність за стан всієї роботи та їх матеріальне забезпечення с/р 714.

Дитячі садки фінансуються за рахунок **статті витрат 1429** кошторису МО України через фінансово-економічні служби військових частин, в яких обліковуються кошти, що надходять на утримання садку. Самостійного рахунку в Державному казначействі та установі банку дитячі садки не мають.

Для визначення планової суми батьківських внесків за рік складається *розрахунок*, в якому зазначається кількість дітей, загальна сума батьківських внесків за один місяць, середній розмір плати за одну дитину в місяць, кількість місяців і загальна сума за рік.

При підрахунку суми коштів, що планується до надходження від штатного обслуговуючого персоналу садка за харчування, необхідно

враховувати, що цей персонал має право на отримання в дитячому садку обіду по пільговій ціні, яка включає повну ціну сировинного набору харчів.

В період виїзду дитячого садка на дачу (табір відпочинку) дозволяється забезпечувати співробітників дитячого садка 3-х разовим харчуванням з оплатою ними вартості набору продуктів.

Інші витрати по харчуванню персоналу покриваються за рахунок коштів кошторису Міністерства оборони.

В витратній частині річного фінансового кошторису передбачаються слідуєчи основні витрати: заробітна плата з нарахуваннями; харчування дітей; інші витрати - учбові, господарські, канцелярські, поштово - телеграфні, на відрядження і інше.

Витрати на виплату заробітної плати підраховуються на підставі штатного розпису, при цьому безпосередньо планують гроші на ці цілі начальник фінансово-економічної служби військової частини разом із завідуєчим дитячим садком.

Витрати на харчування дітей вираховуються по нормам денного раціону на одну дитину в відповідності з числом днів перебування дітей в дитячому садку.

В середньому фактичне відвідування дитячих садків складає при 6 робочих днях в тиждень - 285 днів, при п'ятиденному робочому тижні – 233 дні.

Виходячи з цих показників і проводиться розрахунок на харчування дітей, а інші витрати плануються по дійсній потребі. Виходячи із розглянутих вище показників, складається витратна частина *річного фінансового кошторису*.

По плану військово-виховного управління в літній період дитячі садки з міст можуть вивозити на дачі, табори відпочинку дітей на період до 75 днів з

переводом на цілодобову роботу (без вихідних днів). В зв'язку з цим складається додатковий кошторис витрат на літній період.

Річний фінансовий кошторис підписується заступником командира військової частини по виховній роботі, завідуючим дитячого садку і начальником ФЕС. Кошторис затверджується командиром частини і є внутрішнім документом військової частини.

Врахування всіх прибутково-витратних операцій по діяльності дитячого садка ведеться фінансово-економічною службою у відповідності з *Положенням про фінансове господарство військової частини*.

На сьогоднішній день через недостатність у МО України коштів на фінансування дитячих садків практично всі дитячі садки передані на баланс місцевих рад.

Початкове обзаведення *самодіяльних їдалень*, які утворюються при військових частинах на основі самоокупності, а також поповнення їх посудом, інвентарем та обладнанням виконується за рахунок коштів тих, що харчуються.

Розмір внесків тих, хто харчується, на вказані витрати і порядок повернення їх встановлюється командиром військової частини по узгодженню з продовольчим управлінням оперативного командування, виду Збройних Сил.

Вартість зносу посуду, інвентарю та обладнання їдальні визначається виходячи зі строків їх служби, встановлених наказом МО України, та включається у вартість харчування.

Для проведення дозволеної сезонної заготівлі незапланованих продуктів та овочів самодіяльним їдальням можуть виділятися оборотні кошти з вільних сум зі спеціального фонду військової частини. Виділені кошти належить повернути частині у встановлені строки.

Облік коштів їдальні ведеться фінансово-економічною службою військової частини по кошторису Міністерства оборони України, а приготування їжі окремо.

Діяльність самодіяльних їдалень повністю відображається в господарському плані військової частини.

При військових частинах можуть створюватися для робітників і службовців, а також членів їх сімей *платні гуртки кроєння та шиття, художньої вишивки, в'язання, машинопису, музичні, курси водіїв* та інше.

Ці гуртки утримуються за рахунок плати, яка вноситься за навчання на основі самоокупності

Наприклад, в військових частинах при штатних клубах можуть знаходитись на самоокупності більярдні.

В тих випадках, коли будинки військовослужбовців, робітників та службовців не можуть бути підключені до радіотрансляційної і телефонної мережі місцевих органів зв'язку, дозволяється встановлення за плату радіотрансляційних та телефонних точок від радіовузлів і телефонних станцій військових частин за окрему плату.

На кожний вид платних послуг складаються окремі кошториси можливих прибутків і витрат, виходячи з принципу повної самоокупності.

У витратній частині кошторисів можна передбачити витрати тільки на утримання допоміжних робітників (білетний касир, прибиральниця, маркер, керівник гуртків, викладач) виходячи зі штатного розпису.

Використання прибутку від платних заходів на придбання меблів, ремонт приміщень, закупки табельного майна і т.д. не дозволяється.

Кошториси по платним заходам затверджуються командиром частини.

2.9. Джерела формування та напрями використання коштів, що надійшли за послуги, надані військовою частиною (крім коштів, отриманих від діяльності підсобних підприємств і господарств військової частини)

З метою ефективнішого використання внутрішніх ресурсів військової частини, стимулювання режиму економії, розвитку господарської ініціативи та самостійності, підвищення відповідальності посадових осіб за економне використання матеріальних цінностей і коштів, у військові частини МО України можуть надавати послуги згідно *Переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил*, що затверджений *Постановою КМУ №1171 від 25.07.2000 р.* Крім того, кошти, що поступають від надання цих послуг служать суттєвим додатковим джерелом коштів, які можуть бути використані на покращення матеріально-побутових умов особового складу.

Кошти, що поступають від надання військовою частиною платних послуг, обліковуються згідно Положення про порядок обліку та використання коштів спеціального фонду в МО України (вказівка ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250) за видами, що об'єднані до групи "Плата за послуги, що надаються бюджетними установами", яка поділяється на три підгрупи:

1. Надходження бюджетних установ від господарської та/або виробничої діяльності.
2. Плата за оренду майна бюджетних установ.
3. Надходження бюджетних установ від реалізації майна.

А згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку надходження за платні послуги обліковуються на субрахунку 674 окремо.

Надходження бюджетних установ від господарської та/або виробничої діяльності

Крім коштів, отриманих від діяльності підсобних підприємств і господарств військової частини, кошти надходять:

- від надання **послуг зі складування**, в т.ч. **зберігання пального та мастила** складами і базами горючого МО України;

- від продажу санаторно-курортних путівок за договірними цінами;

- від **надання медичних послуг**;

- за навчання іноземних фахівців та фахівців інших міністерств та відомств;

- за **надання транспортних послуг**. Регламентується спільною *Вказівкою ГФУ МО України і Центрального автодорожнього управління Тилу МО України від 12.02.1999р. №146/2/16/309 і №155/139* відповідно. Послуги надаються у порядку попередньої оплати з наступним проведенням кінцевого розрахунку після надання послуги.

- кошти, отримані від військовослужбовців та працівників **за харчування**, отримане за місцем роботи (в т.ч. у солдатській їдальні). Порядок проведення розрахунку за приготування їжі визначений *наказом МО України 2002 року № 402 "Про затвердження Положення про продовольче забезпечення ЗС України на мирний час"*.

- від надання послуг вузлами та станціями ФПЗ ЗС України стороннім організаціям;

- від здійснення авіаційних перевезень військово-повітряними суднами ЗС України згідно з укладеними договорами;

- за виконані роботи судами забезпечення ВМС України;

- за **користування стоянкою для власних автомобілів** на території військової частини. При необхідності та можливості у військовій частині на підставі наказу командира військової частини може бути організована стоянка для особистих автомобілів. В наказі оговорюється порядок надання місць на стоянці як для автомобілів військовослужбовців (службовців) частини так і інших осіб, розміри плати за користування стоянкою, порядок проведення розрахунків та інші організаційні питання.

- від **виконання господарських робіт науково-дослідницькими установами** МО України;

Крім того, у деяких випадках на підставі наказів або директив Міністра оборони України дозволяється **робота особового складу**: на залізниці, в аеропортах; у річкових та морських портах; на навантажувальних та розвантажувальних роботах; на підприємствах – роботи, що не потребують кваліфікації; у сільському господарстві - роботи по збиранню урожаю; у будівельних організаціях.

Плата за оренду майна бюджетних установ

Кошти від **передачі в оренду основних фондів та майна ЗС України** обліковуються окремо як кошти спеціального фонду. Кошти надходять від передачі в оренду основних фондів та майна (у тому числі суден ПС і ВМС) згідно з укладеними договорами.

Закон України “Про оренду майна, що знаходиться в державній власності” регулює правові відносини, які виникають між орендарем та орендодавцем. Військова частина – бюджетна організація і майно військової частини – державна власність. Та в цьому Законі відсутній механізм передачі в оренду основних фондів та майна ЗС України.

Відповідно до статті 7 Закону України “Про господарську діяльність у ЗС України” №1076-14 від 21.09.99р. військові частини мають право здавати закріплене за ними майно в оренду юридичним і фізичним особам. Порядок одержання дозволу на передачу закріпленого за військовою частиною майна встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Слід мати на увазі, що здача в оренду озброєння, боєприпасів, бойової та спеціальної техніки забороняється (частина третя статті 7). Отже, у разі укладення військовою частиною договору оренди майна з порушенням цього припису такий договір повинен визнаватись недійсним на підставі статті 48 Цивільного кодексу України.

Форма типового договору оренди визначена наказом Міністра оборони України 1993р. №254 “Про порядок оренди і оплати орендованого житла в Збройних Силах України”.

Крім наведених документів надання майна в оренду регулюється наступними документами:

Постанови Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 1995 р. №786 “Про Методику розрахунку і порядок використання плати за оренду державного майна”;

Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2000 №778 “Порядок надання дозволу військовим частинам Збройних Сил України на передачу закріпленого за ними рухомого та нерухомого майна в оренду”

Надходження від реалізації майна

У цій групі обліковуються кошти, які отримує військова частина від реалізації необоротних активів (крім будівель і споруд та інших матеріальних

цінностей, у т.ч. списаних), за здані як брухт і відходи метали, дорогоцінне каміння, інші матеріали тощо. А саме:

- кошти, що надходять **за відпущене військовими частинами за плату майно** у випадках, передбачених наказами або директивами Міністра оборони України;

- кошти **від реалізації брухту та відходів чорних та кольорових металів**. Металобрухт, що утворився у військових частинах, реалізується згідно з *Положенням про порядок реалізації металобрухту, утвореного у військових формуваннях*, затвердженим постановою КМУ від 13 грудня 1999 р. №2287. Згідно *статті 9 Положення* кошти, отримані від реалізації металобрухту, який утворився у військових формуваннях (за винятком витрат, пов'язаних з підготовкою металобрухту до реалізації, та комісійної винагороди уповноваженим підприємствам), зараховуються до складу доходів Державного бюджету України із подальшим спрямуванням їх на забезпечення оборонних витрат та фінансування соціального захисту військовослужбовців.

- кошти **від реалізації брухту та відходів, що містять дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння**. Порядок реалізації брухту та відходів, що містять дорогоцінні метали та каміння визначено:

- *постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 1992 № 187 “Про організацію збирання та переробки відходів і лому дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння”*;

- *спільним наказом Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державного комітету України з матеріальних ресурсів, Національного банку України, Державного комітету України по рідкісних, дорогоцінних, металах та дорогоцінному камінню від 23 червня 1994р. №54/11/161/91/15 “Про затвердження положень : “Про порядок приймання і переробки відходів і лому дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, а*

також про порядок розрахунків зі здавальниками за прийняті від них дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння у вигляді лому” та “Про порядок збирання і здачу відходів і лому дорогоцінного каміння”;

- наказом Міністра оборони України від 1995р. №21 “Про заходи щодо своєчасності та повноти збору відходів і лому дорогоцінних металів та каміння у Збройних Сил України”.

- кошти від реалізації зношеного майна та різних відходів. Здача зношеного майна та різних відходів здійснюється військовими частинами до відповідних військових складів або уповноважених організацій для подальшої реалізації названого майна заготівельним організаціям. На вид зараховуються кошти, які надійшли від здачі: відпрацьованих мастил та інших нафтопродуктів; зношених покришок та камер; відходів паперу друкарнями МО України; шмаття (ганчір’я), отриманого внаслідок списання та вибракування речового майна речовими базами (складами); шкур забитих, здохлих та знищених тварин, трупів тварин; інших відходів.

Кошти, отримані як **плата за послуги, що надаються бюджетними установами**, використовуються згідно Положення про порядок обліку та використання коштів спеціального фонду в МО України (вказівка ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250)

Згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку кошти, отримані за вищерозглянуті послуги, обліковуються в МО України на **субрахунку 323** “Спеціальні реєстраційні рахунки обліку коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами”.

2.10. Порядок використання коштів, що надійшли за іншими джерелами власних надходжень

Кошти, що поступають за *іншими джерелами власних надходжень* та використовуються військовою частиною, обліковуються згідно *Положення про порядок обліку та використання коштів спеціального фонду в МО України (вказівка ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250)* та поділяються на дві підгрупи:

Кошти, що надходять як всі види добровільної та безоплатної допомоги, благодійні внески, шефська допомога, гранти та дарунки, у т.ч. від спонсорів та інших юридичних та фізичних осіб;

Кошти, що надходять в межах чинного законодавства від різних підприємств, установ та організацій для виконання окремих конкретних доручень (крім інвестицій).

Крім того, група "*Інші джерела власних надходжень бюджетних установ*" включає кошти, що надходять **виключно** на рахунок *Головного розпорядника бюджетних коштів*:

- кошти, що надходять в межах чинного законодавства від різних підприємств, установ та організацій як інвестиції;
- надходження від продажу акцій акціонерних товариств, створених в результаті корпоратизації підприємств МО України;
- надходження за рахунок відрахувань від прибутку, отриманого госпрозрахунковими державними підприємствами МО України.

Кошти, які надходять як всі види добровільної та безоплатної допомоги, благодійні внески, шефська допомога, гранти та дарунки, використовуються на потреби ЗС України, виключно в межах призначень за кошторисом за спеціальним фондом, тобто на реалізацію цілей, визначених програмою їх надання.

Кошти, які надходять від різних підприємств, установ та організацій використовуються для виконання окремих конкретних доручень згідно з вказівками підприємств, установ та організацій, від яких вони поступили, а також виключно в межах призначень за кошторисом за спеціальним фондом, затвердженого військовій частині. Облік коштів ведеться в розрізі вищевказаних підприємств, установ та організацій.

Наприклад, на цей вид зараховуються суми, що надходять від кіностудій або дирекцій кінокартин за участь у кінозйомках особового складу, за використання техніки, озброєння і майна військових частин. Кошти, що надійшли, витрачаються на виплату добових грошей особовому складу за час перебування на зйомках, на оплату житлових, службових і інших приміщень, оплату готівкою перевезень техніки, майна й особового складу, а також на інші витрати, пов'язані з кінозйомками.

На цей вид можуть надходити кошти від держави по справах винаходів і відкриттів для виплати авторам таємних і цілком таємних винаходів одноразової заохочувальної винагороди.

Кошти, отримані за *іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ*, згідно *Плану рахунків бухгалтерського обліку* обліковуються в МО України на **субрахунку 324** “Спеціальні реєстраційні рахунки обліку коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень”.

2.11. Джерела формування і напрями використання інших надходжень спеціального фонду.

Згідно Положення про порядок обліку та використання коштів спеціального фонду в МО України (вказівка ГФЕУ МО України від 30.05.2003 р. №146/5/2/250) до інших надходжень спеціального фонду належать:

надходження від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних Сил України;

- надходження від секретаріату ООН за участь українського контингенту в миротворчих операціях.

Зрозуміло, що діяльність військ, пов'язана з отриманням додаткових надходжень, передбачає спрямування цих коштів на здійснення видатків, визначених у кошторисі за спеціальним фондом, і не має на меті отримання прибутку. Статтею 2 Бюджетного Кодексу України визначено, що бюджетні установи є неприбутковими.

Правові аспекти регулюються наступними нормативними документами:

- *Закон України “Про правовий режим майна у Збройних Силах України” № 1075 –14 21.09.99 року”.*

- *Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000р. №1919 “Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил”*

Згідно цих нормативних документів рішення щодо відчуження військового майна, що є придатним до подальшого використання, але не знаходить нормального використання у повсякденній діяльності військової частини, надлишкового майна, а також цілісних майнових комплексів та іншого нерухомого майна приймає приймається Кабінетом Міністрів України за поданням МО України.

Порядок відчуження військового майна визначено *Кабінетом Міністрів України*, а **методику оцінки** вартості військового майна розроблено *Міністерством оборони України*.

У витратах на оборону фінансові ресурси, які належать до спеціального фонду, за останні п'ять років становлять у середньому п'яту частину всіх призначених оборонних коштів. В свою чергу, надходження від реалізації озброєння, військової техніки та іншого майна забезпечують значну частину цих витрат, що видно із нижченаведеної таблиці.

Дані про надходження коштів спеціального фонду за 2000-2004 роки

(млн. грн.)

Складові спеціального фонду	2000 рік	2001 рік	2002 рік	2003 рік	2004 рік
<i>Від реалізації озброєння, військової техніки та іншого майна</i>	812,9	632,7	601,5	660	329,0
Всього	909,6	767,1	780,8	921,4	787,5

Кошти від реалізації озброєння, військової техніки та іншого майна надходять виключно на рахунок Головного розпорядника бюджетних коштів та спрямовуються на цільові видатки, визначені ним у межах кошторисів за спеціальним фондом.

Важливою складовою зовнішньої політики України стала участь підрозділів та миротворчого персоналу Збройних Сил України в міжнародних операціях, щодо підтримання миру, які проводяться під егідою ООН, ОБСЄ та НАТО. Питанням миротворчої діяльності та міжнародного співробітництва приділено багато уваги в *Державній програмі реформування та розвитку Збройних Сил України на період до 2015 року*. Участь же в операціях з підтримання миру, дасть можливість підрозділам Збройних Сил України підвищити рівень бойової підготовки, набути практичного досвіду участі в миротворчих операціях, відпрацювати питання взаємосумісності з підрозділами збройних сил інших держав.

Підрозділи Збройних Сил України приймали і будуть приймати участь в миротворчих операціях, а це річ безумовно дорога і необхідні чималі кошти на організацію ротаций, перевезення особового складу, забезпечення життєдіяльності на місцях, грошове забезпечення військовослужбовцям. Від

повного, своєчасного та правильно спланованого фінансування залежить ефективність діяльності контингентів, якість виконання завдань, які покладені на миротворчі контингенти та морально-психологічний стан особового складу. Тому питання фінансового забезпечення участі України в міжнародних операціях є дуже актуальним на даний час.

Фінансування витрат, пов'язаних з участю України в міжнародних миротворчих операціях, здійснюється з Державного бюджету України за умови відшкодування цих витрат за рахунок коштів, які виділяються ООН, ОБСЄ або іншою регіональною організацією для фінансування міжнародної миротворчої операції, якщо інше не встановлено Верховною Радою України при розгляді цього питання (*ст.9 Закону України “Про участь в міжнародних миротворчих операціях”*).

Таким чином, підготовка техніки та майна Збройних Сил України для участі у миротворчих операціях здійснюється за рахунок коштів, які виділені Міністерству оборони Державним бюджетом України на участь у міжнародних миротворчих операціях. Планування та фінансування видатків на потреби миротворчої діяльності покладено на Міністерства оборони України та відповідні Департаменти управління Генерального штабу Збройних Сил України.

Насамперед, виходить відповідна директива Міністра оборони чи начальника Генерального штабу, в якій ставляться завдання по підготовці миротворчого контингенту, а також визначається оперативне командування, відповідальне за підготовку, та військова частина, на базі якої буде проходити підготовка та злагодження миротворчого підрозділу.

Фінансово-економічні органи вищезазначених управлінь та частин роблять розрахунки необхідних коштів в національній та іноземній валютах. Після чого обґрунтовані дані подаються для перевірки і узагальнення до Департаменту фінансів МО України. Як правило, це дані про кількість необхідних коштів на підготовку, злагодження, матеріально-технічне забезпечення, перевезення, виплату витрат на відрядження.

Коли відома кількість та склад миротворчого контингенту валютним Департаментом фінансів МО України спільно з Управлінням верифікації Генерального штабу ЗС України розраховується вартість перебування одиниці техніки, озброєння та особового складу ЗС України у миротворчій операції, яка зрівнюється з сумами компенсацій від міжнародних організацій.

Необхідно зазначити, що міжнародні миротворчі операції, крім досвіду та авторитету приносять Україні прибутки в іноземній валюті. З нижченаведеного можемо побачити різницю за рік між витратами України на утримання контингенту в Лівані і Сьєра-Леоне та компенсацій з боку ООН:

(млн. дол. США)

Країни	Витрати України (на утримання особового складу)	Розмір компенсації Секретаріату ООН	Перевищення надходжень над видатками
<i>Ліван</i>	<i>5,2</i>	<i>8,2</i>	<i>3,0</i>
<i>Сьєрра-Леоне</i>	<i>5,2</i>	<i>8,2</i>	<i>3,0</i>
ВСЬОГО:	<i>10,4</i>	<i>16,4</i>	<i>6,0</i>

Таким чином, перевищення надходжень від Секретаріату ООН над витратами України розрахунково становитимуть 6,0 млн. дол. США (32,1 млн.грн.) на рік.

Необхідно зазначити, що компенсування витрат з боку міжнародних організацій проводиться не щомісячно та з деякими затримками, які пов'язані із значною заборгованістю по сплаті членських внесків великої кількості країн перед ООН.

Надходження від Секретаріату ООН використовуються на потреби ЗС України, пов'язані з підготовкою їх підрозділів до участі у миротворчих операціях ООН, та на інші потреби виключно в межах призначень за кошторисом за спеціальним фондом.

Інші надходження спеціального фонду в МО України обліковуються на **субрахунку 326** “Спеціальні реєстраційні рахунки обліку для інших надходжень спеціального фонду” *Плану рахунків бухгалтерського обліку.*

Слід зауважити, що згідно *Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік"* у цьому році надходження цієї групи зараховуються до **загального фонду** кошторису МО України теж саме планується і у 2006 році.

Питання для контролю

1. Призначення коштів спеціального фонду.
2. Джерела формування спеціального фонду.
3. Зміст Закону України «Про господарську діяльність ЗС України».
4. Законодавчо-правова база яка регламентує внутрішньо-господарську діяльність військової частини.
5. Напрями використання коштів спеціального фонду.
6. Класифікація коштів спеціального фонду і їх стисла характеристика.
7. Організація створення і функціонування підсобних підприємств.
8. Призначення підсобних підприємств військової частини.
9. Контроль за діяльністю підсобних підприємств.
10. Види підсобних підприємств.
11. Планування діяльності підсобних підприємств.
12. Створення підсобного господарства військової частини.
13. Надходження від діяльності підсобного господарства.
14. Напрямок використання коштів підсобного господарства.
15. Планування діяльності підсобного господарства.
16. Фінансово-господарська діяльність гуртожитків.
17. Порядок розрахунків з мешканцями за проживання у гуртожитку.
18. Організація діяльності самодіяльних їдалень при військових частинах.
19. Характеристика інших власних надходжень спеціального фонду.

20. Характеристика інших коштів спеціального фонду.